

iklim
için

BEN DE
VARIM!

EKOIQ

NİSAN 2015 SAYI:50

YEŞİL İŞ / YEŞİL YAŞAM

CLIMATE
VOLUNTEERS

İKİLM GÖNÜLLÜLERİ

Karbon Nötr Yayın

İklim Değişti, Her Şey Değişti Kuraklık Günlerinde savaş ve isyan

**Diş Fırçası ve
Döngüsel Ekonomi**

**Karin Kloosterman:
“Ortadoğu’ya Barışı
Çevre Mücadeleleri
Getirebilir”**

**“Gezegeni
Kadınlar
Kurtaracak”**

**“İklim İçin”
Kimler Var?**

**REC Türkiye Direktörü
Rifat Ünal Sayman:**

**“ÇEKAP’la
Çevre Yönetim
Kapasitemizi
Geliştiriyoruz”**

www.ekoiq.com

9 TL (KDV DAHİL)

13 yıldır çimento sektöründe
TÜRKİYE'NİN EN BEĞENİLEN ŞİRKETİ
olmanın gururu ve mutluluğuyla...

Capital dergisi tarafından her yıl düzenlenen, **Türkiye'nin En Beğenilen Şirketleri** araştırmasında bu yıl da çimento sektörünün en beğenilen şirketi olmayı başardık.

 facebook.com/akcansa Akcansa

Barış Doğru
baris@ekoIQ.com

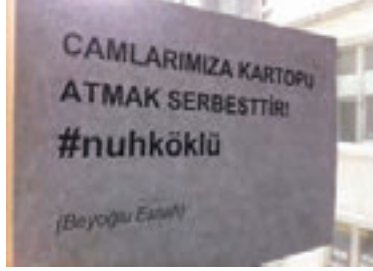
İki Kartopu

Hayatın kendisi anlamsız. Durun derin bir bunalımda olduğumu düşünmeyin hemen. Daha umutlu bir şey söyleyeceğim: Hayat anlamsız; onu anlamlandıran bizim bireysel ve kolektif eylemlerimiz. Algılama biçimlerimiz ve yorumlama gücümüz şekillendiriyor her şeyi...

Kelimeler de öyle... Kullandığımız sözcükler hemen tüm dillerde tamamen rastgele seçilmiş “ses öbekleri” aslında. Bir insan topluluğu arasındaki zımnî bir anlaşmanın eseri tüm diller ve iletişim dizgeleri. Birlikte yaşamak ve eylemekten doğan bu rastgele seslerden ve onları belirli ifade biçimlerine uzatan sentakslardan oluşuyor her şey. Gide gide kitaplara sığmayan gramer kurallarına, ciltlerin yetmediği sözlüklere, deyimler ve atasözleri yığınlarına ulaşıyoruz...

Neredeyse binyıllar alan bu zımnî anlaşmanın çocukları olan kelimelerle oyunumuz ise burada bitmiyor. Bir de bu kelimelere konjonktürel olarak yeni yan anlamlar yüklüyoruz. Buna göstergebilim literatüründe “**metonimi**” (Türkçe çevirisi olarak düzdeğişmece kelimesi kullanılıyor) deniyor. Yani Washington dediğimizde, bir kenti değil de ABD hükümetini, “eldiven” dediğimizde futbol takımının kalecisini; yakın bir zamana kadar “Çankaya” dediğimizde Türkiye’nin cumhurbaşkanını anlamamız hep metonimi örnekleridir. Bu bir bölge, ülke veya global ölçekte bir iletişim anlaşması olabilir...

Son iki ayda, bugüne kadar, her söylendiğinde yüzümüzde çocukça bir gülümseme oluşturan “kartopu” kelimesi de böyle bir değişim yaşadı. Birincisi, kartopunun camekanına isabet ettiği bir esnafın, çok uzun yıllar önce gençlik dönemlerimizde

Son iki vakıayı düşündükçe, her aklımıza geldiğinde çocukça bir sevinci, eğlenceyi ve mutluluğu hatırlatan “kartopu”nu ellemeseydiniz keşke demek geliyor içimizden...

tanıdığım **Nuh**’a sapladığı bıçakla mıhlanıp kaldı yüreğimizde. Artık o çocukça sevinçle kartopu oynamak zor. Aklımıza hunharca ve aptalca bir cinayeti getirecek ne yazık ki kartopu...

Kartopunun ikincisi de benzer bir zeka özürlü olarak hatırlanmaya aday. Tek farklılık bu sefer kartopunu atan kişinin, bu duygusuzluğun ve akıl noksanlığının bizatihi kaynağı olması. İklim inkarcılarının değişmez isimlerinden Oklahoma

Senatörü **James Inhofe**, 26 Şubat günü, kürsüye plastik bir torbayla getirdiği bir kartopunu ABD parlamentosunda ortaya fırlatıp, insan kaynaklı iklim değişikliği gerçekliğini bir anda yok ettiğini sandı. Yüzünde tatsız bir gülümsemeyle, “Dışarı çok soğuk, nasıl 2014 yılı, dünyanın gelmiş geçmiş en sıcak yılı oluyormuş” tadındaki sözleri, ABD Dışişleri Bakanı John Kerry de dahil olmak üzere çok sayıda Amerikalı siyasetçi tarafından eleştirilse de, mavi gezegendeki hayatımızın daha uzun bir süre zor geçeceğinin işaretiydi aslında. Amerika’nın Rhode Island Senatörü Sheldon Whitehouse şöyle diyor: “Ya NASA’ya ve gezegenin üzerinde ölçüm yapan uydulara inanırsınız ya da kartopu senatörüne... ABD Deniz Kuvvetleri bile konuyu ciddiyetle ele alıyor. Pasifik donanmasının komutanı ve dolayısıyla Kuzey Kore’den gelecek muhtemel saldırıları izlemekle görevli Amiral Locklear, ‘Pasifikte karşı karşıya olduğumuz en büyük tehdit, iklim değişikliğidir’ derken, bu kartopu senatörüne mi inanacağız!?”

Mizahın en güçlü eleştirel araçlardan biri olduğuna inandım hep. En ciddi konuları bile suratımızı asmadan ve birbirimizin boğazına sarılmadan, durumları ve hatta kendimizi de biraz espriyile değerlendirmenin sonsuz yararlarını da hep gördüm. Ancak insan bu “iki kartopu” hikayesini arka arkaya yaşayınca, biraz gülümsemenin bile kimi zaman ne kadar zor olduğunu düşünüyor. Ve her aklımıza geldiğinde çocukça bir sevinci, eğlenceyi ve mutluluğu hatırlatan “kartopu”nu ellemeseydiniz keşke, demek geliyor içimizden...

EKOLOGOS Sürdürülebilirlik Yönetim ve İletişim Hizmetleri Ltd. Şti.
adına sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni (Sorumlu)
Barış Doğru baris@ekoik.com

Yayın Koordinatörü
Fusun Akay fusion@ekoik.com

Art Direktör
Özlem Sarar D. ozlem@ekoik.com

Editör
Berkan Özyer berkan@ekoik.com

Dış Haberler Editörü
Zeynep Heyzen Ateş zeynep@ekoik.com

Yerel Yönetimler Editörü
Sibel Bülay

Sürdürülebilirlik Projeleri Koordinatörü
Gökçe Vahapoğlu Şahin vahapoglu@fas.harvard.edu

Sosyal Medya Editörü
Yağmur Çoban

Fotoğraf Editörü
Özgür Güvenç

Redaksiyon
Şöhret Baltaş

Katkıda Bulunanlar
Emrah Kurum, Özgür Öztürk, Serra Titz, Caner Demir,
Hulusi Barlas, Fatma Gül Altındağ, Tunca Uçer

Abonelik dergi@ekoik.com
Tel: (90) 216 349 40 97-98 Faks: (90) 216 348 34 77

Yayın ve Yönetim Adresi:
EKOLOGOS Sürdürülebilirlik Yönetim ve İletişim Hizmetleri Ltd. Şti.
Caferağa Mahallesi, Sakız Sokak, Berkel Apt. No: 6/9
Kadıköy, İstanbul
Tel: (90) 216 349 40 97-98 Faks: (90) 216 348 34 77

Basım Yeri: Tor Ofset San. Tic. Ltd. Şti.
Hadımköy Yolu Akçaburgaz Mah. 4. Bölge 9. Cad. 116. Sokak
No: 2 Esenyurt - İSTANBUL Tel: (90) 212 - 886 34 74 pbx

Ayda bir yayınlanır. Yaygın Süreli Yayın ISSN 1309-441-6

Danışma Kurulu
Aynur Acar, Gönüllü Çevre Danışmanı
Prof. Dr. Melsa Ararat, CDP Türkiye Direktörü
Prof. Dr. Nuri Azbar, Ege Üni., Çevre Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü
Dr. Erhan Baş, Bilim İlaç A.Ş. Genel Müdürü
Dr. Barış Gencer Baykan, Yeditepe Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü
Konca Çalkıvık, İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği Genel Sekreteri
F. Fatma Çelenk, Soyak Holding Kurumsal İletişim Koordinatörü
Prof. Dr. Nüzhet Dalfes, İTÜ Avrasya Yer Bilimleri Enstitüsü Müdürü
Ebru Şenel Erim, Unilever Türkiye Kurumsal İletişim Müdürü
Aykan Gülten, Coca-Cola Kurumsal İlişkiler Müdürü
Ebru İlhan, Eczacıbaşı Kurumsal İletişim ve Sürdürülebilir Kalkınma Uzmanı
Prof. Dr. Selahattin İncecik, İTÜ Uçak ve Uzay Bilimleri Fakültesi, Meteoroloji Mühendisliği Bölümü
Bahar Keskin, CSR Consulting Turkey, Yönetici Ortak
Cihan Koral Malak, İMSAD Sürdürülebilirlik Komitesi
Prof. Dr. M. Pınar Mengüç, Özyeğin Üni., Enerji, Çevre ve Ekonomi Merkezi Direktörü
Dr. Uygur Özemesi, change.org Türkiye Direktörü
Aysun Sayın, Boyner Holding Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve Sürdürülebilirlik Müdürü
Rifat Ünal Sayman, REC, Bölgesel Çevre Merkezi Türkiye Direktörü
Neylan Süer, Bosch Ev Aletleri Pazarlama Müdürü
Ergem Şenyuva, Climate Project Türkiye Temsilcisi, Yeşilist.com kurucusu
Ateş Uğurel, Solarbaba Platformu kurucusu
Cavit Vardarlılar, MESS Entegre Geri Kazanım ve Enerji, Çevre Projesi Genel Müdürü

İÇİNDEKİLER

20 Diş Fırçası ve Döngüsel Ekonomi

BusinessGreen editörü James Murray'nin elektrikli diş fırçasından döngüsel ekonomiye giden uzun ve çetrefilli tartışmayı kıskırtan yazısı üzerinde, her ürün yöneticisinin ve kullanıcının tekrar tekrar düşünmesi gerekiyor.

22 Doğa ile Yarışmaya Kalkmayan Bir Tesis

Nardane Hanım ve ailesinin, önce hayalinde yeşerttiği, ardından da büyük emek vererek gerçek kıldığı bir yer burası. Kocaeli Kandıra'da kurulan, Türkiye'nin ilk "eko-eğitim oteli": Narköy

26 "Yetkinin Ötesinde Liderler" Yetiştiriyor

"Sen sadece kendi işine bak, gerisini boş ver" düşüncesini yıkmayı hedefleyen Common Purpose Türkiye, aynı şehirde yaşayan, liderleri ortak idealler doğrultusunda işbirliğine teşvik ediyor.

30 "Ortadoğu'ya Barışı Çevre Mücadeleleri Getirebilir"

Green Prophet (Yeşil Peygamber) sitesi, Ortadoğu'daki değişimin "yeşil" yanını işleyen etkili ve ilginç bir oluşum. Sitenin kurucusu Karin Kloosterman ile çalışmalarını ve Ortadoğu'yu konuştuk.

36 DOSYA: İklim Değişti; Her Şey Değişti: Kuraklık Günlerinde Savaş ve İsyan

Saygın bilim dergisi PNAS'ta yayınlanan bir makale, Suriye'de 2006-2010 arasında yaşanan kuraklığın ülkede devam eden isyana etkisini inceledi ve önemli bir tartışmayı da tekrar gündeme getirdi. İnsan kaynaklı iklim değişikliği gerçekten çatışmalara, isyanlara, savaşlara yol açar mı? Ve bu sorun, sadece az gelişmiş bölgelerle mi sınırlı, yoksa global düzeyde siyasi istikrar tehdit altında mı?

48 "ÇEKAP'la Çevre Yönetim Kapasitemizi Geliştiriyoruz"

REC Türkiye, geçtiğimiz yıl sonunda, ülkemizin çevre yönetimi kapasitesinin geliştirilmesi için son derece önemli bir projeye start verdi. "Türkiye'de Çevre Yönetimi için Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi Projesi" ya da kısa adıyla ÇEKAP çalışmalarını kurumun Türkiye Direktörü Rifat Ünal Sayman'la konuştuk.

Türkiye'de Çevre Yönetimi için Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi Projesi

54 Biyolojik Korsanlığın Kurbanı Olma, Hakkını Korumaya Türkiye

Türkiye de dahil olmak üzere birçok ülkenin tohum haklarını koruma konusunda oldukça geri kaldığını paylaşan Zeynep Heyzen Ateş'in "Tohum haklarını koruyoruz" diyen herkese üç sorusu var...

70

58 “Yeni”lenebilir Teknolojiler Geliştiriyor

Bosh Termoteknik; yenilenebilir kaynaklara ve enerji verimliliğine duyulan ihtiyaç doğrultusunda yeni teknolojiler geliştiriyor. Bu ürünlerin başında yoğunmalı kombi, inverter klima, ısı pompası ve güneş kolektörü var.

62 Zengin Fakir Fark Etmiyor

Avrupa Komisyonu bünyesindeki “Çevre Politikası İçin Bilim” adlı kurumun bülteninde yer alan bir makaleye göre doğal hayatı korumada Avustralya ve ABD en kötü performansı sergilerken, Cook Adaları, Fiji, Mauritius, Seyşeller ve Tonga gezegenin yüz akı oldu...

66 “İklim İçin” Kimler Var?

Aralık ayında Paris’te yapılacak İklim Zirvesi’nde etkili bir anlaşma ortaya çıkması için çeşitli inisiyatifler harekete geçmiş durumda. Ülkemizde de bu konuda “İklim İçin” kampanyasına hayat vermeye çalışanlar, bir açılış toplantısıyla yola koyuldu.

70 “Toplum Destekli” Bir Ekoturizm Projesi

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Edebiyat Fakültesi’nce yürütülen “Bafa Gölü ve Çevresinde Toplum Destekli Ekoturizm Faaliyetlerinin Belirlenmesi Projesi”, yerel halkı odak noktasına alıyor.

74 “Gezegeni Kadınlar Kurtaracak”

Kadınlar, iklim değişikliğine doğal yollarla uyum sağlamanın anahtarlarından birine sahip olduklarını bilmeden, her şeyin kendi ellerinde olduğunu fark etmeden, dünyayı döndürüyor...

80 Yeşil Nesil Restoran Hareketi Başladı

WWF-Türkiye ile Boğaziçi Üniversitesi tarafından başlatılan “Yeşil Nesil Restoran Hareketi”, masalarda kullanılan örtülerden bardaklara, mekandaki enerji kullanımından atık yönetimine kadar 95 ayrı kriter üzerinden sertifika sunuyor.

88 İnsanın Trajikomik Hikayesi

Yuval Noah Harari’nin “Hayvanlardan Tanrılara Sapiens: İnsan Türünün Kısa Bir Tarihi” isimli kitabını değerlendiren Ali Bulunmaz, Harari’nin “Hayvanları ve ekosistemi mahveden ve konforunu düşünen, üstelik tatmin olmayan böylesine bir Tanrı’dan tehlikeli bir şey olabilir mi?” sorusunu aktarıyor.

HER SAYIDA

4 Haberler Florida’da İklim Değişikliği: “Yassah Hemşerim!”; Panda Sayısı Artıyor; Enerji Verimliliğine Uymayan Binalara 90 Bin TL’ye Kadar Ceza Geliyor; Avrupa 2020 Stratejisi Hedeflerinde Son Durum Açıklandı

34 Veriler Gökçe Vahapoğlu Şahin: Avrupa, Sürdürülebilirlik Hedeflerinin Hâlâ Gerisinde; Türkiye’nin En Büyük Çevre Sorunu: Su Kirliliği; Yenilenebilir Enerji, Petrol Zengini Ortadoğu Ülkeleri İçin de Fırsat

52 Son Buzul Erimeden Levent Kurnaz: Su Altyapımızı Baştan Düşünmemiz Gereken Bir Döneme Giriyoruz

68 Yaşanabilir Kentler Sibel Bülay: Abdullah Gül Üniversitesi’nin Gençlik Fabrikası

78 İş Dünyasından Konca Çalkıvık: Geleceğin İnşasına “Sürdürülebilir Tarım İlkeleri” Kılavuzluk Edecek

84 Sürdürülebilir Markalar Semra Sevinç: Sosyal Etki Yaratın Yeni Nesil Markalar ve Öne Çıkan İsimler

85 Sürdürülebilirlik Akademisi’nden Sustainable Brands İstanbul’un Uluslararası Konuşmacıları Marka Dünyasına Yol Gösterecek; Sürdürülebilirlik Akademisi, “Sürdürülebilirlik Platformu Bildirgesi”ni İmzaladı

86 Change.org’dan Çeşme, Gürültüsüz Bir Yaz İçin Kolları Sivadı

92 Sinerjik Geleceğimiz Çocuklar, Geleceğimiz Alternatif Enerji

94 Gözümüzden Kaçmayanlar Gözde İvgin: Manyas Kuş Cenneti’ni “sanayi cehennemi”ne çevirecek proje Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından onaylandı; Karayolları kenarındaki ormanlık alanlar rantta açıldı; Niagara Şelaleleri’nde buz kalınlığı 3 metreyi aşmış durumda...

96 Kitap Beni “Akkuyu”larda Merdivensiz Bıraktın; Göğü Delen Adam; Nerede Bu Fil?

Avrupa 2020 Stratejisi Hedeflerinde Son Durum Açıklandı

“Avrupa 2020 Stratejisi”nin beş temel hedef başlığına yönelik son durum analizi, 2 Mart 2015 tarihinde AB'nin resmi istatistik kurumu Eurostat tarafından açıklandı. Verilere göre, belirlenen hedeflere ulaşma yolunda 2008 yılından bu yana en büyük ilerleme; iklim değişikliği, enerji ve eğitimde kaydedildi. İstihdam, yoksullukla mücadele ile Ar-Ge ve yenilikçilik alanlarındaki ilerleme ise sınırlı kaldı. Raporda iklim değişikliği ve enerjideki ilerlemelerin daha çok yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımındaki artış ve emisyon değerlerindeki azalmadan; eğitim alanındaki ilerlemenin ise okulu terk etme oranındaki düşüş ile yükseköğrenime katılım oranındaki artıştan dolayı gerçekleştiği ifade ediliyor. Avrupa 2020 Stratejisi'ne ilişkin Eurostat verilerine <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/6655013/KS-EZ-14-001-EN-N.pdf/a5452f6e-8190-4f30-8996-41b1306f7367> linkinden ulaşabilirsiniz.

Katı Atıklar “Burs”a Dönüşecek

ODTÜ Kuzey Kıbrıs Kampusu, “Katı Atık Dönüşüm Projesi”ni hayata geçirerek iki yıl önce koyduğu yeşil kampus olma hedefine bir adım daha yaklaştı. “Geri Dönüştür, Geleceği Değiştir!” sloganı ile harekete geçen Yeşil Kampus inisiyatifi, kampus içinde dokuz farklı noktaya kağıt, metal ve plastik atıklar için geridönüşüm kutuları yerleştirdi. Kampus içinde toplanan katı atıklar, sıkıştırma makinesi ile sıkıştırılarak depolanacak ve geridönüşümleri sağlanacak. Atıklardan elde edilen gelir de burslar fonuna aktarılacak.

Panda Sayısı Artıyor

Nesli tehlike altındaki panda nüfusu, koruma çalışmalarının da katkısıyla **son 10 yılda %16,8 oranında arttı**. 2003'te dünyada 1596 panda vardı. Çin'de yapılan Dördüncü Ulusal Panda Araştırması'nın sonuçlarına göre bu sayı 1864'e çıktı ve pandaların yaşadığı alan da genişledi. Pandalar artık 2 milyon 577 bin hektarlık bir alanda yaşıyor. Araştırmanın sonuçlarını değerlendiren WWF-Çin Doğa Koruma Programları

Yöneticisi Xiaohai Liu, “Dev pandaların korunması için birçok başarılı çalışma yapıldı. Çin hükümeti de bu çabaları destekleyip, aralarında WWF'in de bulunduğu doğa koruma örgütleriyle işbirliği yaptı” açıklamasında bulundu.

Florida'da İklim Değişikliği: “Yassah Hemşerim!”

Olur da bir gün 1,4 milyar dolar bütçeli **Florida Eyalet Çevre Koruma Departmanı**'nın (DEP) 3200 çalışanından biriyle konuşursanız, kendinizi baştan hazırlayın. İklim değişikliği, küresel ısınma, sürdürülebilirlik kelimelerini onlardan asla duymayacaksınız. Çünkü çalışanların bu kelimeleri kullanmaları yasak! Florida Araştırmacı Gazetecilik Merkezi'nin (FCIR) Mart başında açıkladığı rapora göre, yasak 2011'de **Vali Rick Scott**'un göreve gelmesinden sonra uygulamaya konuldu. Kasım ayında ikinci kez seçilen Cumhuriyetçi Scott, pek çok kez insan kaynaklı iklim değişikliğine ikna olmadığını dile getirmişti. Rapora göre bu konuda yazılı

bir eyalet politikası yok. Ancak görüşülen pek çok DEP çalışanı, her fırsatta bu kuralın şifahen kendilerine hatırlatıldığını aktarıyor. Eski bir çalışan durumu, “İklim değişikliğinin etkileri ve ekonomik yansımalarıyla uğraşıyorduk ama adını söyleyemiyorduk” sözleriyle anlatıyor.

Eyalette uygulanan bu politikaya en sert tepkiyse, Washington'dan geldi. Dışişleri Bakanı John Kerry, 12 Mart'ta yaptığı bir konuşmada isim vermeden Vali Scott'ı eleştirdi ve “İklim değişikliği deyip dememeyi tartışmakla harcayacak vaktimiz gerçekten yok” dedi. Kerry “İklim değişikliğiyle nasıl mücadele edeceğimizi konuşmak zorundayız. Çünkü insanlar kafalarını kuma gömmeyi ne kadar isterlerse istesin, bilimsel onaylı iklim çalışmalarının %97'si iklim değişikliğinin gerçekleştiğini doğruladı ve bundan büyük oranda insan aktivitelerinin sorumlu olduğu gerçeğini kimse değiştiremez” açıklamasını yaptı. Tamamen denize sıfır konumda olan Florida'da deniz seviyesindeki birkaç santimlik artışın bile gündelik yaşamı tehdit ettiğini düşünürsek, eyalette iklim değişikliğinin ne denli ciddi bir tartışma konusu olduğu anlaşılabilir.

HiPP

Yaşamdaki en değerli varlık için.

HiPP'ten Organik Bebek Gofretleri

- ✓ İlave Şeker içermez
- ✓ Gluten içermez

HiPP, bir bebek maması üreticisi olarak fazlasıyla ağır bir sorumluluk taşımaktadır. HiPP Premium kalitede üretim yapar. Bu üretimi mümkün olan tüm yönleriyle doğayla uyumlu bir şekilde yüksek HiPP standartlarını hedefleyerek gerçekleştirir. Uzun HiPP kalite kontrol süreci daha hammadde aşamasında henüz üretime geçmeden başlar. Bu yöntemle HiPP ürünlerindeki hammaddelerin en iyileri olduğundan emin oluruz.

Bunu şahsen garanti ederim.

Claus Hipp

Havayı Temizleyen Çatılar Geliyor

Kılıçoğlu'nun çatı teknolojileri markası Megaron, yeni nesil çatı teknolojileri ile havadaki zararlı gazları yararlı gübreye dönüştüren "Ecotitanium" çatıları sektöre sunuyor. Beyaz rengi ile küresel ısınmayla da mücadele eden bu çatılar, fosil yakıtlarının yakılmasıyla yayılan zararlı hava kirlenmelerini yararlı bir gübre olan kalsiyum nitrata çeviren titanyum teknolojisi ile kaplı. Motorlu araçların egzoz dumanlarında bulunan azotun temizlenmesi için kiremitlerin üzerine uygulanan titanyum kaplama teknolojisi, güneş ışığına maruz kaldığında havadaki azot oksitlerle nötralize ederek zararsız kalsiyum nitrat haline getiriyor.

"1. Yeşil Ekran Kısa Film Ödülleri" Sahiplerini Buldu

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın çevre duyarlılığı konusunda kamuoyunda farkındalık yaratmak amacıyla başlattığı üniversite öğrencilerine yönelik "Yeşil Ekran Kısa Film Yarışması"nda dereceye girenlere ödülleri 15 Mart'ta Haliç Kongre Merkezi'nde gerçekleştirilen ödül töreniyle verildi. Marmara Üniversitesi'nin "Kafes" adlı filmi birinciliğe layık görülürken, ikinciliği "Enkaz" ile Akdeniz Üniversitesi, üçüncülüğü ise "Yeşil Hikaye" adlı filmle Ankara Üniversitesi kazandı.

"5. Yeşil Nokta Çevre Ödülleri"nde Birincilik Bursa Beton ve Çimsa'nın

Türkiye Hazır Beton Birliği'nin (THBB) üyesi olan şirketlerin çevreye uyumlu üretim yapmalarını sağlamak amacıyla hayata geçirdiği ve 1998 yılından bu yana düzenlediği "Yeşil Nokta Çevre Ödülleri", 10 Mart'ta düzenlenen törenle sahiplerini buldu. THBB üyesi beton tesislerinin bağımsız ekipler tarafından denetlenmesi süreci sonunda kriterleri yerine getiren toplam 10 tesis ödül almaya hak kazandı. Birincilik ödülünü alan tesisler Bursa Beton ve Çimsa olurken, Akçansa ile Batıçim Batı Anadolu Çim Sanayi ve Ticaret A.Ş. ikinciliğe layık görüldü. Urla Hazır Beton Tesisi ile üçüncülük ödülünü

de almaya hak kazanan Batıçim Batı Anadolu Çim Sanayi ve Ticaret A.Ş., bu ödülü Samandıra hazır beton tesisini hayata geçiren Kumcular Beton Santralleri ile birlikte paylaştı.

Bu Pazarda Poşet Yok

İstanbul'un ikinci, Anadolu yakasının ilk ekolojik pazarı olan **Kartal %100 Ekolojik Pazar** 15 Mart'tan itibaren tezgahlarda naylon torba kullanımını tamamen kaldırarak, Türkiye'nin örnek organik pazarı olma konusunda bir adım daha attı. İlk olarak, 2009'dan itibaren, Türkiye'nin ilk ekolojik pazarı olan Şişli %100 Ekolojik Pazar'da gerçekleştirilen uygulamayla bundan sonra Kartal %100 Ekolojik Pazar'da, tezgahlarda poşet verilmeyecek, müşterilerden kendi alışveriş çantalarını getirmeleri beklenecek. Ayrıca Kartal Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü Engelliler Üretim Atölyesi'nin ürettiği bez çanta ve fileler satılarak bunların kullanımı teşvik edilecek.

Çevre Sorunlarını Hatırlatan Sergi

WWF-Türkiye, 18 Şubat-8 Mart 2015 tarihleri arasında Zorlu Performans Sanatları Merkezi'nde 52 sanatçıyla "Doğa Seni Çağırıyor" isimli bir sergiye ev sahipliği yaptı. Küratörlüğünü Denizhan Özer'in, koordinatörlüğünü ise Akın Ekici'nin üstlendiği etkinlikte farklı kuşaklardan 52 sanatçının eserleri sergilendi. Toplumla çevre sorunlarını hatırlatmak ve bu sorunların çözümüne katkıda bulunmak amacıyla hayata geçirilen serginin gelirinin bir bölümü de WWF-Türkiye'ye bağışlandı.

Daha fazla motor gücüne daha temiz çevreyi sevdiiren kimya yaratıyoruz.

Artan hareket özgürlüğümüz doğaya yüksek emisyon oranları olarak dönüşüyor. Yakın gelecekte hayalini akışı belki yaşayamayacak ama kimya, A noktasından B noktasına daha temiz ayak izleri ile girmemizi sağlayacak.

Arasızları çevre üzerindeki etkilerini birçok farklı açıdan iyileştiriyoruz. Yakıt verimliliğini artırırken emisyon oranını düşüren yakıt katkı maddeleri ile elektrikli araçların bataryalarına daha yüksek enerji kapasitesi sağlayan ve e-mobilitayı daha tercih edilir hale getiren malzemeler gibi.

Daha düşük çevresel etki ile daha güçlü performans sağlanabilir. Çünkü biz, BASF'de kimya yaratıyoruz.

Daha fazla bilgi için wecreatechemistry.com/automotive

150.yıl

 BASF

We create chemistry

Dostlarımızın Yanındaydık

Sokaktaki dostlarımıza hayat vermeyi hedefleyen Bir Destek Bin Huzur, 7 Mart'ta İstanbul'da "Bir Destek Bin Huzur #2" etkinliğini düzenledi. Barınak tanıtımları ve ünlü hayvanseverlerle söyleşilerin yapıldığı etkinlikte "İlk Yardım ve Hayvan Hakları Eğitimi" de gerçekleştirildi ve katılımcılara belge verildi. Barınaklara mama ve battaniye bağışının da yapıldığı organizasyonda EKOIQ olarak biz de stant açtık ve eğitime katılarak belgemizi aldık...

Garanti'den "Tarımsal Sulama Sistemleri Kredisi"

Garanti Bankası, su kullanımının büyük bölümünü oluşturan tarımsal sulamada, tasarruflu yöntemlerin yaygınlaştırılması amacıyla "Tarımsal Sulama Sistemleri Kredisi"ni üreticilerin hizmetine sundu. İklim değişikliğine uyum açısından büyük önem taşıyan sürdürülebilir sulama tekniklerine sağlanacak krediyle, kaynağından alınan suyun tarla içine dağıtıldığı damla, yağmurlama veya mikro yağmurlama sulama sistemleri kurulması ve bu sistemlerin otomasyonu konusundaki ihtiyaçların karşılanması hedefleniyor. İpotek teminatlı, maksimum 60 ay vadeli ve %1,15 faiz oranlı kredinin ödemeleri, hasat dönemlerine göre 3 ya da 6 aylık dönemlerde veya yılda bir olacak şekilde planlanabiliyor.

Bebeklere Organik Sütü, Meyveli Öğün

Dünyanın önde gelen organik hammadde işleyicisi HiPP'in sunduğu Organik Sütü Meyveli Tahıllı Ek Gıda, zengin vitamin içeriğiyle bebeklere kahvaltıda, öğle ve akşam öğünlerinde yedirilebilir. İçeriğinde devam formülü bulunduğu su ile hazırlanabilen ürün, hem güçlü kemik ve diş gelişimi için gerekli kalsiyumu sağlıyor, hem de bebeklerin uzun süre tok kalmasında etkili oluyor. Ürün, leziz tadını ise elma, muz, armut ve şeftali meyvelerinden alıyor.

DHL, "Döngüsel Ekonomi 100" Programına Girdi

Posta ve lojistik hizmetleri tedarikçisi Deutsche Post DHL, Ellen MacArthur Vakfı tarafından Döngüsel Ekonomi 100 (Circular Economy 100) programına girmeye hak kazandı. CE100 üyeleri, özel projelerle veya tüm işletme genelinde yenilenebilir ve döngüsel bir ekonomiye katkı sağlamak için güç birliği yapan şirket, inovatör ve bölgelerin temsilcisi konumunda. Programa kabul edilmenin sürdürülebilirlik konusundaki kararlılıklarını teyit ettiğini vurgulayan DHL Supply Chain Türkiye Genel Müdürü Hakan Kırımlı, "Ellen MacArthur Vakfı, bu programla geleceğe yönelik zorlukları aşmada işbirliği yapmamıza olanak tanıyan önemli bir platform. Kaynakların kısıtlı olduğu dünyada, karbon emisyonlar iklim değişikliği üzerinde etkili oluyor; tüketici olarak davranışlarımız gelecekte daha da büyük sorunlara yol açabilir. Bu kapsamda, gelecek nesiller için güçlerimizi birleştirmeli ve fikir alışverişinde bulunmalıyız" dedi.

TEMA, 2014'te Gönüllü Kazanımı Rekoru Kırdı

22 yıldır erozyon ve doğal varlıkları korumak adına mücadele eden TEMA Vakfı, çalışmalarını gönüllülerinin sağladığı katkı ve desteklerle yürütüyor. Gönüllülerinin desteğine her çalışmasında ihtiyaç duyan vakıf, 2014 yılında gerçekleştirdiği çalışmalarla 46 bini aşkın yeni gönüllü kazanımı sağlayarak vakıf tarihinin yıl bazındaki rekorunu kırdı. İngiltere merkezli Charities Aid Foundation tarafından yayımlanan Dünya Bağışçılık Endeksi'ne göre Türkiye gönüllü faaliyetlere katılımında 135 ülke arasında 132'nci sırada yer alıyor. Gönüllülük konusunda sondan üçüncü sırada yer alan Türkiye'de gönüllü faaliyetlere katılım oranı ise %10'u geçmiyor. Bu çerçevede TEMA Vakfı, gönüllülük faaliyetlerine katılım oranı düşük olan Türkiye'de rekor gönüllü sayısına ulaşmış oldu.

YAN
GIN

Aklınızdan da **evinizden de** uzak tutun...

Yalıtım sadece ısı ve ses odaklı değildir. Doğru yalıtımın aynı zamanda yangın güvenliği gibi yaşamsal bir işlevi de vardır.

İzocam, üstün nitelikli mineral yün ürünleri ile [camyünü ve taşyünü] size verimli, ekonomik olduğu kadar güvenli yaşam alanları da sunuyor.

www.izocam.com.tr

facebook.com/izocam
twitter.com/izocamofficial

İZOCAM

50
YIL
1965-2015

PAGÇEV'in Öncelikli Hedefi Çocuklar

Türk Plastik Sanayicileri Araştırma, Geliştirme ve Eğitim Vakfı'nın (PAGEV) ambalaj atıkları yetkilendirilmiş kuruluşu olarak çalışmalarını sürdüren PAGÇEV, yeşil bir gelecek için verdiği eğitimlerle çocuklara çevre ve geridönüşüm bilinci kazandırmayı sürdürüyor. Bu kapsamda PAGÇEV, Başakşehir Belediyesi ve Çöpüne Sahip Çık Vakfı ile "Çocuk Eğitimi ve Çalıştay"ı düzenledi. Başakşehir ilçesindeki çeşitli okullardan öğrencilerin katıldığı çalıştayda, öğrencilere "çöp"ün anlamı, niteliği ve önemi konusunda bilgiler aktarıldı. Ayıca öğrencilere geridönüşüm ve kaynakta ayırıştırma eğitimi de verildi. Pilot bölge olarak seçilen Başakşehir'de başlayan etkinliklerin hızla tüm ilçe ve illere yayılması hedefleniyor.

EKODesign 2015'in Teması "Yeşil Motivasyon"

Yapı-Endüstri Merkezi tarafından bu yıl sekizincisi düzenlenecek EKODesign Konferansı, 9 Nisan'da "Yeşil Motivasyon" teması ile YEM'de gerçekleştirilecek. Konferans kapsamında; "yeşil motivasyon" kavramının çevresel, ekonomik ve toplumsal boyutları ile ele alınacağı oturumlarda birbirinden beslenen birçok disiplinin temsilcisi bir araya gelecek. Etkinlikte günlük konuşmalara kadar işlemler "yeşil" ve "sürdürülebilir" olma etiketlerinin altında yatan kavramları, yaklaşımları içselleştirmek ve teşvik etmek üzere "motive eden yeşil" in anlamı nedir? sorusuna yanıt aranacak. Etkinlik programı ile ilgili detaylı bilgilere www.ekodesignkonferansi.com sitesinden ulaşabilirsiniz.

Kadının Güçlenmesi İçin New York'taldı

Kadının Güçlenmesi Prensipleri (Women's Empowerment Principles-WEPs) Yıllık Konferansı'nın yedincisi ABD'nin New York şehrinde 10-11 Mart'ta gerçekleşti. Ana teması "Sınırsız Potansiyel: Cinsiyet Eşitliği için İş Ortaklıkları" olan konferansın açılış konuşmaları BM Genel Sekreteri Ban Ki-moon ve eski ABD Dışişleri Bakanı Hillary Rodham Clinton tarafından gerçekleştirildi. Konferansta Türkiye'yi temsilen Borusan Holding, BPW Türkiye, Garanti Bankası, KAGİDER, Karon Mühendislik, Koç Holding, Sabancı Holding, Sabancı Üniversitesi ve TOBB temsilcileri katıldı. Konferansta, Garanti Bankası'nı temsilen KOBİ Bankacılığı Pazarlama Yöneticisi **Selin Öz** ve Sabancı Üniversitesi Yönetim

Bilimleri Fakültesi Öğretim Üyesi ve Kurumsal Yönetişim Forumu Direktörü **Melsa Ararat**, "İş dünyası ve yatırımlar için yeni modellerin keşfedilmesi" konulu panelde konuşmacı olarak yer alarak kurumlarının çalışmalarından bahsetti. WEPs Liderlik Grubu üyesi tek Türk şirket Borusan Holding'i temsilen Kurumsal İletişim Direktörü **Şule Yücebıyık** ise Liderlik Grubu Toplantısı'na katılarak holding olarak kadının güçlenmesi alanındaki çalışmalarından söz etti. Global Compact Türkiye Yönetim Kurulu Danışmanı **Deniz Öztürk** de WEPs Yıllık Konferansı'na Türk iş dünyasının ilgisinin giderek arttığına değinerek, Türkiye'den iyi örnek uygulamalarının BM nezdinde dikkat çektiğinin altını çizdi.

Brisa, Solar Impulse'ın Türkiye Partneri Oldu

Güneş enerjili uçak Solar Impulse'ın dünya çevresinde yapacağı ilk ve tarihi yolculuğa, Türkiye'den Brisa eşlik edecek. Şirket, kendisini Solar Impulse'ın Türkiye resmi partneri yapan anlaşma kapsamında, beş ay sürmesi planlanan tarihi dünya turunun Türkiye'den de etkin bir şekilde izlenebilmesi amacıyla tüm iletişim faaliyetlerini sürdürecektir. Anlaşma sonrasında açıklama yapan Brisa Genel Müdürü **Hakan Bayman**, "Brisa olarak geleceği tasarlarken, Solar Impulse programından ve deneyimlerinden çok faydalı kazanımlar sağlayacağımıza inanıyoruz. Aynı zamanda, bu projeyi Türk kamuoyunda yenilenebilir enerji ve sürdürülebilirlik alanında farkındalık yaratmak için bir fırsat olarak görüyoruz" dedi. Solar Impulse

mucidi ve Başkanı **Bertrand Piccard** ise Brisa aracılığıyla Türkiye'nin de bu tarihi yolculuğun bir parçası olmasından büyük heyecan duyduklarını kaydetti. 1 Mart 2015'te Abu Dabi'den başlayacak tarihi dünya turunda Solar Impulse, toplam olarak 500 saat havada kalacak ve **35 bin kilometre** yol katedecek.

Üstümüze vazife

ÇEVKO
Yeşil Nokta Teşvik
Ödülü

ISO Çevre ve
Enerji Ödülü

European
Business Awards
for the
Environment

Yeşil Bina Zirvesi
Sürdürülebilirlik
Ödülü

Kocaeli
Sanayi Odası
Şahabettin
Bilgisu
Çevre Ödülü

Avrupa Birliği
Çevre Ödülü
Türkiye
Programı
Finalist

Sürdürülebilirlikte altı ödül birden...

İnsana, topluma, doğaya saygıyı işimizin ayrılmaz parçası; bugünkü ve gelecek kuşaklara karşı vazgeçilmez sorumluluğumuz olarak görüyoruz. Bu doğrultuda üretim, tasarım ve yönetim anlayışımız Blue Life ile sürdürülebilirliği süreçlerimizin her aşamasında titizlikle hayata geçiriyoruz.

Başarıda da sürdürülebilirlik için çok çalışmaya devam ediyoruz. VitrA ve Artema olarak ulaştığımız düzey uluslararası ve ulusal kuruluşlar tarafından değerlendirildi ve 6 sürdürülebilirlik ödülüne birden layık görüldü.

Çünkü mavi gezegenimizin geleceği, üstümüze vazife.

Blue Life

Mavi gezegenimiz için...

“E-Atık Dönüşümünde Hurdacılar Atlanmamalı”

5-6 Mart tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirilen Türkiye'nin ilk “Elektrikli ve Elektronik Atık Zirvesi”nde (EEWS) konuşma yapan Hewlett-Packard Türkiye ve Ortadoğu Çevre Yöneticisi **Hande Baloğlu**, Türkiye'deki “hurdacı gerçeği”nin e-atık geridönüşümünde atlanmaması gereken bir adım olduğuna vurgu yaptı. E-atık geridönüşümünde hurdacıların da katılacağı bir sistemin hayata geçirilmesi gerektiğini dile getiren Baloğlu, şunları söyledi: “Çevre ve Şehircilik Bakanlığı gibi ilgili kurumların da hayata geçirilecek sistemi kontrol etmesi ile Türkiye'de e-atık geridönüşümü ciddi seviyelere çıkar. E-atık konusundaki bilinçlendirme de yine kurumlara düşüyor. Örneğin her belediyenin kendi halkını koordine edip bilgilendirmesi gerekiyor. Üretici de ürününü sattığı mağaza ve teknomarketlerde alıcıya e-atıklar konusunda yol göstermeli.”

Arçelik'e “E-atık Kahramanı” Ödülü

Arçelik A.Ş., İstanbul Elektrik ve Elektronik Atık Zirvesi'nde AEEE Yönetmeliği'nden doğan yükümlülüğünü yerine getirmek için Eskişehir ve Bolu'da kurduğu iki geridönüşüm tesisi ve AEEE Yönetim Sistemi'nden dolayı “E-atık Kahramanı Ödülü”ne layık görüldü. Türkiye'de bir ilk olarak e-atık yönetimi konusunda emek verenleri desteklemek ve konunun bilinirliğini artırmak için verilen ödül, Arçelik A.Ş. adına Enerji ve Çevre Yöneticisi Fatih Özkadı aldı.

İklim İçin Sen de Var mısın?

İklim değişikliği, gezegenin şimdiye kadarki en büyük ortak sorunu diyen, aralarında birçok ünlü ismin de bulunduğu 2 bine yakın kişinin başlattığı “İklim İçin Ben de Varım!” kampanyası, 28 Şubat'ta Tatavla Sahne'de gerçekleşen toplantıyla tanıtıldı. Toplantıda Aralık 2015'te Paris'te toplanacak olan BM İklim Değişikliği Sözleşmesi Taraflar Konferansı (COP21) kapsamında çıkacak anlaşmanın önümüzdeki dönemde dünyanın kaderini belirleyeceğinin altı çizildi. Açılış konuşmasını yapan Açık Radyo'nun kurucusu ve Yayın Yönetmeni **Ömer Madra**, “Tarihteki en büyük değişim hareketinin bir parçası olarak bizler, Türkiye'de de görülmüş en büyük iklim eylemlerini oluşturmak, her şeyi değiştirmek için harekete geçtik. İlk

Tarkan'dan Mutlu Yuva Seferberliğine Destek

Seferihisar Belediyesi, Türkiye için örnek bir hayvan yuvası kurmaya hazırlanıyor. Hayvan hakları mücadelesinin ülkemizdeki öncülerinden Prof. Dr. İsmet Sungurbey'in adı verilen sokak hayvanları yuvasına ilk destek de megastar Tarkan'dan geldi. Tarkan, yuvaya olan desteğini kısa bir film ile açıkladı. Filme <https://www.youtube.com/watch?v=I3m-lzTl5so> linkinden ulaşmanız mümkün. Kampanyaya destek olmak isteyenler ise www.mutluyuvaseferberligi.org adresi üzerinden aynı veya nakdi yardımda bulunabilir.

aşamada, kadim Yunan demokrasısından esinlenerek ‘Yüzler Meclisi’ oluşturmak üzere imza topladık. Toplum içinden de ilk ağızda 20 kesim belirledik ve her birinden 100'er imza toplamaya giriştik. 1500'ü aşkın imza var elimizde” dedi. Kampanyayı başlatanlar adına Yırca Köyü'nden Firdevs Ünlü ve Hamide Akın, Hasankeyf'ten Ercan Arıboğa, sanatçıları temsilen tiyatrocu Tilbe Saran, doktorları temsilen Dr. Ali Özyurt, çiftçileri temsilen Sultan Ersöz, LGBTİ hareketini temsilen Yıldız Tar sahnede neden “İklim İçin, Ben de Varım!” dediklerini paylaştılar. Kampanyayla ilgili detaylı bilgi almak isteyenler <http://iklimicin.org> adresli web sitesini ziyaret edebilir.

“Sürdürülebilir Ekosistem Günleri” 24 Nisan'da Başlıyor

İTÜ Çevre Mühendisliği Kulübü öğrencileri tarafından beş yıldır düzenli olarak gerçekleştirilen “Sürdürülebilir Ekosistem Günleri”, 24-26 Nisan tarihleri arasında yapılacak. “Gri suyun alternatif bir su kaynağı olarak kullanımı, %100 Yenilenebilir enerji; Ambalaj atıklarının geri kazanımı; Ekonomik büyümenin çevresel maliyetleri; Sanat dünyasında çevre algısı” konu başlıklarından oluşan etkinlikte ayrıca **WWF, Sürdürülebilir Üretim ve Tüketim Derneği** ve **Çevreci Etkinlikler** tarafından atölye çalışmaları da gerçekleştirilecek. Etkinlikle ilgili ayrıntılı bilgiye www.segitu.org adresinden ulaşabilirsiniz.

38th IAEE International Conference
*Energy Security, Technology and
Sustainability*
Challenges Across the Globe

24-27 May 2015
Antalya- Turkey

<http://www.iaee2015.org>
#enerjimvarken

ZORLU ENERJİ GRUBU

SKD Türkiye'nin Yeni Başkanı Hakan Bayman

İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği'nin (SKD) 6. Olağan Genel Kurul toplantısı, Sabancı Holding Yönetim Kurulu Başkanı Güler Sabancı'nın katılımıyla gerçekleştirildi. Toplantıda SKD'nin yeni Yönetim Kurulu ve Denetim Kurulu'nun seçimi yapıldı. Genel Kurul'da seçilen yeni Yönetim Kurulu ise ilk toplantısında, Yönetim Kurulu Başkanlığı'na Brisa Genel Müdürü Hakan Bayman'ın getirilmesine karar verdi. Bayman görevi, önceki iki dönemde SKD Başkanlığı'nı yürüten Coca-Cola Türkiye, Kafkasya ve Orta Asya Bölümü Başkanı Galya Frayman Molinas'tan devraldı. SKD'nin yeni Başkanı Hakan Bayman, genel kurulda yaptığı konuşmada, SKD'nin yeni dönemde sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir kalkınma kavramlarını daha fazla anlatacağını, kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları ve akademik dünya ile işbirliklerini çoğaltacağını, 15 farklı sektörden 49 olan üye sayısını farklı sektörlerden yeni üyelerle artıracacağını açıkladı.

Pınar'dan "Küçük Şeyler Doğayı Yeniler" Projesine Destek

Türkiye'nin önde gelen gıda markalarından Pınar, Milli Eğitim Bakanlığı, İstanbul Üniversitesi ve Tetra Pak'ın işbirliği ile sürdürülen "Küçük Şeyler Doğayı Yeniler" projesine destek verecek. Proje kapsamında Pınar'ın katkılarıyla Tetra Pak'ın "Küçük Şeyler Doğayı Yeniler" çevre eğitimi, 2015 Haziran ayına kadar İzmir'de 13 okulda yaklaşık 6 bin öğrenciye ulaşacak.

Port Nature da Yeşillendi

TUROB, Bureau Veritas ve Sürdürülebilirlik Akademisi işbirliğiyle verilen "Yeşillenen Oteller (Greening Hotels) Sertifikası'nı almaya hak kazanan tesislerden biri de **Port Nature Luxury Resort Hotel & Spa** oldu. 13 Temmuz 2014 tarihinde hizmet vermeye başlayan otelin, daha planlama aşamasında çevreye duyarlı tesis şartları ön planda tutularak tasarlandığını dile getiren Port Nature Luxury Resort Hotel & Spa Kalite Müdürü Gizem Barut, "Çevreyi korumayı

amaçlayan çalışmalarımız devam edecektir. Büyüyen Yeşillenen Oteller ailesi içerisinde yer almaktan memnuniyet duyuyoruz. Dünyada ortak bir çevre bilincinin oluşturulmasını diliyoruz" dedi.

"Ah Bir Bahçem Olsa" Diyenler Yeryüzü Derneği'ne...

Yeryüzü Derneği, 2011 yılından bu yana "Kent Bahçeleri Projesi" kapsamında, bahçe kurmak veya bahçesini geliştirmek isteyenlere **ücretsiz tohum-fide** dağıtıyor. Derneğe üye ya da gönüllü olma şartı aranmadan herkese açık olan proje ile dünyayı daha yeşil kılmak isteyenlere fidelerin ekimi ve bakımı konusunda ihtiyaç duyacakları bilgiler de veriliyor. Ücretsiz tohum-fide alabilmek için başvurular 15 Nisan'a kadar devam edecek. Öte yandan 15 Nisan-15 Mayıs tarihleri arasında "**Semt Buluşmaları**" düzenleyecek olan dernek, büyükşehirlerde yaşayan ve toprakla haşır neşir olmaya yeni başlayanları Mayıs ayındaki ekim-dikim atölyelerine davet ediyor. İstanbul ve Ankara'da gerçekleştirilecek olan atölye çalışmalarında, bir bahçe kurabilmek için bilinmesi gerekenler anlatılacak ve uygulamalar yapılacak.

"Önemli Olan Suyun Geri Kazanımı"

Türkiye'nin ilk Geri Dönüşüm, Çevre Teknolojileri ve Atık Yönetimi Uluslararası Fuarı **REW İstanbul'u** düzenleyen İFO Fuarcılık, Dünya Su Günü dolayısıyla yaptığı açıklamada, üretimde harcanan su miktarına ve sürdürülebilir yaşam için suyun geri kazanımının önemine dikkat çekti. Günümüzde bir otomobilin üretimi için ortalama 350 ton, bu otomobilin dört lastiği için 7,5 ton, pamuklu bir tişört için 4 ton harcadığını vurgulayan İFO Fuarcılık Genel Müdürü **Zekeriya Aytemur**, "TÜİK'in verilerine göre belediyeler, köyler, imalat sanayi işyerleri, termik santraller, organize sanayi bölgeleri ve maden işletmeleri tarafından 2012 yılında 14,3 milyar m³ su, doğrudan su kaynaklarından çekilmiş. Üretimdeki artış oranı dikkate alındığında bugün söz konusu rakam en az %15-20 daha yüksek olacaktır. Burada önemli olan suyun tüketimi kadar, kullanılan suyun tekrar üretime geri kazandırılması" dedi. Aytemur, son olarak **11-13 Haziran** tarihlerinde Tüayap Beylikdüzü'nde gerçekleştirecekleri REW İstanbul'da; atık suların ileri artımı, suların tekrar kullanımı, proses suların üretime döndürülmesi gibi konulardaki en son teknoloji, sistem ve uygulamaların sergileneceğini de kaydetti.

SB**2015****SUSTAINABLE
BRANDS
ISTANBUL****26 - 27 MAY**

Park Bosphorus Hotel Istanbul

**HOW
NOW**LEARN **HOW** TO SUCCESSFULLY INNOVATE YOUR BRAND FOR SUSTAINABILITY **NOW?****KAYIT OL****PROGRAM****WORKSHOP****KONUŞMACILAR****Alex PALLETE**Kurucu & Baş Strateji
Uzmanı
PICNIC**Carol SANFORD**Yazar
The Responsible Business:
The Responsible
Entrepreneur**Marci ZAROFF**Başkan
Portico Brands**Florian PETER**CEO & İnovasyon
Danışmanı
Mandalah Europe**Valdis WISH**Ortak
LGMI GmbH & Co. KG

ve diğer konuşmacılar

**Liderlik &
Strateji****Tüketici Öngörü
& Etkileri****Marka Konumlandırma
& İletişimi****Tasarım &
İnovasyon****Organizasyonel Gelişim
& Kurum İçi Girişimcilik****Tedarik Zinciri
& Satın Alma**

Platin Sponsor

Gümüş Sponsorlar

Schneider
ENERGY

İletişim Sponsoru

İnovasyon Kültürü
Sponsoru

Bronz Sponsorlar

ve diğer destekleyen kurumlar

İletişim: sbi@surakademi.com Telefon: +90 212 274 25 16
www.sustainablebrandsistanbul.com

/SurakademiMarkalar

/sbistanbul

EKOIQBu ilan, EKOIQ medya iş birliği kapsamında
SB15 İstanbul için hazırlanmıştır.

Hidrojen Yakıt Hücreli Toyota Mirai Görücüye Çıktı

Toyota, Cenevre Motor Show'da hidrojen yakıt hücreli sedan otomobili Mirai'nin Avrupa prömiyerini gerçekleştirdi. Çevreye zarar vermemesiyle dikkat çeken Mirai; tasarımı, düşük ağırlık merkezinin getirdiği sürüş keyfi ve elektrik motorunun sessiz ama güçlü hızlanma performansı da göz doldurdu. Japonya'da geçtiğimiz Aralık ayında satışa sunulan Mirai, Avrupa'da ilk olarak Danimarka, Almanya ve İngiltere'de Eylül 2015'te satışa sunulacak ve 2017'de de diğer Avrupa pazarlarında yerini alacak.

Poyraz RES, 45 Bin Haneye Enerji Verecek

Siemens ve MÖN Grup şirketlerinden NM Enerji, 30 MW kurulu güç ve yıllık 120 GWh üretim kapasitesi sağlayacak Poyraz Rüzgar Enerji Santrali için anlaşma imzaladı. Balıkesir'in Susurluk ilçesinde kurulacak Poyraz RES'te, 108 metre kanat çapı ve 94 metre kule yüksekliğine sahip 10 adet Siemens SWT-3.2-108 model türbinleri çalışacak. "Direct Drive" teknolojisiyle dişli kutusuz türbinlere göre %50 daha az dönen ekipman sunarak kompakt tasarım ve yüksek verim sağlayan türbinler, birleşim noktası olmayan-monoblok kanat teknolojisi sayesinde de yüksek güvenilirlik sunuyor. Faaliyete geçtiğinde 45 bin hanenin enerji ihtiyacını karşılayacak olan Poyraz RES'in 2016 yılının bahar aylarında üretime geçmesi planlanıyor.

“Okulda, İşte, Mecliste: LGBTİ’ler Her Yerde!”

Sosyal Politikalar Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Çalışmaları Derneği (SPoD LGBTİ), yaklaşan genel seçimler öncesinde “Okulda, İşte, Mecliste: LGBTİ’ler Her Yerde!” başlıklı bir kampanya başlattı. Kampanyayı, hem LGBTİ’lerin yaşadığı temel insan hakları ihlallerinin daha görünür olmasını sağlamak, hem de kimsenin kimliği yüzünden baskı görmediği bir Türkiye hayalini gerçekleştirmek amacıyla başlattıklarını söyleyen SPoD LGBTİ Yönetim Kurulu Üyesi **Sedef Çakmak**, “LGBTİ olma halinin, saklanması, ayıplanması, tedavi edilmesi ve yok edilmesi gereken bir durum olmadığını her karar alıcının algılayabilmesi ve LGBTİ’lere yönelik yasalar ve toplumda yer alan olumsuzluk halini giderebilmemiz için açık LGBTİ

kimliklerimizle daha aktif bir şekilde siyasete katılmamız” dedi. 2011’den bu yana doğrudan siyaset çalıştıklarını ifade eden SPoD LGBTİ Yönetim Kurulu Üyesi **Erdal Partog** ise şu açıklamayı yaptı: “TBMM’nin her kademesinde LGBTİ temsilcileri ya da LGBTİ haklarını savunan temsilcileri desteklemek, onlarla birlikte hareket etmek, sadece seçme seçilme meselesinin ötesinde bunun bir hak mücadelesi olduğunu herkese anlatmak istiyoruz.”

Horozlu Yumurta “flotty loves” Market Raflarında

Umut Tavukçuluk’un markası flotty, yeni ürünü “flotty loves” ile ürün gamına horozlu organik yumurtayı da ekledi. Sevgililer Günü’nde market raflarında yerini alan flotty loves; diğer yumurtalardan farklı olarak, horozlu kümeslerden elde ediliyor. flotty loves kümeslerinde tavuklar, hayvan refahına ve doğal hayata uygun olarak horozlar ile beraber gelişiyorlar. Bu sayede elde edilen yumurtalar da fertilize edilmiş, yani döllenmiş horozlu yumurtalardan oluşuyor.

İÇDAŞ, GE’nin Rüzgar Türbinlerini Kullanacak

General Electric (GE), enerji üreticisi İÇDAŞ’a **Biga Rüzgar Enerji Santrali** için 19 adet akıllı GE 3.2-103 rüzgar türbinini tedarik edeceğini duyurdu. 60 MW gücündeki rüzgar sahası, 3.2-103 ile GE’nin en güçlü rüzgar türbinine sahip olacak ve dünya genelinde bu tip türbinlerin kurulduğu **ilk tesis** olma özelliğini taşıyacak. 85 metrelik kule yüksekliği ile Türkiye’nin orta ve yüksek rüzgar hızları için tasarlanmış olan GE’nin 3.2-103 rüzgar türbini, hem yüksek enerji sağlıyor, hem de yerli kule ve kanatları ile yatırımcıya avantaj kazandırıyor.

Sokağın Müziği

–“Açık Radyo.”
949

Enerji Verimliliğine Uymayan Binalara 90 Bin TL'ye Kadar Ceza

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın "5627 Sayılı Enerji Verimliliği Kanunu'nun 10. Maddesine Göre 2015 Yılında Uygulanacak Olan İdari Para Cezalarına İlişkin Tebliği", Resmi Gazete'de yayımlandı. Yeni uygulamaya göre 1 Ocak 2015'ten itibaren kanundaki hükümlere aykırı davranan işletme, bina sahipleri ve yöneticilerin yasaya aykırı davranışları halinde ödeyecekleri idari para cezaları **895 lira ile 89 bin 875 lira** arasında değişecek. Yeni tebliğin caydırıcı bir etki göstereceğini dile getiren Enerji ve Isı Tasarrufu Derneği Başkanı Zafer Yavuztürk, "Son yıllarda enerji verimliliği ve tasarrufu konusunda atılan yeni adımlar ümit verici. Bu cezalar kısa vadede caydırıcı etki gösterecek, uzun vadede de kalıcı enerji verimliliğinde büyük fayda sağlayacaktır" dedi.

Çevko, Türkiye'ye 1,5 Milyar TL Kazandı

Türkiye'de çevrenin korunması, toplumsal gelişim ve ekonomiye katkı sağlanması amacıyla sürdürülebilir bir geri kazanım sistemini 23 yıldır sanayinin öncülüğünde geliştirmeye yönelik çalışmalar yürüten ÇEVKO Vakfı, 2014'te de ülkemize önemli boyutta çevresel ve ekonomik faydalar sağladı. Belediyelerle yaptığı işbirlikleri ile 2015'te de daha fazla konuta ve tüketiciye ulaşmaya devam eden vakıf; kaynağında ayrı toplamanın geliştirilebilmesi için verdiği kumbara, konteyner, iç mekan kutuları, ayrıştırma poşetleri destekleri ile toplanan ambalaj atıkları miktarını artırdı. Bu atıkların geridönüşüme kazandırılmasıyla çevresel değerler korunurken, ülke ekonomisi de yaklaşık 1,5 milyar TL kazandı.

Philips'in Yeşil Ürün Satışı 11 Milyar Euro'yu Aştı

Philips, yeşil ürün satışlarının toplam satış içindeki payını %52'ye yükselterek "Yeşil İnovasyon" hedefine planlanan tarihten bir sene önce ulaşmayı başardı. 2014 yılında 11,1 milyar Euro'luk yeşil ürün satışı gerçekleştiren şirket, yeşil inovasyon için de 463 milyon dolar harcadı, **karbon ayakzini %5 oranında azalttı**. Konuyla ilgili açıklama yapan Philips Türkiye CEO'su Göktuğ Gür ise yeşil ürün satışlarının artmasına ilişkin şunları söyledi: "Philips olarak, 2025 yılına kadar dünya üzerindeki 3 milyar kişinin yaşamını iyileştirme hedefimizde olağanüstü bir yol aldık. Sürdürülebilirlik kavramı, bizim çalışma prensibimizin ayrılmaz bir parçası. Türkiye'de satışta

olan tüketici ürünlerinin %44'ünü, aydınlatma ürünlerinin ise %87'sini yeşil ürünler oluşturuyor. Bu rakamın, yeşil inovasyona ayırdığımız ve her sene bir önceki yıla göre artan yatırım tutarıyla daha da büyüyeceğine inanıyoruz."

Uçurtma Sezonu Başladı!

Uzun yıllardır uçurtma kültürünü yaşatmak için çalışmalar yürüten İstanbul Uçurtmacılar Derneği ile ona bağlı Üsküdar Belediyesi Mehmet Naci Aköz Uçurtma Müzesi ve Uçurtma Atölyesi, bu sezon da tıpkı önceki sezonlar da olduğu gibi, çocuklara ve uçurtmasever büyüklerine hizmet vermeye devam ediyor. Kendini tamamen yenileyerek daha çağdaş bir görünüme kavuşan müze ve atölye, ziyaretçilerini bekliyor.

Pegasus, İki Havalimanı için "Yeşil Kuruluş" Unvanını Aldı

Pegasus Hava Yolları, 2013'te İstanbul Sabiha Gökçen Havalimanı için aldığı "Yeşil Kuruluş" unvanını, bu yıl da **İzmir Adnan Menderes Havalimanı** ve **Antalya Havalimanı** için almaya hak kazandı. Düzenlenen törende Pegasus Hava Yolları Genel Müdürü Sertaç Haybat, sertifikayı Sivil Havacılık Genel Müdürü Bilal Ekşi'nin elinden aldı. Şirket ayrıca, geçen yıla oranla genişleyen filosu ve %17.3 artan misafir sayısına rağmen, özellikle yakıt tasarrufu uygulamaları ile uçuş başına yakıt tüketimini azaltarak, misafir başına düşen karbon salımını %5,18 düşürdü.

Bu unvan, Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü tarafından verilmiştir.

www.ekodesignkonferansi.com

YEŞİL MOTİVASYON

EKODesign, 8. yılında "Yeşil Motivasyon"u gündeme taşıyor.

Günümüzde günlük konuşmalara kadar işlemiş "yeşil" ve "sürdürülebilir" olma etiketlerinin altında yatan kavramları, yaklaşımları içselleştirmek ve teşvik etmek adına motive eden "yeşil" in anlamı nedir bugün? Bu sorunun cevabını, çok sesli bir platform olarak ilham verecek fikirlerle vermeyi amaçlayan EKODesign, sürdürülebilir tasarım ve kentleşmede farkındalık kazandıran özel sektör, kamu ve akademi temsilcilerini bir araya getirecek.

Bu yıla kadar, 1.500'ü aşkın izleyici ile Türkiye'den ve Dünya'dan kendi alanlarında uzman, farklı disiplinlerden 92 konuşmacıyı YEM'de buluşturan EKODesign Konferansı 2015'e **davetlisiniz!** Motivasyonunuzu YEŞERTECEK bir gün olacak EKODesign 2015'te **buluşmak üzere!**

KONFERANS 9 Nisan

AJANDANIZA NOT EDİN!

 @YEMetkinlik
#ekodesign2015

 facebook.com/YEMetkinlik

Detaylı bilgi ve sponsorkluk için;

Yapı-Endüstri Merkezi
Etkinlikler Bölümü
0212 2667070
info@yemetkinlik.com

Diş Fırçası ve Döngüsel Ekonomi

İngiltere'nin en etkili yeşil iş portallarından biri olan BusinessGreen'in editörlerinden James Murray imzalı, son derece yalın ama konunun odak noktalarına parmak basan bir yazıyla karşınızdayız. Elektrikli diş fırçasından döngüsel ekonomiye giden uzun ve çetrefilli bir tartışmayı kışkırtan bu yazı üzerinde, aslında her ürün yöneticisinin ve kullanıcının tekrar tekrar düşünmesi gerekiyor.

 James MURRAY

 Başak GÜNDÜZ

Birkaç hafta önce bir arkadaşımın bekarlığa veda partisine gittim. Cuma sabahı eşimin diş fırçamı unuttuğumu söylediği e-postasını almamla beraber seyahatim talihsiz bir başlangıç yapmış oldu. Bekarlığa veda partileri, özellikle kişisel hijyen kurallarına uyulmasıyla ünlü değıllerdir ama her şeyin bir sınırı var. Böylece istasyona gitmeden önce, bir diş fırçası almak için bir süpermarkete uğradım.

Ve işte ordaydı. Bütün o standart, sıradan diş fırçalarının yanında, bulabileceğiniz en ucuz elektrikli diş fırçası duruyordu ve üstelik diş bakımı sektöründe tanınmış lider bir firmaya aitti. Tavsiye edilen satış fiyatı 9 Euro'ydü ama girdiğim süpermarket fiyatı yarıya indirip 4,50 Euro'ya satıyordu. Yani teknoloji karşısı, titreşimsiz, standart bir diş fırçasının fiyatından birkaç kuruş daha fazla ödeyip teknoloji harikası,

becerikli bir elektrikli diş fırçasına sahip olabilecektim. Gelecek avuçlarımın içindeydi ve sadece bir kahve ve çörek fiyatındaydı, ki bunlar da zaten en başında o diş fırçasına ihtiyaç duymamın nedeniydi. Dişçimin kelimeleriyle, "Elektrikli diş fırçası kullanıyor musunuz? Kullanmıyorsanız bir tane almalıyız". Ve işte onu almıştım.

Bu mütevazı diş fırçasının belki de satın aldığım en kötü ürün olduğunu ancak birkaç gün sonra eve döndüğümde anladım ve bu olayı bu hafta, çeşitli uzmanların döngüsel ekonominin fırsatları ve meydan okumaları üzerine konuştuğu Londra'daki Resource Etkinliğinde izleyicilerle paylaştım.

Diş fırçasının acınacak ölçüde güçsüz olmasının yanı sıra daha iki haftada yıpranma emareleri gösteren fırça kısmı, sap bölümüne çıkmayacak şekilde sıkıca tutturulmuştu

ve bu da birkaç kısa ay içinde tüm aletin çöpe atılıp yenisinin alınması gerekeceği anlamına geliyordu. Bir motoru ve (değiştirilebilir olması gereken ama ulaşılması son derece zor olan) bir pili olduğu için öylece de atamıyordum, çünkü her ikisinin de kendi özel elektronik ve elektrikli ekipman atıkları (WEEE) geridönüşüm koşulları vardı.

Araştırdım ve elektrikli diş fırçalarını, AB'nin WEEE yönetmeliği kapsamında olduğunu öğrendim, yani kendine özgü yükümlülüğüyle birlikte gelen bir diş fırçası almıştım. Ne var ki yönetmeliğin "kirleten öder" ilkesi uyarınca geridönüşüm için diş fırçasını iade etmeye kalktığımında süpermarketteki kasiyerin beni büyük bir memnuniyetle karşılayacağından şüpheliyim.

Tek Kullanımlık Çevre Düşmanım

Elbette bütün elektrikli diş fırçaları bu kadar kötü tasarlanmamıştır. Özel haznelerini kullanarak şarj edebileceğiniz ve yıprandıklarında fırçalarını değiştirebileceğiniz elektrikli diş fırçaları bulabiliyorsunuz. Ama bunlar, benim tek kullanımlık çevre düşmanım için ödediğim 4,50 Euro'nun en az 10 katı fiyata sahipler. 4,50 Euro'luk diş fırçası ile 45 Euro'luk diş fırçası arasındaki farkın, gerektiğinde baş kısmını değiştirmeme olanak sağlayacak basit bir bağlantı mekanizmasıyla açıklanacağını düşünmek elbette ki saçma olur. Gerçek durum, ucuz diş fırçasının ardındaki şirketin o ürünün tek kullanımlık olmasını ve altı ay içinde onu yenilememi arzu etmesidir. Ve en son istediği şey de sadece belli bir parçasını eskিয়েce değiştirebiliyor olmamdır. Motor, baş kısmı, pil, bütün parçalar en kısa sürede atılıp yenisinin alınması için tasarlanmış. Öyle olmasaydı, yıprandığında fırçayı değiştirebilir ve muhtemel atık mezarlığındaki yerine ulaştığında çok uzun süre

"Tek kullanımlık plastik poşetlerden pilini değiştiremediğiniz cep telefonlarına kadar, çevresel açıdan böyle bir müsriflik sergileyen tasarımlara ait sayısız örnek bulunuyor"

daha varlığını sürdüreceği gibi görünen sap kısmını kullanmaya devam edebilirdim.

Bu hafta Londra'daki Resource Etkinliğinde bir noktayı açıklamak amacıyla bu hikayeyi anlattım (evet, Peter Ustinov gurur duyardı, stand-up konuşmaları için müsaitim). Bu tür kaynak savurganı tasarımlar her yerde var. Tek kullanımlık plastik poşet belasından, pilini değiştiremediğiniz cep telefonlarına kadar, çevresel açıdan böyle bir müsriflik sergileyen tasarımlara ait sayısız örnek bulunuyor. Önde gelen perakende firmalarının öncülük ettiği bazı projelerin gösterdiği gibi, döngüsel ekonomi fikrinde cesaret verici bir ilerleme kaydediliyor ama aynı perakende firmaları her gün, son derece verimsiz ürünler satıyorlar ve biz de onları bir an bile düşünmeden satın alıyoruz.

Döngüsel ekonomi ve kaynakları verimli kullanan iş modelleri için büyük bir potansiyel var. Dijital ürünlerin cisimsizleştirilmesinden, paylaşım ekonomisi hizmetlerine ve geridönüşüm teknolojisi ve malzeme bilimindeki ilerlemelere kadar; bir yandan kâr hanesini yükseltir ve seragazı salımlarını azaltırken, diğer yandan da kaynak verimliliğini ciddi ölçüde artırabiliriz.

Ama kendimizi kandırmayalım, önümüzdeki meydan okuma zehirli çöplerden oluşan bir Himalaya dağına tırmanmaya benziyor. Bu arada hükümetler vergi sisteminde, geridönüşümü ödüllendirmeye yönelik

düzenlemeler yapmıyor veya yiyeceğin, ahşabın ve plastiğin çöplüklere atılması gibi son derece israf dolu bir uygulamayı yasaklamıyor. Pek çok şirket hâlâ "döngüsel (circular) ekonomi"yi, North Circular yolu üzerinde bir iş merkezi zannediyor (ç.n.: *North Circular, İngiltere'de Londra merkezinde, 41,4 km uzunluğunda yerel endüstri topluluklarını birbirine bağlamak için tasarlanmış bir çevre yolu*).

İklim değişikliği, altyapımızı karbonsuzlaştırmamızı gerektiriyorsa, döngüsel ekonomi bunu ve daha fazlasını gerektiriyor. Küresel malzeme akışının, iş modellerinin ve psikolojik tüketici dürtülerinin tamamen yeniden oluşturulması gerekiyor. Bunun yakın bir zamanda gerektiği ölçüde gerçekleşeceğine dair pek fazla kanıt yok.

Genellikle yeşil ekonominin başarı şansı konusunda ve karşı karşıya olduğumuz en ciddi çevresel tehditlerin üstesinden gelirken bir yandan da hepimizin yaşamını, sağlığını ve ekonomik rekabet kapasitesini nasıl geliştireceğiyle ilgili olarak son derece iyimserimdir. Perakendecilik, inşaat, tekstil ve diğer pek çok sektörde kaynak verimliliğini güçlendirmek için bazı önemli çalışmalar devam ediyor. Ama konu döngüsel ekonomi olduğunda, acil olarak katedilmesi gereken yola henüz başlamadık bile. Ve bundan şüphelenirsek, mahallenizdeki süpermarkette satılan diş fırçalarına bakmanız yeterli. ○

“Doğa ile Yarışmaya Kalkmayan Bir Tesis”

NARKÖY

Nardane Hanım ve ailesinin, önce hayalinde yeşerttiği, ardından da büyük emek vererek gerçek kıldığı bir yer burası. Kocaeli Kandıra’da kurulan, Türkiye’nin ilk “eko-eğitim oteli”: Narköy... Ekolojik yönetimden organik tarıma, aromatik bitkiler toplamadan peynir-yoğurt atölyesine kadar sürdürülebilirlik kapsamında eğitimlerin verildiği bu merkez, yüzlerce atalık tohumuyla da bir banka aynı zamanda... Budist rahibinden iş kadınına, aktivistinden öğrencisine kadar pek çok gönüllüyü de ağırlayan otel, alışılmışın dışında bir deneyim vaat ediyor. Örneğin burada “oda servisi” yok, “oda kullanma kılavuzu” var... Gelin, tüm detayları Narköy Kurucu Ortağı, Nar Eğitim ve Danışmanlık Genel Müdürü Ozan Kuşçu’dan dinleyelim...

 Füsün AKAY

Narköy, anneniz Nardane Hanım ile sizin hayalinizin bir ürünü... Bize önce, kuruluş öyküsünü anlatır mısınız otelin?

Narköy, aslında ailemizin ortak hayalinin bir ürünü. Emekli sınıf öğretmeni annem Nardane Hanım’ın organik-ekolojik çiftlik hayali ile, benim teknolojik gelişim paralelinde sınıf içi eğitimin azalıp e-öğrenmelerin artmasıyla aklımda oluşan ve deneyimsel öğrenme

odaklı bir “eko-eğitim tesisi” hayalimin buluşmasının ürünü...

İş hayatına 1996’da danışmanlık firması Monitor Company’de araştırma asistanı olarak başladım. 1997 yılında Garanti Bankası’na MT grubuyla ticari portföy yetkilisi olarak girdim ve 2005 yılına kadar Garanti Bankası’nda çalıştım. Narköy’ün oluşmasının ilk tohumu olan NAR Eğitim ve Danışmanlık ise 2002’de annem Nardane Kuşçu tarafından

Ozan Kuşçu

Nardane Kuşçu

Budist Rahiplerin Barışa Olan İnancını Tazelediler

Ozan Kuşçu, Narköy'de yaşadıkları ilginç bir anıyı annesi Nar Hanım'ın dilinden şöyle aktarıyor: "Bir gün barış için yürüyerek dünyayı dolaşan üç budist rahip ve bir İsveçli işadamı geldi. Amaçları dünyayı dolaşarak insanların barış konusundaki taleplerini toplayıp devlet adamlarına iletme. 'Bizi nasıl buldunuz?' dediğimizde, Workaway ve Helpx'deki fotoğraflarda tüm dünyadan insanların Narköy'de barış içinde yaşayıp ürettiklerini gördüklerini ve bunu yaşamak için geldiklerini; bu durumun barışa olan inançlarını tazelediğini söylediler. Onlar da bizimle üretmek istediklerini söylediler, birlikte patates ektik. Bu bizim için unutulmaz bir deneyimdi..."

NAR NLP ismiyle Pedagojik Danışmanlık ve Aile Danışmanlığı vermek üzere kuruldu. 2005 yılında eşim Ebru Ersezen Kuşçu ve ardından benim işimizden ayrılıp sisteme katılmamızla NAR NLP'nin kurumsal ayağı kuruldu, **NAR Eğitim ve Danışmanlık** adını aldı. NAR, bugün Türkiye'nin önde gelen firmalarına uygulamaya dönük danışmanlık veriyor. Narköy de, Nar'ın yarattığı Türkiye'nin ilk "eko-turizm-eğitim" konsepti olan turizm merkezi ve yaşam alanı. Narköy'ün arazisini 2007 yılında aldık. İlk iki yıl daha çok fikir ve konsept geliştirdik. Daha sonraki iki yılda detay mimari çalışmaları yaptık.

Lokasyon olarak bu bölgeyi seçmeniz nedenleri nelerdi?

Yaptığımız işi, "ekolojik turizm" diye adlandırıyoruz ama organik olmak da bunun önemli bir parçası. Bizim anlayışımızın temelinde deneyim yatıyor. Narköy arazisi 100 dönümü aşan bir arazi ve doğa ile iç içe olarak; beslenme, üretim-yaratma (ekme-biçme) süreçlerini bizzat deneyimleme şansı yakalıyor konuklarımız. Tamamen ekolojik ve organik üretim yapabilmeniz için sanayinin olduğu alandan en az 40

km uzakta konumlanmanız gerekir. Narköy arazisi de merkeze 40 km mesafede, tamamen el değmemiş bir arazi. Ayrıca varolduğumuz bölgeye ve halkına katkıda bulunacağımız bir sistemde de olmamız gerekiyordu. Çünkü sürdürülebilirlik iddiasıyla yola çıkarsanız; bunu tamamlayan tüm unsurlara temas etmeniz gerekir. Bu kapsamda birçok noktada araziler ararken Kerpe, Kefken yolundaki bu vadi karşımıza çıktı, aradığımız tüm özellikleri içeriyordu. Ayrıca biz bu bölgenin doğasına, tarihine, kültürel derinliğine de aşık olduk. Burada Ege sahilleri gibi bir deniz ve ön Bizans diyebileceğimiz Bitinya Krallığı uygarlığına uzanan bir tarih var.

"Türkiye'nin ilk ve tek ekolojik oteli" olarak konumlandığımız Narköy, kapılarını 1,5 yıl önce açtı misafirlere. Ancak sizin çalışmalarınız daha eskiye, 2007 yılına uzanıyor. Bu hazırlık süreci içinde neler yaptığınızı anlatır mısınız?

Klima kullanılmadan inşa edilecek odaların konforlu olabilmesi için bir yıl rüzgar ve güneş açısı ölçümleri yapıldı. 2007'den itibaren beş yıl boyunca **toprağın organik tarıma göre ıslahı, tarım ve hay-**

vancılık hazırlığı yapıldı. Bu sayede Narköy hizmete girdiği anda kendi çiftliğinden gıdası hazır. Ağustos 2013'te de Narköy misafir kabul etmeye başladı.

Narköy'ün otel bölümünün en önemli mimari özelliklerinden biri, otel alanının özel kolonlar üzerine inşa edilmiş olması. Hafif çelik modüller olarak tasarlanan konaklama ünitelerinin kolonlar üzerinde toprağa minimum müdahale etmesi sayesinde, toprak içindeki tüm

hareketlerin (su, mikro-organizma, solucan vb) sürekliliği sağlandı. Yerleşkenin yürüyüş alanları da ahşap kazıklar üzerinde zeminle en az temas edecek şekilde hazırlandığı için toprağın işleyişine müdahale etme özelliğine sahip.

Mimari tasarım Emir Draşan'ın yönettiği Lea Invent'e ait, kardeşim Beste de mimar olarak süreçte ekip ile beraber çalıştı ve tüm iç mimari tasarımlarımızı yaptı. Babam Ahmet Kuşçu da teknik altyapıyı ve inşaat sürecini sahiplendi. Müteahhidimiz Odak İnşaat oldu ve oldukça derin bir tasarımı olan projeyi Türkiye üretim şartlarında hayata geçirmek için büyük çaba gösterdiler. Alt taşeronlarımızdan kullandığımız malzemeye kadar her detay ekolojik prensipler çerçevesinde seçildi. Deterjanlarımız bile bu kapsamda doğaya zarar vermeyecek şekilde özel ürünlerden seçiliyor. Sonuç itibarıyla coğrafyasına saygılı, içinde bulunduğu doğa ile yarışmaya kalkmayan bir tesis ortaya çıktı. **Burada her şey gerektiği kadar var.**

Misafirlere şimdiden hatırlatalım, bu otelde “oda servisi” yok, “oda Kullanma Kılavuzu” var...

Evet, Narköy'de oda servisi yok; misafirler bahçeden doğal çaylarını ya da meyvelerini toplayarak odalarına götürabiliyorlar. Ayrıca odalarda tesisin ve odaların mimari ve iç mimari özelliklerini anlatan “oda kullanma kılavuzları” var. “Akıllı odalar” yapmak yerine misafirlerimizi oda kullanımı konusunda etkin kılmayı tercih ettik. Bunun dışında odalarda ve ortak alanlarda, hatta ve hatta dış alanlarda kullanılan birçok eşya da, Narköy'ün inşaat döneminden kalan ahşap, metal, çelik gibi ürünlerin geridönüşümünden oluştu.

Narköy'de standart ve süt odalar dışında ailelere verebileceğimiz **Ev, Yurt** ve **Konak** diye ayrı binalarımız da var. Kapasitemiz bunlar da düşünülüğünde 50 kişi civarında. Biz

Narköy İçin Ne Dediler?

“Narköy çiftliğinde unutulmaz bir deneyim yaşadım. Üç haftalık deneyimim süresince -ki bence hiç uzun bir zaman değildi- buradaki herkesle ve bu müthiş toprakla temas etme ve olağanüstü deneyimler elde etme şansı yakaladım. Narköy'de tarım yapmak, bana daha önce Türkiye'nin hiç bilmediğim bir yanını gösterdi. Politika ve toplum eğitimimin ardından, aklımdaki haritanın farkında vardım ve buradaki kalış süremi uzattım. Burada Nar Anne ve ailesinin, çiftlik çalışanlarından Huriye, Fatma ve Kadir'in aileleri ile geleneksel Ramazan sofralarına katıldım ve içimdeki farklı yanı ortaya çıkarmalarına şahit oldum. Bir ineğin doğumuna da şahit oldum, felsefe, tasarım ve müzik üzerine de sohbetler ettim, hep birlikte hasat yaptık ve muhtemelen hayatımın geri kalanında bir daha hiç göremeyeceğim kadar çok soğanı bir arada görüp diğer gönüllülerle birlikte kabuklarını soydum... Çok değerli zaman geçirdiğim Narköy, çok zengin bir yerleşke ve insanların ruhlarını aydınlatacağı bir yer...”

Kameel Mir / ABD

“Üretimin değerini yeniden hatırlamama vesile oldukları, emekleri ve hayatıma olan katkıları için çok teşekkür etmem gereken bir yer Narköy. Burada edindiğim kadim bilgiyi hiç unutmuyacağım.”

Ayça / Türkiye

“Türkiye seyahatimde farklı alanlardan birçok insanla karşılaştım. Ülkenizdeki yolculuğumun son durağı Narköy oldu. Burası 'kalbimin seviyesindeki yer' oldu. Sevgi ve umut dolu, cömert, sıcak ve samimi bir yer... Kendimi evimde hissettiğim, kalbimden geçenlere ulaşmama yardımcı olan bir yer. Birçok şey ekip biçtik ve onların büyümesini, gelişmesini ve hasat sürecini yaşadım...”

Andrew / Fransa

“Buradaki herkes rüyalarının peşinden giden gerçek insanlar... Bu çiftlikte bu kadar çok 'gerçek' insanla tanıştığım için çok mutluyum. Güzel kalpleri ve sevgi dolu yaklaşımları için teşekkür borçluyum. Manevi dünyayı zenginleştirip, olağanüstü bir tarım yaklaşımını hayatımda mümkün kıldıkları için de...”

Agata Gnywindua / Polonya

tesiste 75 kişi rakamını gördük bu arada misafir grubumuz triple konaklamayı tercih ettiği için...

Bu yıl yeni yatırımlarımız olacak. Finansal olarak gerekli birikimi sağlayabilirsek yağmur sularından bir ekolojik yüzme göleti, 5 element konsepti üzerine kurulan butik bir SPA ve bir çok amaçlı salon yapmak istiyoruz.

Narköy'ü aynı zamanda bir “eğitim oteli” olarak nitelendiriyorsunuz. Bu kapsamda ne gibi çalışmalar yürütüyorsunuz, ileriye dönük plan ve hedefleriniz nelerdir?

Narköy, kuruluş esasına baktığımızda zaten bir eğitim oteli ve organik tarım çiftliği hayallerinin bir ürünü olduğu için, buraya gelen amaca ve ihtiyaca bağlı olarak hizmet veren bir yapıya sahip. Kurumsal birçok şirkete burada özel eğitim ve takım olma aktiviteleri tasarlıyoruz. Ayrıca bireysel ve aileler için burada günübirlik olabildiği gibi, iki

günlük veya daha uzun süreli atölye ve eğitimlere katılmak mümkün. Doğanın içinde iki gün geçirilen “Doğada Olmak” atölyesinden şehirde uygulanabilecek basit permakültür tekniklerini gösteren “Kendi Bahçeni Yap” atölyesine, kompost atölyesinden bir haftalık permakültür eğitimine ve kerpiç ev yapımına kadar birçok atölye çalışmasına dahil olmak mümkün. Eğitimleri şöyle sıralayabiliriz:

● Kurumlara yönelik ve Narköy’e özel olarak tasarlanan özel eğitimlerin hepsi, sürdürülebilirlik felsefesiyle şekillenmiş mekanlarda gerçekleştiriliyor. **Ekolojik Yönetim, Eko-no-vasyon, Doğa’l Liderlik, Food & Mood** (Ne yersem ne yaşarım), **Sürdürülebilir Sistemler Kurmak**, eğitimlerden bazıları.

● Organik tarım ve sürdürülebilir yaşam ile ilgili bireysel atölyeler

● Kişisel gelişim eğitimleri

● Çocuklara özel kişisel gelişim eğitimi “Yıldızlar Kulübü”

● Çocuklara yönelik sürdürülebilir yaşam atölye ve kampları

● Sağlıklı yaşam danışmanlığı ve eğitimleri

● Yabani ve tıbbi aromatik bitki eğitimleri

● Narköy’ün standart atölyeleri arasında “Aromatik bitkiler toplama”, “Rehberli ve rehbersiz & haritalı orman yürüyüşü”, “Ürün toplama”, “Çiftlik hayvanlarını ziyaret”, “Süt sağma” etkinliklerini sayabiliriz. Rezervasyon ve talebe bağlı olarak gerçekleşen ekstra etkinlikler arasında ise “At binme”, “Kerpe’de dalga sörfü-midye dalışları”, “Peynir ve yoğurt atölyesi”, “Kompost atölyesi”ni sayabiliriz.

Gruplar için özel event’ler tasarlıyoruz. Örneğin geçen sene bir şirketin en iyi satıcıları için Narköy içinden Babatepe zirvesine tracking yarışları gerçekleştirdik. Narköy’ün orman içindeki 100 dönüm arazisi bize neredeyse sınırsız imkan sunuyor.

Düzenli olarak açtığımız bazı prog-

ramlar da var. Sömestr tatillerinde aileler için sanat atölyeleri içeren kamplar gibi. Ben bu yaz Aikido felsefesi ile liderliği birleştirdiğim “5 Gün, 7 Adım, 9 CEO Aiki Liderlik Kampı” yapacağım. Ayrıca bu yıl yine geçen sene Grup Gündoğarken konserinde yaptığımız gibi akustik konser sürprizleri yapacağız.

Narköy, yüzlerce çeşit tohumuyla dünyanın en önemli tohum bankalarından biri. Bu alandaki çalışmalarımıza değinir misiniz?

Tohum birikimimiz Nar Hanım’ın mucizesi. Özel bir ünite, özel bir soğutma sistemiyle saklanıyor tohumlar. Biz o alana “banka” diyoruz. Annem Anadolu’nun her köşesinden, sandıklardan bu tohumları topladı. 900 kadarı kayıtlı. **1000’in**

üzerinde atalık tohumumuz var şu an ve ürünlerimizi bu tohumlardan yetiştiriyoruz. Bize hep “Türkiye kendi kendine yeten nadir ülkelerdendir” dendi ama şu an yurtdışından tohum ithal ettiğimiz ülkeler bize tohum satmayı durdursalar neredeyse aç kalırız. Hibrid tohumlarla tamamen ithalata bağımlı hale geliyoruz. GDO’lu tohumların insan DNA’sına ne yaptığını henüz tam olarak bilmiyoruz. Bir baba olarak bu durum beni endişelendiriyor. Annem sayesinde torunlarımız için sürdürülebilir bir tarıma geri döndük Narköy’de.

Annem ülkemiz ve dünya için çok önemli bir iş yapıyor. Tüm tohumlarımız üretilebilir durumda saklanıyor ve yenileniyor. Annemin çabasının kıymetini bence önümüzdeki yıllarda çok daha iyi anlayacağız.

Gönüllülerin de gelip çalışabileceği, üretebileceği, fikirler geliştirebileceği bir yer Narköy... Neler yapıyorsunuz birlikte?

Gönüllü programımız Narköy’ün en gurur duyduğumuz yönlerinden biri. Work and Travel, Work Away gibi bloglarda yer alıyoruz. Orada çiftliklerin ratingleri var, ona göre de talep alıyorlar. Onlar ailemiz gibi; aynı yemeği yiyoruz, beraber çalışıp eğleniyoruz. Bu da şu ana kadar dünyanın dört bir yanından yüzlerce gönüllüyü bize getirdi. Burada kalıyorlar, bize yardım ediyorlar, bizden öğreniyorlar, biz de onlardan öğreniyoruz. Bizim bir compost (susuz) tuvaletimiz var. Oradan talaşla-dışkıyı fermante edip gübreyi doğaya dönecek hale getiriyoruz. Böylelikle su olmadan, hiç kokusuz, atıksız bir permakültür sistemi oluşuyor. O tuvaleti bir Türk çizdi (kardeşim Beste), İsraili, permakültür öğretmeni Shaul Shalom, bir İranlı, bir Rus ve bir Amerikalı beraber yaptı. Dinlerken fıkraya gibi olmalı ama Narköy’de gerçek oluyor böyle şeyler... ○

“Sen sadece kendi işine bak, gerisini boş ver” düşüncesini yıkmayı hedefleyen Common Purpose Türkiye, aynı şehirde yaşayan, ama birbirleriyle mecbur olmadıkça temas etmeyen liderleri ortak idealler doğrultusunda işbirliğine teşvik ediyor. “Yetkinin ötesinde liderler” yetiştirdiklerini dile getiren Common Purpose Türkiye ve Ortak İdealler Derneği Genel Müdürü Ayşegül Gürerk, bu kavramın ne anlama geldiğini, hedeflerini ve hayata geçirdikleri projeleri EKOIQ’ya anlattı.

 Füsun AKAY

Common Purpose Türkiye “Yetkinin Ötesinde Liderler” Yetiştiriyor

Bugün dünya çapında tanınır hale gelen Common Purpose’in misyonu ve hedefleri ile Türkiye’deki yapılanması hakkında bilgi verir misiniz önce?

Common Purpose, tüm dünyada toplumun temel taşlarını oluşturan özel sektör, kamu ve sivil toplum kuruluşları için çalışan liderleri bir araya getiren ve onlara “Yetkinin Ötesinde Liderlik” deneyimleri yaşatan programlar organize ediyor. 1989’dan bugüne kadar 300 binden fazla kişi ve kurumun desteğiyle dünyada 75 şehirde farklı sektörlerden 40 binin üzerinde katılımcıyı mezun etti. İngiltere, Almanya, Macaristan, İrlanda, Güney Afrika, Hong Kong, Hindistan, Ortadoğu ve Kuzey Afri-

ka, Singapur ve Amerika’da faaliyet gösteren Common Purpose, Türkiye’deki faaliyetlerini ise 2008 yılından bu yana **Ortak İdealler Derneği** adı altında İstanbul’dan yürütüyor. Ortak İdealler Derneği, toplumun değişik katmanlarından ve farklı geçmişlerden gelen, liderlik yolunda ilerlemekte olan bireyleri, liderlik vasıflarını daha da geliştirerek, yaşadıkları toplumda ve şehirde fark yaratmakta önderlik yapmaları için bir araya getiren ve kâr amacı gütmeyen bir dernek.

Şehirlerin, ülkelerin yaşam kalitesini artırabilmek amacıyla, toplumu oluşturan kişilerin “liderlik” yetkinliklerini teşvik ediyorsunuz.

Liderlik konusuna odaklanmanızın nedenlerini açıklayabilir misiniz? Değişimin liderler aracılığıyla mı yaşanacağını öngörüyorsunuz?

Dünyanın ve Türkiye'nin içinde bulunduğu karmaşık politik, sosyo-ekonomik ve finansal yapı göz önüne alındığında, en büyük ihtiyaç ileriye gören ve birçok hassas dengeyi kısa ve uzun dönemli stratejilerle çözmeye odaklanan liderlerdir. Bugünün ve yarının temelini atacak bu liderler, geleceğin sisli resmini somut ve kararlı fırça darbeleriyle oluşturabilecek, resmin gerçekçiliğini bozmadan ışığı ayarlayabilecek ve toplumu bu yönde yürütebilecek bireylerdir. Böyle bir vizyona sahip bireylerin liderlik vasıflarının geliştirilmesi ve fikir paylaşımları onların daha da üretken ve çözüme yönelik olmalarına ve birçok yönden topluma katkıda bulunmalarına fırsat veriyor. Common Purpose, liderleri her yönden geliştirmek için geniş kapsamlı eğitimlerle bir liderlik hareketi sürdürüyor. Liderleri hedefliyoruz, çünkü iyi liderler topluları zirveye çıkartabilir.

Common Purpose programlarıyla, yöneticilerin liderlik becerilerini geliştirmeyi, daha aktif ve uyumlu bir

Common Purpose Türkiye Genel Müdürü Ayşegül Gürerk (solda) ve Program Yöneticisi Burcu Şahbaz

Ayşegül Gürerk:
“Bilinmelidir ki, biz vitrindeki liderleri değil, esas işleri yürüten ve sektörlerinin mutfaklarında yer alan liderleri hedefliyoruz. İster doktoralı bir holding yöneticisi olsun, ister hayat üniversitesinden mezun bir taksi durağı müdürü...”

toplum oluşturmak için birlikte daha etkili bir şekilde çalışmalarını sağlamayı hedefliyoruz. Nihayetinde, amacımız daha güçlü ve daha iyi iletişim kuran bir toplumun oluşması.

“Yetkinin Ötesinde Liderlik” deneyimi yaşatan programlar organize ettiğinizden söz ettiniz. Bize bu kavramı biraz açar mısınız?

Yetkinin Ötesinde Liderlik kavramı, Common Purpose için olmazsa olmazdır, çünkü bir lider olarak artık eskisi gibi sadece kendi yetki ve konfor alanında hareket etmeye devam edemezsiniz. Bu yüzden kurumumuzun daha etkili olabilmesi için artık meşru yetki alanının da dışına çıkmayı öğrenmeliyiz.

Common Purpose'ın temelinde iki kavram yatıyor. Biri liderlik, diğeri de sivil toplum. Geleceğimizin ne yönde olacağı 2 ile 2'nin toplamını 5 ya da 6 yapabilen liderlerin, yani mevcut kaynaklarımızı mümkün olan en etkili şekilde ve en zekice kullanabilenlerin elinde. Bu liderlerin bu şekilde hareket edebilmeleri için kendi yetki alanlarının da dışına çıkıp liderlik yapmaları gerekiyor. İşte biz bu düşünceyi aşılamaaya çalışıyoruz liderlerimize. Dünyanın birçok yerinde de artık bu düşünce hakim. Yetkinin Ötesinde Liderlik konseptinde Common Purpose lideri, her zaman daha geniş açılarla bakabilen liderdir, radarlarını küçük alanları görmeye yetecek kadar kısıtlı ayarlamak istemeyendir. Bu radar alanlarını sadece kendi yetki alanlarındakilerle değil, daha da uzaktaki uyarıları algılayabilecek şekilde ayarlama ihtiyacı duyar. Common Purpose liderleri, yetkilerinin ve kendi bütçelerinin de dışındaki konularda etkili ve sorumlu olmaya alışan ve artık kurumlarının bütününden kendilerini sorumlu hissetmeye başlamıştır. Ancak bu liderler bununla da yetinmeyeceklerdir. Daha da ötesine geçip, sivil toplum faaliyetlerinde de aktif rol alma

Common Purpose, 14 yaştan 50+ yaşa kadar lider ve potansiyel liderler için 13 eğitim programı ile faaliyetlerini sürdürüyor. Hepsinin ana teması ise “Yetkinin Ötesinde Liderlik” ve “Farklılıkların Zenginlik Olması” üzerine...

istegini duyacaklar ve kendilerini bu alanda da sorumlu ve tutkulu hissetmeye başlayacaklardır. Organizasyonlar ve kurumlar komplike bünyelerdir. Bundan dolayı kurumlar arası iletişimi sağlayacak, liderlik yapacak kişilere ihtiyaç vardır. Bugüne kadar yapmadığı kadar çok kendi kurumunun dışındaki dünya ile ilişki kurabilen, farklı kültürlerle işbirliği yapabilen, sınırları ve en-

gelleri aşabilen liderlere ihtiyacımız var. Bunlar Common Purpose eğitimlerimizde sürekli olarak işlediğimiz liderlik becerileridir

Büyükşehirlerde yaşayan orta ve üst düzey yöneticilere yönelik olarak “Meridyen” adlı bir programınız var. Bu programın içeriğinden bahseder misiniz bize?

Meridyen, herkese açık ve modüler yapısından dolayı esnek ve kişiselleştirilebilen, sadece senede bir kere açılan bir liderlik eğitimi. Kamu, özel sektör ve STK yöneticilerinden oluşan bir grupla yedi aya yayılmış Meridyen Programı'nı tamamlayan yöneticiler, yetkili olmadıkları yerlerde de etkili olurlar. Katılımcılar bu program ile “görünmeyen duvarları yıkarlar”; özel sektör, kamu ve STK yöneticileri aralarında sürdürülebilir ilişkiler kurup işbirlikleri yaparlar. “Farklılıklarla zenginleşirler”; İstanbul'un kolay erişilmeyen kurumlarına girip farklı disiplinlerden gelen birçok liderle deneyimler paylaşırlar. Ve “hayatlarına farklı bir anlam katarlar”; güçlerini birbirleriyle birleştirerek somut sosyal sorumluluk projelerine imza atarlar.

Meridyen programında, katılımcılar İstanbul'daki çeşitli özel ve kamu kuruluşlarını (hapishaneler, sivil toplum kuruluşları, kamu kuruluşları, hastaneler, uluslararası şirketler gibi) ziyaret ederek toplumdaki gerçek sorunları araştırırlar. Buralarda farklı alanlardan sorumlu yetkililerle birlikte liderlerin karşılaşılabileceği zorluklar ve yaşanan liderlik deneyimleriyle ilgili fikir alışverişi yaparlar. Kendilerine sunulan 132 saatlik eğitimin içinden seçtikleri en az 60 saatlik aktiviteye katılarak mezuniyete hak kazanırlar ve yurtdışından gelen sertifikaya sahip olurlar. Bugüne kadar bu programı yedi kez gerçekleştirdik; 8. Meridyen Programımız da 7 Mayıs 2015 tarihinde başlayacak ve 29 Aralık 2015'te sona erecek. ○

Kurumlara Özel Liderlik Programları da Var

Common Purpose Türkiye'nin katılımcılara sunduğu diğer programlar da şöyle:

Önde Koşanlar: Meridyen programına benzer fakat geleceğin yöneticileri olan gençlere yöneliktir. Herkese açık programlar da olabilir, kuruma özel kapalı gruplara da uygulanabilir. Süresi de 4 gün ile 4 ay arasında değişiyor.

Fark Et, Fark Yarat ve Mutlu Ol:

Kurumlara özel kapalı bir eğitimidir. Yetkinin Ötesinde Liderlik deneyiminden oluşan yoğun ve etkili bir tam gün olarak uygulanır. Program içinde dezavantajlı gruplarla çalışmak ve farklı ilgili kurumları ziyaret etmek mevcuttur.

EmpaTrophy: Bir kurum içerisinde yakın çalışan yöneticilerin arasında yüksek düzeyde güven oluşturulması için tasarlanan çok etkili ve iddialı 1 veya 2 günlük bir programdır. Programda

takım içerisindeki bireylerin kendileri ile ilgili farkındalık düzeylerine ve birbirleri arasındaki kişisel ilişkilere odaklanır. Program içeriğinde yöneticilerin birbirlerine yapıcı eleştiriler yöneltmeleri, empati kurmaları, dürüst olmaları ve aralarında güven oluşturmalarını sağlayacak aktiviteler mevcuttur. Katılımcılar hem kendilerini hem de iş arkadaşlarını keşfetme ve derinlemesine tanıma fırsatı bulurlar. Yetkinin Ötesinde Liderlik ile ilgili küçük bir deneyim de Empa Trophy'ye dahil edilir.

Kurumlara Özel Tasarlanan Liderlik Programları: Farklılıkların Zenginliği (Farklı Disiplinlerden Gelenlerle Birlikte Çalışma); Yetkinin Ötesinde Liderlik ve Kültürel Zeka, Sosyal Sorumluluğun Liderlikteki Yeri; Aynı Takımda Çalışanlar Arasında Farkındalık ve Güven Oluşumu programlarından oluşuyor.

Yenilenebilir bir Dünya için...

SOLAREX İSTANBUL

8. Uluslararası Güneş Enerjisi ve Teknolojileri Fuarı

09-11 Nisan 2015
İstanbul Fuar Merkezi / Yeşilköy
9-10-11. Salonlar

Güneş Enerjisi'nin Devleri **Solarex İstanbul**'da Buluşuyor

SOLAREX
İSTANBUL
GÜNEŞ ENERJİSİ & TEKNOLOJİLERİ FUARI

0212 604 50 50
www.solarexistanbul.com

BU FUAR 5174 SAYILI KANUN GEREĞİNCE TOBB
(TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ)
DENETİMİNDE DÜZENLENMEKTEDİR.

“Ortadoğu’ya Barışı Çevre Mücadeleleri Getirebilir”

İklim değişikliğinin etkilerini en acı şekilde hissettirdiği Ortadoğu coğrafyasında bir yandan da önemli teknolojik gelişmeler ve değişimler yaşanıyor. 2007’de kurulan ve uzun zamandır dikkatimizi çeken Green Prophet (Yeşil Peygamber) internet sitesi de, bu değişimin “yeşil” yanını işleyen oldukça etkili ve ilginç bir oluşum. İsrail merkezli sitenin kurucusu Karin Kloosterman ile çalışmalarını ve Ortadoğu’yu konuştuk.

Berkan ÖZYER

Green Prophet; Batı Şeria’nın ilk planlı ve sürdürülebilir kentinin hâlâ devam eden inşa sürecini, İran’daki ilk toprak mimarisi festivalini ya da Ürdün’deki 6 bin camide güneş enerjisi kullanılacağını öğrenebileceğiniz, İsrail merkezli son derece ilgi çekici bir haber sitesi. Odak noktası, tahmin edebileceğiniz gibi iklim değişikliği, sürdürülebilirlik ve yeşil teknolojiler. Kurucusuysa Kanada’da doğan ancak evini terk edip İsrail’e yerleşen Karin Kloosterman. Kloosterman, 2007’de kurulan Green Prophet için sürekli Ortadoğu coğrafyasında saha araştırmaları yapıyor. Ve önyargılar sonucu yan yana gelemeyeceği düşünülen ülke ve halkların bir arada neler başarabileceğini kanıtlıyor. Kloosterman ile e-posta üzerinden Green Prophet’i ve hidroponik tarıma yönelik kurduğu Flux şirketini konuştuk.

Sitenin temel amacını, mevcut durumu nasıl tarif edersiniz? Yeşil Peygamber adının ilham kaynağı nedir?

Gezegeni kendileri ve çocukları için daha iyi hale getirmek konusunu ciddiye alan insanlar var. Ve sitenin amacı da bu insanların başarılarını paylaşmak. Odağımızdaki insanlar, Ortadoğu doğumlu ya da bu bölgede yaşayanlar; çünkü çatışmalar ya da din savaşları dışında, dünya burada olan bitenleri pek önemsemiyor. Süreç kendiliğinden ilerledi ve sürdürülebilirlik ve sosyal gelişmelere dair haberleri işlemeye başladık. Siteyi peygamberler şehri Kudüs'te yaşarken kurdum. İsim biraz şakaydı çünkü yazarlarımızın hiçbirinin

peygamberlikle alakası yok. Biz sadece sıradan insanlarız ama bir sürü peygamber geçmişte yakınlarımızda "çalıştı".

Kanada doğumlusunuz. Neden ülkenizden ayrılmaya karar verdiniz?

24 yaşında Kanada'dan ayrıldım ve Avrupa'ya taşındım. Sonrasında Ortadoğu'da çok dolaştım ve aradığım evi İsrail'de bulacağımı fark ettim. Burası çok fazla "Ortadoğulu" hisseden ama hâlâ toplumun ve bireylerin neyin doğru ve yanlış olduğunu sorgulamasına polis koşturması olmaksızın izin veren bir ülke. Şu an kıyıda yer alan çok-kültürlü bir Arap kenti Yafa'da yaşıyorum. Benim için gerekli olan de-

ğil, gerçekten ihtiyacım olan kişiye dönüşmeye fırsat verecek yeni bir ev istemişim.

Toronto Üniversitesi'nde zooloji okudum, ormancılık ve tarım alanında makaleler yayınladım. Gıda ve ormancılık sorunlarını çözmek için doğayı kullanan İngiltere merkezli CABI adlı STK'nın İsviçre ofisinde birkaç yıl çalıştım. İlk lisansım dan ve iş tecrübemden sonra kendi kendimi eğittim diyebilirim.

Bölgede sıklıkla seyahat ediyorsunuz. Ortadoğu'daki farklı halkların doğaya bakışları konusunda ne düşünüyorsunuz?

Bence halkların etnik ilişkileri, doğayı korumak konusunda birbirleriyle yakından ilişkili. Özellikle gıda

"Ortadoğu'da eşitsizlik, su dağıtımı, iklim değişikliği, topraktan ve eski yöntemlerden kopukluğumuz sonucunda bir karışıklık yaşıyoruz. Bence sağlık, gıda, su ve hava gibi konulardaki ortak çıkarlarımız Ortadoğu'yu birleştirebilir. Bunlar, bölgenin birleşmesindeki tek yol"

üretim geleneklerini göz önüne aldığımızda bunu görebilirsiniz. Din tahrif edildiği zaman çok büyük problemlerin başladığını görüyoruz. Ve din, çevre ve bizim doğal tarihimize savaşmak için kullanılıyor. IŞİD'in Irak'taki antik kenti yerle bir etmesini düşünün. Bu tarz hareketler insanı çıldırıyor.

Bütün farklılıklara rağmen, çevre sorunlarının Ortadoğu'yu bir şekilde birleştirebileceğini düşünüyor musunuz?

Bence sağlık, gıda, su ve hava gibi konulardaki ortak çıkarlarımız Ortadoğu'yu birleştirebilir. Bunların bölgenin birleşmesindeki tek yol olduğuna eminim.

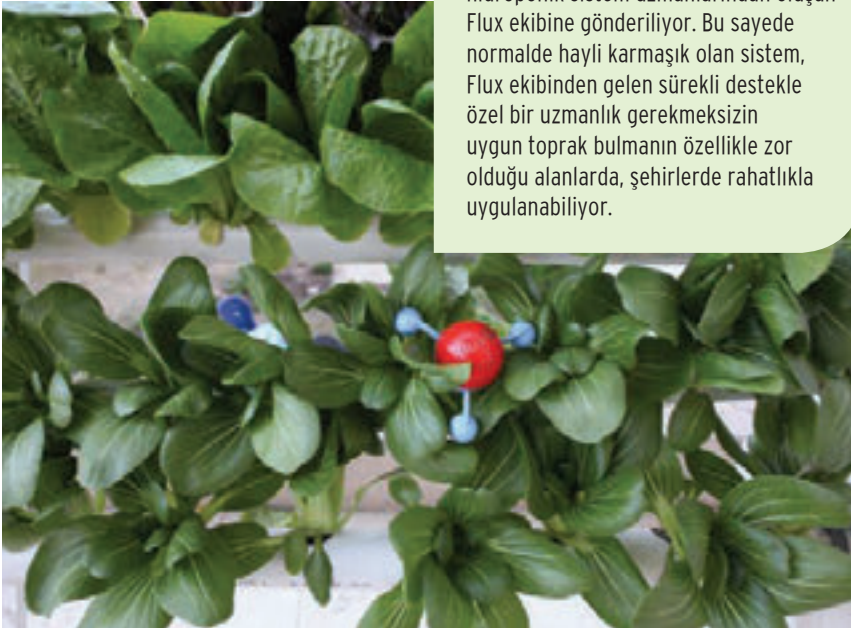
Bölgede ekoloji konusunda günümüzdeki gidişatı nasıl değerlendirirsiniz? Sizce halklar ve devletler, sorunların yeterince farkında mı?

Bence böylesine büyük bir karmaşanın ortasında trendleri görmek çok zor. Ortadoğu'da eşitsizlik, su dağıtımı, iklim değişikliği, topraktan ve eski yöntemlerden kopukluğumuz sonucunda bir karışıklık yaşıyor. Kanada'nın komşularıyla savaştığını

Hidroponik Şehir Tarımı için: Flux

Karin Kloosterman'ın Green Prophet'in yanı sıra tarım üretimine yönelik de bir girişimi var. Flux adındaki cihaz, hidroponik sistemle (toprağa gerek duymaksızın suyun içindeki mineral besin çözümlerini kullanmak) bitki yetiştirmeyi kolaylaştırıyor. Şu an geliştirilmekte olan sistem şöyle işliyor: Cihazı su rezervuarının içine yerleştiriyorsunuz. Ve bundan sonra hidroponik üretimde sürekli kontrol edilmesi gereken suyun çözülmesine, anlık durumlara dair her türlü veri, cihaz üzerinden bilgisayarınıza iletiliyor. Buradan da yazılım ve donanım mühendisleri, tarım, hidroponik sistem uzmanlarından oluşan Flux ekibine gönderiliyor. Bu sayede normalde hayli karmaşık olan sistem, Flux ekibinden gelen sürekli destekle özel bir uzmanlık gerekmeksizin uygun toprak bulmanın özellikle zor olduğu alanlarda, şehirlerde rahatlıkla uygulanabiliyor.

ne sıklıkla duyarsınız? Muhtemelen asla çünkü insanların bütün temel ihtiyaçları karşılanıyor. Ve bence ne yazık ki Ortadoğu'da durum iyileşmeden önce daha da kötüleşecek.

Ve hayır, devletlerin adım attığını görmüyorum. Ortadoğu ülkelerinin dünyanın dört bir yanına gönderdiği yüksek düzeyli heyetlerin çok fazla konuşup çok az şey başardığını biliyorum. Sadece sahadaki insanlar adım atabilir. Yerel işletmeler, yerel sanatçılar, yerel hareketler. Türkiye, bu konuda çok iyi bir ilham kaynağı. Levant halkları Türkiye'den çok iyi enerji alıyor. Bir bakıma Türkiye, Ortadoğu'ya giriş için "kolay" bir adım. Gerçekten de Avrupa ve Ortadoğu'nun arasında.

Peki sizce sürdürülebilirlik konusunda dinlerden ilham alınabilir mi?

Evet, tabii ki. Hep oldu ve olmaya da devam edecek. Özellikle de ekolojide daha derin anlamlar arayanlar için. Şahsen çevre konularında ben Tanrı'ya ihtiyaç duymuyorum ama sorunları çözmenin bir insani zorunluluk olduğunu düşünüyorum. Bence çevre ile doğal bir bağı olmayan insanlar, ilham almak için dini kaynaklara bakmalı. Ama asla zorlama olmadan tabii.

İsrail'e ya da diğer ülkelerin birbirlerine yönelik önyargılar işinizi nasıl etkiliyor?

Önyargılar, işi ilginç kılıyor ama tanıma dayalı bir iş modeliniz varsa sorun da olabilir.

Ben dünyanın en iyi ülkesinde, Kanada'da, mavi gözlü beyaz bir Hristiyan olarak doğdum. Yahudi olmaya ve dünyada pek çok insanın nefret ettiği bir ülkede yaşamaya karar verdim. Doğrulukta huzur arayan bir aktivistim. Yahudi olmam benim için doğru. Ama aynı şekilde diyelim ki Türkiye'de insanların kansere neden olan maddelerle iç içe yaşadığı kasabalardaki ekolojik

tahribatı ve yerel bir araştırmacının olan biteni araştırırsa hapse atılmakla tehdit edildiğini duyurmak da aynı şekilde benim için doğru. Yapabileceğim her şey “karşıt” ve bazen statükoya meydan okuma gibi görülebilir. Ama aslında İsrail’de yaşamak bana İran ve Suudi Arabistan’daki adaletsizlikleri, ertesi sabah kafama silah doğrultulmasından korkmadan yazma fırsatı tanıyor. İsrail, siyaseten özgür bir ülke. Hatta cesaret edip Kanada’dan daha özgür olduğu bile söylenebilir. Dolayısıyla İsrail’in aktivistlerle dolu olması, benim amaçlarımı şekillendirmeme yardım etti.

Yeşil teknolojilere çok önem veriyorsunuz. Hatta bir makalenizde Ortadoğu’ya barışı yeşil teknolojilerin getireceğini söylüyorsunuz. Bunu açıklayabilir misiniz?

Radikal ve çılgır açıcı teknolojiler ortaya çıkınca toplumlar yenilenebilir enerjiyi gezegene bir yük olmadan kullanabilecek. Bunu dua gibi o kadar sık söylüyorum ki gerçekten inanmaya başladım. Esasında henüz o ilerlemeyi başaramadık. Ama umudumu koruyorum.

İsrail, kendini Avrupa ve ABD’ye daha yakın konumlandırıyor. Ancak coğrafya bunun tersini söylüyor. Ve çevre sorunları da daha çok coğrafyayla ilgili. Bu algı, İsrail’deki insanların düşüncelerini ve çevre politikalarını nasıl etkiliyor?

İsrail, komşularından izole olduğu için Avrupa’yla bağlantı kurmaya ihtiyaç duyuyor. Buradaki insanlar gerçekten barış ve uzlaşma istiyor ama bunun haberlerde çok gözükmediğini biliyorum. İsrail coğrafi olarak Gazze, Batı Şeria, Suriye, Ürdün, Lübnan ve Mısır’a bağlı. Evet, bu ülkeleri İsrail’in ürettiği uzmanlıkla bir araya getirmek çok zor. Kıyıları korumaktan sınırdaki hayvanlara, biyoçeşitlilikten çöl coğrafyalarında su kullanımına ka-

“Ortadoğu ülkelerinin dünyanın dört bir yanına gönderdiği yüksek düzeyli heyetlerin çok fazla konuşup çok az şey başardığını biliyorum. Sadece sahadaki insanlar adım atabilir. Yerel işletmeler, yerel sanatçılar, yerel hareketler. Türkiye, bu konuda çok iyi bir ilham kaynağı”

dar pek çok konuda araştırma kaynağına sahip bir ülke İsrail. Diğer ülkelerde böyle bir durum yok. Ve İsrail, komşuları karşısında şizofrenik bir durumda yaşamak zorunda. Ama çevre konferanslarına veya su etkinliklerine bakarsanız, İsrail’in buralara çağrılmasının genelde bir tercih sonucu olmadığını görebilirsiniz. Arap dünyasındaki eski nesiller önyargılara sahip ama daha genç nesiller çok umursuyor gibi gözüküyor. Ben onların tarafındayım.

Çünkü önyargıları devam ettirmek tehlikeli olabilir.

Ulusal Bilimler Akademisi Tutanakları (PNAS) dergisinde yakınlarda yayınlanan bir araştırma, 2006-2010 arasında Suriye’de yaşanan kıtlığın isyana önemli bir etkisi olduğunu vurguluyor. Buna katılır mısınız?

Evet. Halklar ihtiyaçları karşılanmadığı zaman isyan edip ayaklanırlar. Suriye’deki insanlar da fakir ve zor bir hayat sürüyor. Kıtlık sorununu Green Prophet’ta uzun süredir takip ediyorduk. Ben 15 yıl önce Suriye’deyken, daha o zamanlar insanlar yeni bir model arıyordu. Ama maalesef ödenecek bedel hayatınız olunca bir tiranlığa karşı savaşmak çok zor. Suriye’deki siyasi durum konusunda açıklama yapamam çünkü çok karmaşık bir durum.

Şehir tarımına odaklanan Flux adında bir şirket kurdunuz. Bunu neden önemli görüyorsunuz?

Bir aktivist olduğumu söylemiştim. Hayatım çözülmesi gereken sorunlar arasında geçiyor. 2007’de Green Prophet’i kurduğumda sorun, Ortadoğu’da barışı sağlamaktı. Bir bakıma Flux, doğal sürecin bir sonucu. Toprağın zayıf olduğu ve suyun az olduğu yerlerde gıda üretmeye yardım eden, bir crowdsorce (kitle kaynak) aracı. “Hidroponik” denen yeni bir gıda üretim modeline dayanıyor. Model, gıda üretmek için aşırı verimli bir yöntem olsa da, bunu düzgün kullanabilmek için su kimyasını bilmeniz gerekiyor. Flux, bütün bilinmeyenleri ortadan kaldırıp eğlenceli hale getiriyor. Hayatta kalmak için hepimizin gıdaya ihtiyacı var. Biz şehirdekiler, yaşamak için organik gıdaya ihtiyacımız olduğunu bile söylüyoruz. İstanbul’un merkezinden Çin’in kırsal bölgelerindeki insanlara kadar, gıda üretimi maliyetini kolaylaştırmayı umuyorum. ○

Avrupa, Sürdürülebilirlik Hedeflerinin Hâlâ Gerisinde

✍ Gökçe VAHAPOĞLU ŞAHİN, vahapoglu@fas.harvard.edu

Paris merkezli **Avrupa Çevre Ajansı** (European Environmental Agency-EEA) Şubat 2015'te Avrupa'da çevrenin durumu ve görünümünü yakından analiz ettiği "SOER 2015-The European Environment-State and Outlook 2015" (SOER 2015-Avrupa'da Çevre-Durum ve Görünüm 2015) adlı raporunu yayınladı. Raporda 28 ülkenin 2050 yılına kadar kendi kendilerine koydukları ekolojik limitlere ne kadar yaklaşıldığı analiz ediliyor. Raporda AB üyesi dışında Arnavutluk, Bosna Hersek, İzlanda, Kosova, Lihtenştayn, Karadağ, Norveç, Sırbistan, İsviçre, Makedonya ve Türkiye olmak üzere toplam 31 ülke yer alıyor.

Rapora göre, 2011 yılında katı madde soluma nedeniyle 430 bin prematüre ölüme sebep olan **hava kirliliği**, Avrupa'nın en önemli çevresel sorunlarından biri olmaya devam ediyor.

Avrupa, hava kirliliği dışında **biyoçeşitlilik**, **su** ve **toprak** konusunda da hedeflerine ulaşamayacak gibi görünüyor. Rapor, ayrıca Avrupa'daki

ekonomiyi kurtarma çalışmalarının da doğal kaynaklar üzerindeki baskıyı artırdığına dikkat çekiyor. Geridönüşüm ve yeşil enerjide biraz yol katetse de, kıtada doğal alanların yok edilmesi, aşırı balıkçılık ve hava kirliliğine engel olunamıyor. Analiz sonuçlarına göre, Avrupa'nın ekolojik ayakizi, şimdiden kendi yüzölçümünün iki katına ulaştı. Raporda öne çıkan diğer bulgular da şöyle:

- **Tüketiciler** daha az atık oluşturdu. 2004 yılından bu yana 21 ülkede geridönüşüm oranları arttı.
- 2012 yılında evsel kaynak kullanımını 2007'de hesaplanan kişi başı 16,7 tondan 13,7 tona düşüdü.
- Fosil yakıt kullanımı azaldı, fakat yine de Avrupa enerji arzının dörtte üçünü oluşturuyor.
- Ekonomik çıktılar %45 artmasına rağmen, seragazi salımları 1990 yılından beri **%19 düşüş** gösterdi.
- Bu iyimser veriye rağmen, devlet politikaları, 2050 yılına kadar %80 ile 95 düşüş oranına ulaşmak için yeterli değil.

- **Çevre endüstrisi**, 2000 yılından beri %50'den fazla büyüdü. 2008'deki finansal krizden beri gelir ve istihdam yaratan birkaç sektörden biri oldu.

Detaylı bilgi: www.eea.europa.eu
Kaynak: www.eea.europa.eu/soer-2015/synthesis/report/action-download-pdf
Raporun Türkiye kısmı: www.eea.europa.eu/soer-2015/countries/turkey

Türkiye'nin En Büyük Çevre Sorunu: Su Kirliliği

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2014 yılının sonunda "Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Değerlendirme Raporu 2014"ü yayınladı. Rapor, 2012 yılı anket verilerini baz alarak Türkiye genelinde 81 ilin su, hava, atık ve gürültü kirliliği durumunu ortaya koyuyor.

Bakanlığın iki yılda bir yayınladığı rapora göre **32 ilde su kirliliği**, **27 ilde hava kirliliği**, **19 ilde atıklar**, **2 ilde gürültü kirliliği** ve **1 ilde erozyon** en önemli çevre sorunu olarak belirlendi. En büyük illerimizde durum şöyle: İstanbul'un en büyük sorunu su kirliliği iken, Ankara'nınki hava kirliliği, İzmir'in ise atık. Raporda her bölge için her bir çevre sorunu ile ilgili çözüm ve politika önerileri de yer alıyor.

Detaylı bilgi: www.csb.gov.tr

Kaynak: www.csb.gov.tr/db/ced/editordosya/cevre_sorun_2014.pdf

Çöpe Giden Yiyecekler Hem Ekonomiye Hem Çevreye Zarar

İngiltere merkezli Atık ve Kaynaklar Aksiyon Programı (**Waste & Resources Action Programme-WRAP**) Şubat 2014'te "Yiyecek Atığını Azaltarak Ekonomik ve Çevresel Kazanımlar Yaratma Stratejileri" (Strategies to Achieve Economic and Environmental Gains by Reducing Food Waste) adlı bir rapor yayınladı. Rapor, yiyecek atıklarını azaltarak tüketiciler ve devletlerin daha az harcamasını, gezegenimize ve iklime daha az baskı yaratılmasını amaçlıyor.

Dünyada üretilen yiyeceğin üçte birinin çöpe gitmesinden yola çıkarak hazırlanan rapor; evlerde, restoranlarda, okul ve diğer kurumlarda oluşan yemek atıklarını etkili bir şekilde azaltmak için neler yapılabileceğini ve bunun hem ekonomiye hem çevreye nasıl bir katkı sağlayacağını ortaya koyuyor. Çalışmaya göre, tüm dünyada nihai tüketici yiyecek atıklarının yıllık değeri **400 milyar doları geçiyor**. Tüm bölgelerde büyüyen orta sınıf nüfusu sebebiyle, gelecek 10 yılda bu rakamın 600 milyar dolara ulaşması çok olası.

Yiyecek atıklarını azaltarak bu rakamın 2030 yılına kadar yılda 120 ila 300 milyar dolar tasarruf edilebileceğini anlatan rapor, bu sayede gezegenimiz üzerindeki baskının da azalacağını belirtiyor. Bunu sağlamak için de tüketici yiyecek atıklarının %20 ila %50 oranında azaltılması gerekiyor.

Bu azaltımın çevreye katkısı da çeşitli şekillerde olacak. Bir yandan atık doldurulan topraklardan salınan metan gazı azalırken, bir yandan da yiyeceğin üretim sürecinde kullanılan toprak, su ve bunu markete ulaştırmak için kullanılan yakıt azalacak. Çalışma, yeryüzünde salınan **tüm seragazının yaklaşık %7'sinin** yiyecek atıklarından kaynaklandığını da çarpıcı bir şekilde ortaya koyuyor.

Detaylı bilgi: www.wrap.org.uk

Kaynak: www.wrap.org.uk/sites/files/wrap/Strategies%20to%20achieve%20economic%20and%20environmental%20gains%20%281%29.pdf

Yenilenebilir Enerji, Petrol Zengini Ortadoğu Ülkeleri İçin de Fırsat

Abu Dabi Ulusal Bankası, Şubat 2014'te "Enerjinin Geleceğini Finanse Etmek: Körfez'in Finansal Servisler Sektörü İçin Fırsat (Financing the Future of Energy: The opportunity for the Gulf's financial services sector) adlı bir rapor yayınladı. Raporun ana fikri, yenilenebilir enerjinin petrolden daha ucuz ve daha güvenli olması nedeniyle Ortadoğu'nun geleceği için bir fırsat olması. Petrol zengini **Körfez Bölgesi**, dünyanın en yüksek enerji ve karbon yoğunluğuna sahip. Bölgede, aynı zamanda karbon salımları da oldukça yüksek bir oranda seyrediyor. Bu nedenle yenilenebilir enerji konusunda lider olmaktan çok uzak. Fakat **Cambridge Üniversitesi** ve **PwC** danışmanlık şirketi tarafından hazırlanan bu rapora göre, Körfez Bölgesinde bütün ekonomik göstergeler temiz enerjiyi işaret ediyor. Birleşik Arap Emirlikleri'nde yapılan son ihaleler, fotovoltaik güneş enerjisi teknolojilerinin petrol ve doğalgaza göre daha avantajlı olduğunu ortaya koydu.

Bölgede halihazırda büyük ölçüde temiz enerji yatırım ve inovasyonunun olduğu, bu sayede 2030 yılına kadar 160 bin ek istihdam ve GSMH'de %5 oranında bir artışın bu sebeple gerçekleşeceği öngörülmüyor.

Kaynak: www.nbad.com/content/dam/NBAD/documents/Business/FOE_Full_Report.pdf

DOSYA / İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

İklim Değişti; Her Şey Değişti Kuraklık Günlerinde Savaş ve İsyan

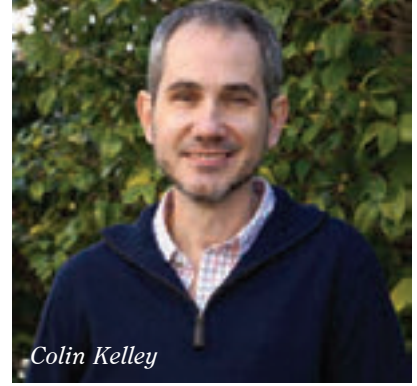
 Berkan ÖZYER

Suriye, isyandan hemen önceki yıllarda 2006-2010 arasında, tarihinin en büyük kuraklığını yaşamış, kuraklık ülke içinde büyük bir iç göç dalgasını tetiklemişti. Dünyanın en saygın bilim dergilerinden PNAS'ta Mart ayında yayınlanan bir makale de bu kuraklığın ülkede devam eden isyana etkisini bilimsel olarak inceledi. Araştırma, uluslararası medyada "Suriye isyanının sebebi küresel ısınma" şeklinde yer bulsa da, önemli bir tartışmayı tekrar gündeme getirdi. İnsan kaynaklı iklim değişikliği gerçekten çatışmalara, isyanlara, savaşlara yol açar mı? Ve bu sorun, sadece az gelişmiş bölgelerle mi sınırlı, yoksa global düzeyde siyasi istikrar tehdit altında mı?

iklm değişikliğiyle alakalı savaş ve insani kriz senaryoları, artık dünya siyasetinin zirvesinden daha sık duyulur oldu. "İklim değişikliği bizi savaşa sürükleyecek" (Fransa Cumhurbaşkanı François Hollande), "En yüksek rütbeli askerler bile iklim değişikliğini sadece ABD'ye değil, bütün dünyaya yönelik bir güvenlik tehdidi olarak adlandırıyor" (ABD Dışişleri Bakanı John Kerry). Benzer açıklamaları artırmak mümkün. Ve iklim değişikliğiyle gerçek bir çatışmayı ilk kez ilişkilendiren BM Genel Sekreteri Ban Ki-moon olmuştur. Ban Ki-moon, Sudan'ın batısındaki Darfur'da yaşanan çatışmaları 2007 yılında yaptığı açıklamada "Farklı sosyal ve siyasi nedenlerin tam or-

tasında, Darfur sorunu en azından kısmen iklim değişikliğinden kaynaklanan ekolojik bir kriz olarak başladı" sözleriyle değerlendirmişti. BM Genel Sekreteri'nin bu sözlerinin arkasından Darfur ve iklim değişikliği ilişkisine dair çok fazla bilimsel araştırma ile karşılaşmadık. Ancak dünyanın en saygın bilim dergilerinden *Amerikan Ulusal Bilimler Akademisi Tutanakları*'nda (PNAS- Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America) Mart ayında Suriye'deki isyana dair yayınlanan, "Bereketli Hilal'de İklim Değişikliği ve Son Suriye Kuraklığının İmplikasyonları" başlıklı makale, iklim değişikliğinin böylesine çatışmalara neden olup olamayacağı

Colin Kelley

Tunus'ta Aralık 2010'da patlak veren gösterilerin ilk günlerinde halk, protestolara ellerinde ekmeklerle katılmıştı. Prof. Dr. Ömer Şen, 2007 ve 2011'deki hububat fiyatı artışlarını hatırlatarak "Diktatörlerin milleti sakin tutmak için tok tutması lazım, onu da en kolay ekmekle yaparlar" diyor.

konusunu tekrar gündeme taşıdı. Ve uluslararası medya ile bilim insanları arasında tartışmayı ateşledi. İklim değişikliği, gerçekten savaşa ve ayaklanmalara neden olabilir mi?

Büyük Kuraklık, Büyük İsyan

Suriye'de 2006-2010 arasındaki kuraklığın sebep ve sonuçlarına odaklanan PNAS'taki makale, ülkede son 100 yılda yağış oranlarının %10 düşerken, ortalama sıcaklığın 1-1,2 derece arttığını koydu. Araştırmacılara göre iklim değişikliği, Akdeniz'den gelen nem yüklü rüzgarların azalmasına, dolayısıyla Kasım-Nisan arası yağmur sezonunda yağışların azalmasına neden oldu. İkinci olarak, yüksek sıcaklık sıcak yaz aylarında topraktaki nemin buharlaşmasında artışa yol açtı. Suriye rejiminin geleneksel olarak pamuk gibi yoğun su gerektiren tarım ürünlerinin ihracatına odaklanması ve illegal su kuyuları sebebiyle yeraltı sularının tükenmesi sonucu,

geçmişte sık sık kuraklık yaşanan bölgede 2006-2010 arasındaki kuraklığın etkisi çok daha kalıcı oldu. Tarımsal üretim üçte bir oranında düştü, hayvan sürüleri telef oldu ve sonuçta 1,5 milyon insan kırsal alandan kentlere göç etti. Dahası, makaleye göre, Halep ve Şam gibi büyük kentlerin varoşlarında tutunmaya çalışan bu insanlar, ABD'nin Irak işgali sonrası buralara göç eden milyonlarca Iraklı'nın yanında sosyal hayata tutunma mücadelesi verirken işsizlik ve suç oranlarında da büyük bir patlama yaşandı. Ve sonunda yaşam zorlukları karşısında Mart 2011'de başlayan isyanın temel aktörleri arasında yer aldı. Sonuçlar, insan kaynaklı iklim değişikliğine dair bilgisayar modelleriyle büyük bir uyum gösteriyor. Bu da kuraklık ve yağışlardaki azalmanın Suriye'de yaşananların, "normal iklim döngüsüyle" kabul edilemeyeceğine dair kanıyı güçlendiriyor.

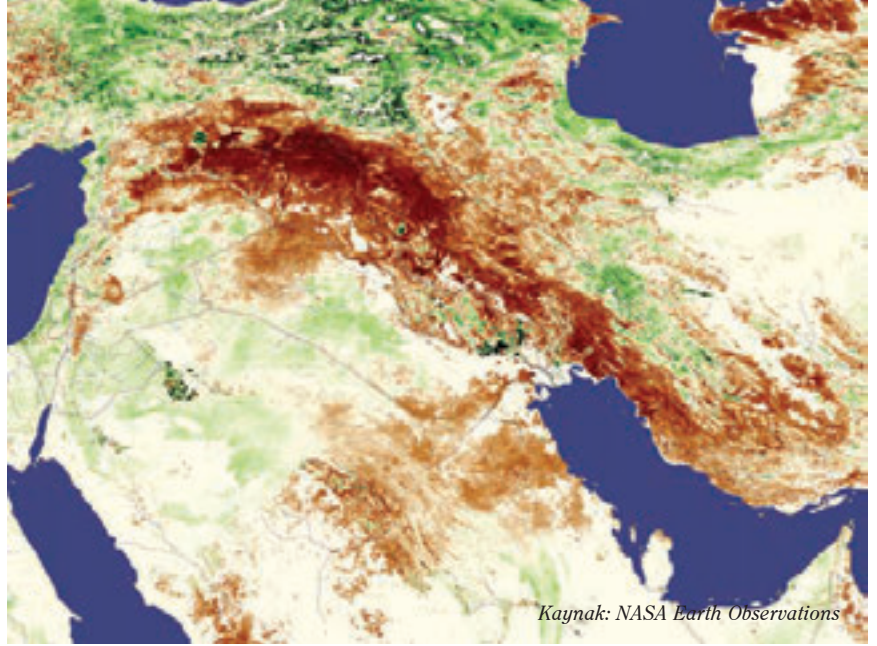
Suriye'deki isyan, 15 Mart 2011'de Dera kentindeki gösterilerle beklenmedik bir şekilde patlak vermişti. O tarihten daha birkaç hafta önce *Al Jazeera*'de yayınlanan **Cajsa Wikstrom** imzalı dosyada Mısır ve Tunus'a rağmen Suriye'de isyanın ne kadar ihtimal dışı olduğu vurgulanıyordu. Ancak günümüzün en büyük trajedilerinden birine dönüşen isyan, 200 binden fazla insanın hayatına, milyonlarca Suriyeli'nin evinden olmasına neden oldu.

Araştırma, kuraklık-çatışma ilişkisini niceliksel ayrıntılarla inceleyip, nihayetinde iklim değişikliğiyle ilişkilendiren ilk bilimsel makale olarak değerlendirildi. Ve pek çok uluslararası basın organı tarafından "Suriye'deki isyanın nedeni iklim değişikliğiymiş" gibi ilgi çekici manşetlerle haberleştirildi. Her ne kadar makalenin altına imza atan araştırmacılar bu denli net bir vurgu yapmasa da. Makalenin başyazarı Kaliforniya Üniversitesi'nden klimatolog **Colin Kelley**, ABD'de yayın yapan CBS NEWS'a verdiği röportajda kuraklığın tek başına isyana yol açtığını iddia etmediğinin altını çizirken "Etki eden bütün faktörlerin görece önemini sayısalılaştırmak çok zor. Ama bizim söylemek istediğimiz iklim değişikliği son kuraklığı daha şiddetli hale getirdi. Sonrasındaysa kuraklık 'katalitik etkisine' yol açtı. Zaten var olan kırılabilirliği etkiledi" yorumunu yapıyordu.

Kapı Nereye Açılıyor?

Makalenin tartışılma biçimi, iklim değişikliği-kuraklık-tarımsal üretimde düşüş-iç göç-sosyal sorunlar-ışyan ekseninde düz bir çizgi çiziyor. Ancak bu deterministik bağ, ne kadar gerçeğe ilişkili? Konuyu uzun süredir çalışan araştırmacılar başka yere odaklanılmasını öneriyor. Örneğin Kaliforniya merkezli Pasifik Enstitüsü'nden Peter H. Gleick'in **Weather, Climate, and Society** dergisinde Haziran 2014'te yayınlanan ve Suriye'deki isyanın çevresel faktörlerini incelediği makalesinde "2000'lerin ortasından itibaren yıllar süren şiddetli kuraklık, yetersiz ve genelde modernize edilmemiş sulama sistemleri ve özellikle Suriye dahil olmak üzere Doğu Akdeniz'deki tüm aktörlerin su elde etme faaliyetleriyle birleşerek, yüksek sayıda insan topluluklarının kırsaldan şehir merkezlerine göçmesinde, bir milyondan fazla insan için gıda sorunlarına ve siyasi istikrarı etkileyecek şekilde işsizliğin artmasında rol oynadı" diyor. Gleick, çözüm olarak yeraltı suları, tarımda verimlilik konularında karar alıcıların modernizasyona yönelmesi, nehirlerin idaresi ve paylaşımı konularında uluslararası anlaşmalar imzalanmasını gösteriyor. Dolayısıyla kapı doğrudan iklim değişikliğine ve kuraklığa değil, devlet otoritesinin bu gerçek tehditlere ve risklere karşı nasıl bir tutum ve politika geliştirdiklerine açılıyor.

Bu nokta, tam da gözden kaçırılmaması gereken sorunun kaynağını ortaya çıkarıyor. Şam'da 2006-2010 yılları arasında Syria Today dergisinde çalışan ve Ortadoğu'da su konusunu inceleyen Hollandalı gazeteci **Francesca de Châtel**, EKOIQ'ya verdiği demeçte, iklim değişikliği ve kuraklık konusunu gündeme getirirken yönetim başarısızlığının temel faktör olduğunu söylüyor: "Kuraklık bir anda yüz binlerce insanı açlığa sürükleyen

Nisan 2008'de uydu fotoğraflarıyla elde edilen bu görüntü, Verimli Hilal bölgesindeki bitki anomalisini gösteriyor. Yeşil tonlar önceki yıllara göre bitkilerin daha sağlıklı, kahverengi tonlar ise daha seyrek ve sağlıklı olmadığı anlamına geliyor.

Rejimin sorunla mücadeledeki yetersizliği, **Wikileaks** yazışmalarında da kendine yer bulmuştu. 8 Kasım 2008'de ABD'nin Şam Büyükelçiliği'nin Washington'a gönderdiği yazışmadan, Suriye rejiminin sorunların ve gelecekteki sonuçlarının farkında olduğu anlaşılıyor. Söz konusu belgede, Suriye'nin BM Gıda ve Tarım temsilcisi **Abdullah bin Yahya**'nın "BM'den beklenen destek sağlanmazsa ülkenin kuzeydoğusunda başlayacak kitlesel göçün mevcut siyasi ve ekonomik sorunları katlayacağı ve istikrara zarar vereceği yönündeki görüşleri aktarılıyor. Metne göre Yahya aynen şöyle diyor: "Kuraklığın ekonomik ve sosyal etkileri, ülke olarak

ani bir felaket değildi. Zaten yıkıcı olan bir durumu sadece daha da kötüleştirdi. Suriye hükümetinin, halkın ihtiyaçlarını karşılamada ve ülkedeki değişen çevre, sosyal ve ekonomik gerçekliklere cevap verme konusundaki uzun dönemdir süren yetersizliğini kanıtladı. Küresel iklim değişikliğinin sonucu olmanın çok ötesinde, kuraklık su ve toprak kaynaklarına yönelik 50 yıl boyunca sürdürülen **kötü yönetimin ürünü ve Baasçı su ve tarım politikalarının girdiği çıkmazın sonucudur.**"

bizim çözebileceğimiz kapasitenin ötesinde.” Ve öngörüler gerçekleşmeye başladığında artık çok geç olduğu ortaya çıkıyor. Eylül 2010’da Suriye’yi ziyaret eden BM ekibi, kuraklığın 2-3 milyon kişiyi aşırı yoksulluğa sürüklediğini açıklamıştı.

Ne Kadar Sıcaklık, O Kadar Çatışma mı?

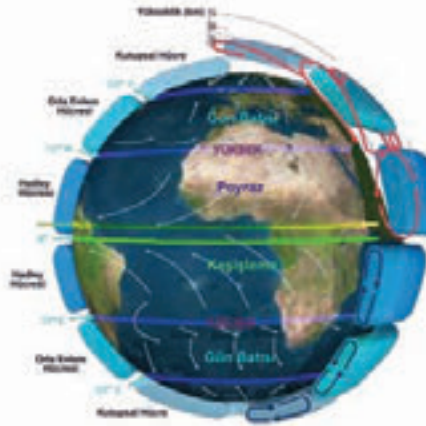
İklimin savaşla ilişkisi benzer bir şekilde Afrika’daki çatışmalara yönelik de tartışılmış, araştırmalar Suriye konusuna benzer bir doğrultuda ilerlemişti. 2009’da PNAS’ta yayınlanan **“Isınma Afrika’da iç savaş riskini artırıyor”** başlıklı makale, tarihsel veriler üzerine regresyon analiziyle hazırlanmış ve Sahra-altı Afrika’da geçmişteki iç çatışmalar ve ısı değişimleri ilişkisi karşılaştırılmıştı. Varılan sonuca göre, sıcaklığın yükseldiği yıllarda çatışmaların da arttığı gözlemlenmişti. Sayısal olarak sıcaklıkta %1’lik artış aynı yıl %4,5, ertesi yıl %0,9 oranında iç savaşlarda artışa neden oluyordu ve 18 ayrı iklim modellemesine göre 2030 yılına gelindiğinde %54’lük artış yaşanacağı öngörülüyordu.

Ancak hemen ertesi yıl PNAS’ta yayınlanan bir başka makale, bu savları yanlışlıyordu. **“Afrika iç savaşları için iklim suçlanmamalı”** başlıklı araştırma, çatışmaların esas motiflerinin iklim değişikliği değil, yoksulluk, ekonomik adaletsizlikler, sosyo-politik gerilimler ve etnik sorunlar çerçevesinde şekillenen kimlik politikası olduğunu ortaya koyuyordu. Makalenin yazarı ve Oslo merkezli Barış Araştırmaları Enstitüsü’nden **Halvard Buhaug** şöyle diyordu: “Belirli bir şekilde tanımlanan çatışmaların iklimle ilişkili olduğunu gösterebilirseniz bile, başka tamamlayıcı ölçüler uyguladığımız zaman -ki ilişkinin sağlamlığını belirlemek için bunu yapmanız gerekir- anlayacaksınız ki, neredeyse bütün durumlarda bu ikisi aslında ilişkisiz.” Dolayısıyla iklim değişik-

“İlk Önce Harran ve Çukurova Etkilenecek”

Türkiye’ye yönelik iklim değişikliği riskinin temeli şu: Dünyada en fazla güneş ışığı ekvator hattına yöneliktir. Bu bölgede hava ısınır, yükselir ve sonra kuzeye ve güneye doğru hareket eder. Hem soğuma hem de yağışla nem kaybı sonucu hava bu süreçte ağırlaşır ve 30 derece enlemine doğru çöker. Çöken hava ısındığı için bulut, dolayısıyla yağış oluşamaz. Zaten ekvatorun 30 derece kuzey ve güneyi civarına tropikler altı çöl kuşağı adı verilir. Havanın ekvator civarında yükselmesi, 30 derece enlemi civarında çökmesi ve tekrar geri ekvatora dönmesi ile oluşan döngüye **Hadley sirkülasyonu** denir. Küresel ısınma işte bu sirkülasyonu genişleterek çökmenin oluştuğu kısmı kutuplara doğru kaydırıyor. Türkiye’nin güney enlemi 36 derecede. Bu durumda kuzey yarıkürede bu kayma tropikler altı çöl kuşağını Türkiye’ye yaklaştırıyor. Dolayısıyla Türkiye ve bu hattaki diğer Akdeniz ülkeleri iklim değişikliğine karşı gittikçe artan bir şekilde kırılgan hale geliyor. Gelecekte, küresel ısınmanın devam etmesiyle beraber çöl iklimine sebep olan bu yüksek basınç kuşağı daha da kuzeye kayacak ve Türkiye’ye yaklaşarak ülkenin güneyini etkileyecek. Ülkenin en büyük iki ovası **Harran ve Çukurova** bu bölgede yer aldığı için, ilk etkilenen yerler olacaklar. Ve Suriye’de kuraklığın tarım üzerindeki etkisine benzer olumsuzluklar Türkiye’de de yaşanabilecek.

Son yıllarda Ortadoğu ve Kuzey

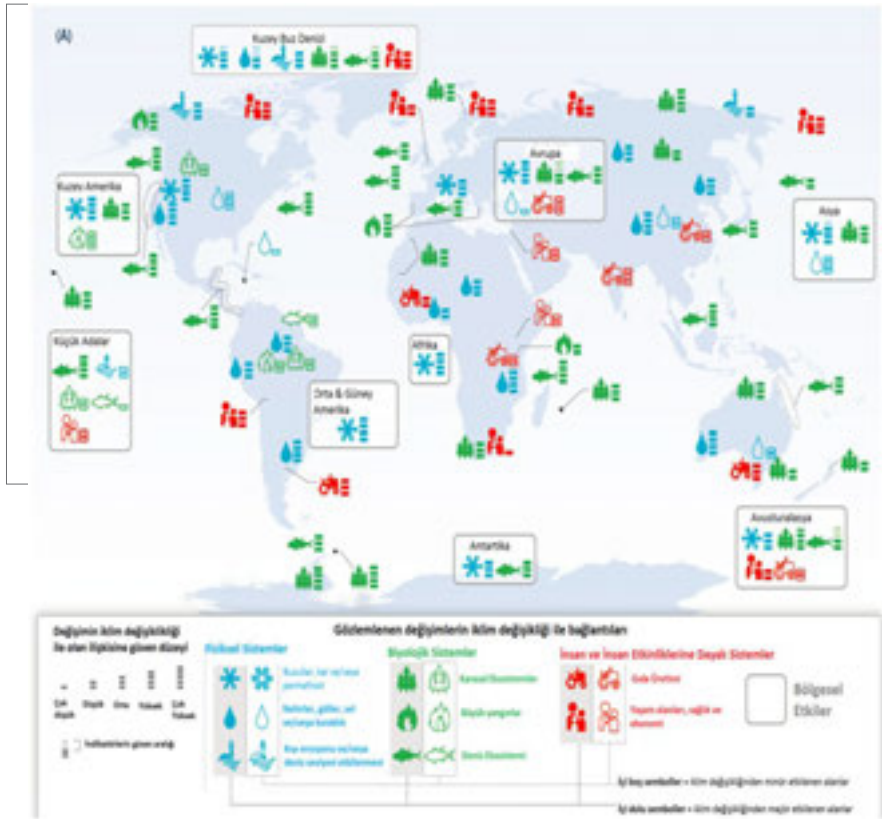
Afrika ülkelerinde meydana gelen olaylarda tarımsal üretimi olumsuz etkileyen kuraklıkların da etkisi olduğu değerlendiriliyor. **“Gıda güvenliği”** konusu iklim değişikliğine kırılgan bölgelerde yer alan ülkeler açısından önemli bir gündem maddesi olmaya başladı. Haziran 2013’teki Milli Güvenlik Kurulu toplantısında “gıda güvenliği” konusunun tartışılması Türkiye’nin de konunun farkında olduğunu gösteriyor. Tropikler altı yüksek basınç kuşağının kuzeye kaymasıyla birlikte etkilenen bölgelerde yağışlar azalacak; bu da çoraklaşmaya neden olacak. Bunun üstüne, zaten sık sık kapıyı çalan kuraklık da yaşandığında etki daha da artacak. Böylesi duruma karşı yapılacak iki şey var: **Migitasyon**, yani seragazi salımını azaltmak ve önümüzdeki değişimlere **adaptasyon**. Uyum politikalarına şimdiden başlanabilir. Türkiye, suyunun %75’ini tarımsal sulamada kullanıyor. Sulama tekniklerinde yapılacak iyileştirmeler, çok olumlu sonuçlar verecektir. Ayrıca Türkiye’nin nüfus dağılımı çok sorunlu. **İstanbul’un nüfusunun dağıtılması gerekiyor**, çünkü su kaynakları bunu karşılamaya yetmiyor. Yeterli havza olmadığı için çevre havzalardan İstanbul’a su taşıyor ancak herhangi bir büyük kuraklık döneminin etkisi bu bölge için ağır olabilir.

* Prof. Dr. Ömer Lütfi Şen (İTÜ Avrasya Yer Bilimleri Enstitüsü) ile yapılan görüşmeden derlenmiştir.

liğin çatışmalara yansması konusunda tetikleyici (trigger) etkinin yerine baskı unsuru (stressor) olarak görülmesi, yapılacak araştırmaların verimi açısından daha faydalı olabilir.

İklim kaynaklı sorunların önümüzdeki yıllarda etkisinin görüleceği coğrafyalar konusundaysa, esasında elimizde şimdiden siyasi karar vericilerin hazırlıklı davranmasını gerektirecek öngörüler bulunuyor. BM Uluslararası İklim Değişikliği Paneli'nin (IPCC) 1990'dan bu yana hazırladığı raporların beşinci ve en sonuncusunda (2014) önemli uyarılar yapılıyor. Raporun daha tanıtım toplantısında dönemin **IPCC Direktörü Rajendra Pachauri**, "Bu gezegendeki kimse iklim değişikliğinin etkisinden azade kalmayacak" demişti. Rapora göre iklim değişikliği gelecekte en az %95 ihtimalle şu risklere yol açacak: Kasırga, sel ve deniz seviyesindeki yükselmeye bağlı olarak kıyı bölgelerinde ölüm, yaralanma ve yerleşim yerlerinin zarar görmesi; bazı karasal bölgelerde ani seller sonucu yerleşim yerlerinin zarar görmesi ve şehir ahalisinin ciddi hastalık tehditleriyle karşı karşıya kalması; hava olayları sonucu alt yapı sistemlerinin zarar görmesi; gıda temin sisteminin işlemez hale gelmesi. IPCC raporunda kapsamlı bir haritayla da bölgeler özelinde riskler listelenmişti.

PNAS'taki Suriye araştırmasının yazarlarından ve Columbia Üniversitesi'nden **Richard Seager**, "Bence durum korkutucu ve daha yeni başlıyor. Doğu Akdeniz'deki genel su kıtlığının parçası olarak durum mevcut yüzyılda devam edecek. O bölgede hayat nasıl devam edecek, emin olamıyorum" diyor. Ve kıtlığın şiddeti ve bölgedeki çatışmalar tarihinden ötürü **Türkiye, Lübnan, İsrail, Ürdün, Irak ve Afganistan**'ı en yüksek riskli bölgeler olarak gösteriyor.

Birleşmiş Milletler Uluslararası İklim Değişikliği Paneli'nin (IPCC) son raporunda kapsamlı bir haritayla bölgeler özelinde riskler listeleniyor. Bu haritada Türkiye ve çevresine dair gıda üretimi, sağlık ve deniz ekosistemine dair uyarılar da yer alıyor.

Akiferi Bitirmek...

Benzer alarm zilleri, ABD'nin büyük bir kuraklık yaşayan Kaliforniya eyaleti için de çalıyor. Ülkenin en büyük iki yeraltı suyu kaynağı **Central Valley** ve **Ogallala akiferleri** hızla tükeniyor. ABD'nin "ekmek teknesi" olarak nitelendirilen bu bölgedeki krizin, ülke ekonomisine etkisi henüz tahmin edilemiyor. Columbia Üniversitesi'nden su uzmanı **Jay Famiglietti**, kuraklık aynı şekilde devam ederse Kaliforniya'nın suyunun iki yıl içinde tükeneceğini vurguluyor. Fakat iklim değişikliğinin etkisiyle yaşanan çatışmaların yanında, umudunuzu korumak için de bir yandan yeterli sebep olabilir. Zira iklim so-

runlarının barışa neden olması da göz ardı edilemeyecek bir gerçek. BM'nin 2009 tarihli verilerine göre önceki 60 yılda su konusunda devletler arasında 37 çatışma yaşanmışken, 200'den fazla uluslararası anlaşma imzalandı. Korkulunun aksine devletlerin savaştan önce anlaşmalara başvurma yoluna gittiği de bir gerçek. Çad Gölü'nün geride kalan kaynaklarının korunmasına yönelik Afrika ülkelerinin oluşturduğu **Çad Gölü Havzası Komisyonu** bu çabalara bir örnek olabilir. Bir diğer örnek olarak da **Nil Havzası Girişimi** gösterilebilir. Birleşmiş Milletler Üniversitesi'nden (United Nations University) **Dr. Vesselin Popovski** 2009'da "İnsanlar iklim sorunları ya

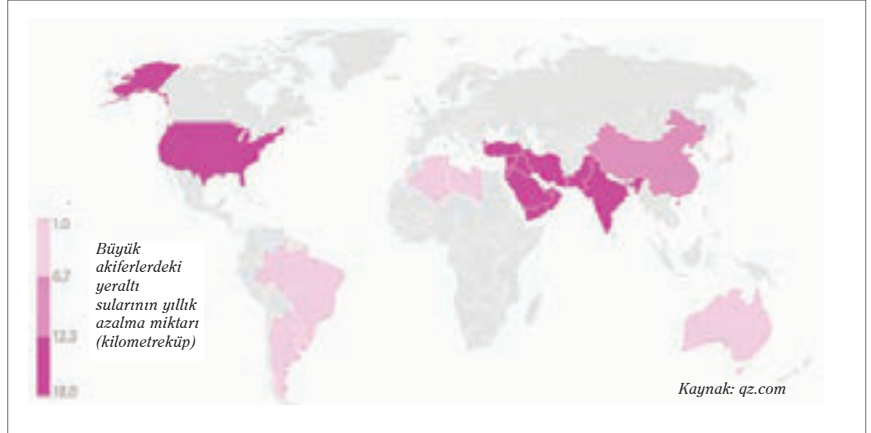

Günümüzün en büyük trajedilerinden birine dönüşen isyan, 200 binden fazla insanın hayatına, milyonlarca Suriyeli'nin evinden olmasına neden oldu.

da kıtlıkla karşılaştıklarında, savaşmaya karar verebilirler. Ancak benzer bir şekilde işbirliğine de yönelebilirler. Güneydoğu Asya'daki 2004 tsunamisine bakarsanız, ortaya çıkan şey daha fazla işbirliği ve barış olmuştur" açıklamasında bulunmuştu. Dahası bir noktaya kadar önemli bir örnek olarak Suriye ve Türkiye de gösterilebilir. Özellikle Atatürk Barajı'nın inşaatından sonra Suriye'ye Fırat Nehri üzerinden giden suda büyük azalma yaşanmış, iki devlet arasında on yıllar boyunca gergin bir ilişki hüküm sürmüştü. Hatta İngiliz siyasetçi John Reid'in, The Independent gazetesinin 28 Şubat 2006 tarihli nüshasında yayınlanan yazısında iklim değişikliğinin neden olabileceği çatışmaların başında Türkiye-Suriye gösterilmişti. Ancak sanılanın aksine, iki ülke yönetimleri arasında, ortak su politikaları, baraj inşaatları ve karma bakanlar kurulu toplantılarıyla önemli bir barış süreci yaşanmıştı.

Sonuçta iklim değişikliğinin doğrudan çatışmalara neden olduğunu söyleyebileceğimiz günlerden uzaktayız. Dahası, yaşanan hava olaylarının dahi iklim değişikliğiyle ilişkisi kesin olarak kanıtlanmış değil. PNAS'ta Suriye'ye dair yayınlanan makale, temelde bilgisayar modelleriyle ve projeksiyonlarla temellendiriliyor. İTÜ Avrasya Yer Bilimleri Enstitüsü'nden **Prof. Dr. Ömer Lütfi Şen** de aşırı hava olaylarının ve kuraklığın insan kaynaklı iklim değişikliğinden mi yoksa doğanın kendi seyri sonucunda mı oluştuğunu söylemenin çok zor olduğunu altını çiziyor.

Ancak iklim olaylarının sosyo-poli-

tik olaylara etkisi kuşkusuz bulunuyor. Esas konu, bu etkiden ne denli ilham alarak hareket edildiği. Çatışmaları sadece iklim değişikliğine odaklanarak incelemek, bu doğrultuda çözüm üretme çabasını ortaya çıkarabilir ve karar vericileri, insani krizlerin uzun vadeli çözümüne yönelik politikalar ortaya koymaktan uzaklaştırabilir. Dr. Popovski, "İnsani sorunların temel sebeplerine yönelindiğinde, silahlı çatışmalarla iklim değişikliğini karıştırmamak daha iyi olabilir. Silahlı çatışmaların gerekçeleri, iklim değişikliğinin gerekçelerinden farklıdır ve bu farklara göre çözüm üretilmelidir" diyor. Aslında sanırsanız ortada, birbiriyle bağlantılı yürütülecek iki temel faaliyet var. Birincisi, iklim değişikliğinin

daha uç noktalara ulaşmasını engelleyecek küresel bir karbon emisyonu azaltım anlaşması ve seferberliği (Paris 2015 Zirvesi bu açıdan sonsuz öneme sahip); ikincisi ise benzer bir yaklaşım ve akılla, iklimdeki değişikliğe karşı uygarlığın direncini artıracak uyum politikaları. Suyun verimli kullanımından yeni tarım politikalarına; yenilenebilir ve güvenli enerji temininden dirençli kentler ve yerleşimler kurulmasına, **adil sosyal hizmetlerin tesisine** kadar uzanan bu adaptasyon faaliyeti, gelecek kuşaklardan öte, bugünün insanların varlığını güvence altına alabilir. Durum acil, harekete geçmek için bir an bile beklemek, belli ki su kesintilerinden çok daha öte etkiler bırakacak "normal hayatımızda"...

“Barış ve Diyalogla Riskler Azaltılabilir”

Birleşmiş Milletler Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC), 1990’dan bu yana iklim değişikliği üzerine son derece kapsayıcı ve bilimsel raporlar hazırlıyor. Beşinci ve son raporsa 2014’te yayınlandı. IPCC 5. Değerlendirme Raporu, Ana Yazar Grubu Üyesi Doç. Dr. Barış Karapınar, raporun ve IPCC’nin iklim değişikliği ve çatışmalar ilişkisine dair pozisyonunu EKOIQ’ya yorumladı.

 Doç. Dr. Barış KARAPINAR,
Boğaziçi Üniversitesi

Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli’nin (IPCC) 2014 yılında yayınladığı “Etkiler, Kırılma Noktaları ve Uyum” raporunun 12. Bölümü “İnsan Güvenliği” konusunu ele alıyordu. Söz konusu bölüm, iklim değişikliğinin insan güvenliğini tehdit eden faktörler arasında önemi artan bir şekilde yer aldığını açık bir şekilde ortaya koyuyor. Bu etki alanı, dört temel mekanizma üzerinden ortaya çıkıyor. Birincisi, **geçim kaynaklarının** iklim değişikliği etkisiyle zarar görmesi; ikincisi, yerel **kimlikler, kültür ve bilgi birikiminin yıpranması** ve bağlantılı uyum kapasitesinin zayıflaması; üçüncüsü, **iklim-göç etkisi** üzerinden güvenlik sorunlarının ortaya çıkması; dördüncüsü, iklim değişikliğinin yarattığı etkiler

nedeniyle devletlerin **güvenlik** için gerekli koşulların sağlanmasına yönelik görev ve sorumluluklarını aksatmasıdır.

IPCC raporu, iklim değişikliği ile çatışma ve savaşlar ilişkisinde doğrudan nedensellik saptaması yapmak için yeterli kanıt ve bilimsel oydışmanın olmadığını altını çiziyor. Ancak ülkeler içinde şiddetli çatışma riskini artıran faktörlerden bazılarının iklim değişikliğine duyarlı olabileceğini belirtiyor. Yoksulluk, gelir ve kaynak dağılımındaki eşitsizlikler, ekonomik krizler, siyasi, sosyal ve ekonomik olarak ötelenmiş/dışlanmış sosyal grupların varlığı ve devlet kurumlarının işle-yişindeki sorunlar, iç çatışma riskini artırıyor.

Bu faktörlerin bazıları iklim değişikliği etkilerine oldukça duyarlıdır. Örneğin iklim değişikliğinin **gıda fiyatlarını artırıcı etkisi**, özellikle gıda güvenliğinin yetersiz olduğu kentsel alanlarda yoksullaşmaya neden oluyor. Aynı şekilde su, toprak gibi temel kaynakların dağılımının adaletsiz olduğu kırsal alanlarda, bu kaynaklara erişimi yetersiz olan sosyal gruplar iklim değişikliğinin etkilerine karşı daha kırılma noktası. Devlet kurumlarının bu sosyal gruplara sağladığı temel hizmetlerde siyasi tercihler ya da kapasite eksikliği nedeniyle yetersiz kalması, siyasi ve fiziksel çatışma riskini artırıyor. Ayrıca iç çatışmaların ötesinde, iklim değişikliğinin neden olduğu önemli fiziksel etkiler bazı ülkeler için önemli ulusal güvenlik sorunlarına neden olabilir. Deniz seviyesinin yükselmesi, kasırga ve seller gibi aşırı iklim olaylarının sıklığının ve yoğunluğunun iklim değişikliği nedeniyle artması, özellikle bazı küçük ada ülkelerini varoluşsal derecede derin toprak bütünlüğü sorunlarıyla karşı karşıya bırakıyor.

Yine özellikle kuzey yarımküredeki buzulların erimesi ve bunun su yolları ve enerji kaynaklarına erişimine etkisi, ülkeler arasında ortak kullanılan **su kaynaklarında ve balık türlerinin göçlerinde yaşanan değişiklikler**, uluslararası ilişkilerde gerilimlere neden olabilir.

IPCC raporu, aynı zamanda çatışma ve savaşların, toplumları iklim değişikliği etkilerine karşı kırılma noktasına ulaştırdığının altını da çiziyor. Büyük ölçekli şiddet ve çatışmaların her türlü altyapıyı, geçim kaynaklarını, insani ve sosyal birikimleri ve kurumları yok etmesi, etkilenen toplumların iklim değişikliğine karşı uyum kapasitelerini de yok ediyor. Örneğin 2013-14 yılında **Suriye’de yaşanan yeni kuraklık**, savaşın etkisiyle zaten kırılma noktasına ulaşmış toplumu iklim etkilerine karşı tamamen çaresiz ve savunmasız bıraktı. Rapor, bu alandaki nedensellik ilişkisini daha güçlü bir şekilde ortaya koyuyor.

Özet olarak, iklim değişikliğinin doğrudan bir iç çatışma ve savaş nedeni olmaktan çok, var olan sosyal kırılma noktalarının ve gerilimlerin üzerine eklenerek risk artırıcı etki yarattığını belirtebiliriz. Bu risklerin ne kadar yüksek olduğu ve ne zaman gerçek bir çatışmaya giden eşik değerini geçileceğini, yine birçok siyasal ve sosyal etkileşimle birlikte iklim değişikliğinin şiddeti, etki alanları ve yaratacağı kırılma noktaları belirleyecektir. İklim değişikliğine karşı yapılacak uyum çalışmalarıyla, beklenen etkilere karşı kırılma noktasını yüksek toplumsal katmanlara destek olarak, kaynak kullanım alanında eşitlikçi ve adil dağılım sağlayacak kurumlar geliştirilerek, kamu hizmetleri ve sosyal destek ağlarını güçlendirilerek, çatışma durumunda barışçıl ve diyaloga dayalı çözüm süreçleri oluşturularak, bu riskler önemli derecede azaltılabilir.

“Suriye’de Asıl Sorun Kaynakların Kötü İdaresiydi”

Ortadoğu’da su kaynakları konusunda uzun yıllar çalışan Hollandalı gazeteci Francesca de Châtel, 2006-2010 arası, yani tam da kuraklık yıllarında Suriye’de Syria Today dergisinde çalıştı. Konu üzerinde pek çok kitap ve makale hazırlayan Châtel, kuraklık ve iklim değişikliğinin etkilerini göz ardı etmeden Suriye’nin bugün geldiği noktanın müsebbibi olarak rejimin su kaynaklarına yönelik on yıllar süren kötü idaresini gösteriyor. Châtel ile Suriye’de kuraklık günlerindeki dönüşümü ve sorunun nedenlerini konuştuk.

Suriye devletinin hangi yanlış politikaları kuraklığı bu noktaya getirdi?

Temel olarak konu, devletin o dönem neleri yanlış yaptığı değil. Çünkü son 50 yıldır yapılanlar önemli. Net olarak ortada ki, devlet kuraklık sırasında yanlış giden bir şeyler olduğunu gördü ama bunu reddetti. Kuraklık yokmuş gibi davrandı. Zaten Şam’da yaşayanların belki %80’i Fırat bölgesinde hiç bulunmamış.

Kuraklıktan halkın haberi yok muydu yani?

İnsanlar o bölgeyi tanııyordu. İlgilerini de çekmiyordu. Çok uzak bir yer gibi geliyordu. Ayrıca konu medyada hiç yer almadı. Devlet medyası kuraklığa değindiğinde sadece “Kuraklık başka ülkelerde olduğu gibi Suriye’yi de etkiledi. Ama hedeflerimizden sapmadan sorunu idare ediyoruz” deniyordu. Sorunların rejim hatalarıyla alakası olmadığı vurgulanıyordu. İlk bir-iki yıl durum böyleydi. Ardından konu, uluslararası medyada yer bulmaya başla-

dı. Syria Today dergisinde Kasım 2008’de bir bölüm hazırladığımızda neredeyse kuraklıktan bahseden ilk yayın organıydık. Ardından Şubat ya da Mart ayında ülkenin kuzeydoğusuna gidip tarım üzerine bir dosya hazırladık. Çiftçilerle, bürokratlarla röportajlar yaptık.

Onlar ne diyorlardı?

Örneğin Rakka valiliğinde tarım departmanının yöneticisiyle görüşmüştük. Kuraklığın en sert dönemindeydik. Bize genel olarak sulama sisteminden ötürü tarımda çeşitli sorunlar olduğunu, sistemin modernize edilmesi gerektiğini söyledi. Tamamen uygulanması imkansız uzun vadeli planlardan bahsetti.

Köylüler ne düşünüyordu?

Kuraklığın kendilerini etkilediğini ama evlerini terk etmelerinin temel sebebinin devletin dizel yakıt sübvansiyonunu kesmesi olduğunu söylüyorlardı. Hükümetin desteği kesmesi, yaşamayı çok zorlaştırdı. Yeraltı suyu çekecek yakıtları olma-

dığı için bazıları hasat toplayamadı. Bazıları Halep’teki pazara ürünlerini taşıyacak kamyonların yakıtını karşılayamadı. Konuştuğum bir çiftçi “Hükümetten ne istersiniz?” soruma karşılık “Fiyatları indirmelerini istiyorum. Yıllardır kıtlığa karşı ‘gelecek yıl daha iyi olacak’ diydük. Ama sübvansiyonların kesilmesiyle umudumuz tükendi” demişti. Köyler boşalıyordu. Gezerken boşalmış köyleri görüyorduk. Evlerin çatı kirişlerini söküp taşıyorlardı. Bazıları geri dönmeyi umut ederek kapılarını kilitleyip taşıyordu. Gidenlerin en yakın olarak Halep’e gideceğini tahmin edersiniz. Ama gitmiyorlardı çünkü Halep tamamen dolmuştu. Onun yerine Şam’ın banliyölerine ve Dera’ya gidiyorlardı. Orası tarım alanı gibiydi. Kaçak çadırlar kurup, başkalarının tarlalarında çalışıyorlardı.

Suriye devleti nasıl bir politika izledi iç göç konusunda?

Destek için 2009’da BM Gıda ve Tarım Örgütü’ne (FAO) başvurdular.

Ama göçmenlerden hiç bahsedilmedi. Zaten evlerini terk edenler, gittikleri yerde destek alamayacaklardı. Şam'da kamp kurup yaşıyorlardı. Güvenlik güçleri onlara geri gitmelerini söylüyordu. Ama gidecek hiçbir yer yoktu. Çocuklar eğitimleri yarıda kesilerek okullardan alındı. Hayatta tek bildikleri şey çiftçilik olan insanlar şehre taşındı. Kızlar fabrikaya ya da tarlalara gönderildi. Erkekler inşaatlarda amele olarak çalışmak için bekliyorlardı. Ayrıca 2010 başlarında Şam'da artık hırsızlık hikayelerini çok sık duyar olmuştuk çünkü çok fazla mülteci vardı ve evlerinden çok farklı bir ortamdaydılar. Kendi kasabalarında asla yapmayacakları şeyler yapıyorlardı. Devlet artık "Büyük bir kuraklık oldu ama düzelecek" diyordu. Etkilenen ailelere yardım etmeye çalıştılar, üçte birine ancak ulaşabildiler. BM'den de çok fazla destek alamadılar. Bunun farklı sebepleri var. Öncelikle hükümet başta konuyu çok gizledi. Uluslararası camianın önemli bir kısmı, kıtlıktan habersizdi. Yabancı gazetecilerin ülkeye gelmesi, gelse bile özgürce köylülerle konuşması çok zordu. Haber yapılamadı. Öte yandan, diplomatlarla konuştuğumuzda para verilse bile Suriye hükümetinin parayı düzgün harcayacağına inanmadıklarını aktardılar. Devlet sorunla mücadele için gerekli insan kaynağına sahip değildi.

"Büyük baraj projeleri ve iddialı tarım politikalarıyla ülkenin toprak ve su kaynaklarının tükenmesinin büyük oranda sorumlusu rejimdi. Bu politikalarla Ortadoğu'nun en verimli topraklarının bir kısmı yok edildi"

Son anda bile devletin yapabileceği bir şey var mıydı?

Devlet, kıtlık konusunda başından beri daha açık olsaydı ya da uluslararası camiaya daha açık bir başvuruda bulunsaydı belki. Ancak bunu yapamazdı, çünkü konu gündeme getirilse su kaynaklarına yönelik 50 yıllık yanlış uygulamalardan bahsetmek gerekirdi. Büyük baraj projeleri ve iddialı tarım politikalarıyla ülkenin toprak ve su kaynaklarının tükenmesinin büyük oranda sorumlusu, rejimdi. Bu politikalarla Ortadoğu'nun en verimli topraklarının bir kısmı yok edildi. Kuraklıktan bahsedersen sistemi eleştirmeye başlarsın ve bir kere eleştirildikten sonra sistem tamamen dağılılabirdi. Ve rejim olası sorunlarla baş edecek durumda değildi. Devlette ekonomik vurgu hep tarım üzerindeydi, Beşar Esad'la beraber bunu değiştirmeye çalıştılar, sübvansiyonlar azaldı ama aynı zamanda tarımda çalışan insanlara alternatifler de önermediler. Durum, temelde aşırı nüfusla ilgiliydi. Çok fazla genç vardı, yeterli iş ve su yoktu.

Kuraklığı isyana doğru bir tetikleyici değil, baskı yaratan unsurlardan biri olarak görüyorsunuz.

Evet evet tabii. İnsanlar hükümet hiçbir şey yapmadığı için sinirliydi. Örneğin Şam, içme suyunu batısındaki dağlardan gelen Barada ırmağından alıyor. Irmağın geçtiği bütün vadi tarım alanıydı. 1990'lar da bütün suyu borularla içme suyu olarak kullanmaya başladılar. Çiftçilerin suyu kalmadı. Kıtlık onları o kadar etkilemedi ama geçmişteki hükümet politikasından etkilendiler. Dolayısıyla genel olarak hükümetin kayıtsızlığına karşı bir öfke vardı. Kuraklık durumu daha da kötüleştirdi, öfkeyi sona yaklaştırdı. İsyan daha çok saygı görmeme, hayvan gibi muamele görme hissiyle ilgiliydi. İnsanları sokağa bu dök-tü. Hükümet kuraklığı kabullenip yapması gerekenleri yapmalıydı. 1970'lerde barajları inşa ettiklerinde ülkenin buğday ihraç edeceğine karar vermişlerdi. Ancak şartlar değişti ve artık yeni bir gerçeklik var. 22 milyonluk nüfusun suya ihtiyacı vardı. Bu bağlamda iklim değişikliğinin rolüne odaklanmak, dikkati esas konudan saptırıyor: Asıl sorun, Suriye'deki doğal kaynakların uzun vadeli kötü idaresi. Ayrıca, sadece iklim değişikliğinden bahsetmek, sorumluluğun yükünü on yıllarca ülkenin su kaynaklarını aşırı kullanan Suriye hükümetlerinin omzundan alıyor.

“Bu Gördüklerimiz Hiçbir Şey Değil”

Türkiye’de iklim değişikliği ve etkileri konusunda en çok söz söyleyen isimlerden araştırmacı, gazeteci ve Açık Radyo’nun yöneticisi Ömer Madra, konuyu ciddiye almamanın faturasının pahaliya patlayacağı yönünde uyarılarda bulunuyor. Gwynne Dyer’in iklim değişikliğinin etkilerine yönelik senaryoları aktardığı ünlü “İklim Savaşları” kitabının Türkçe baskısının önsözünü yazan Madra, “Ya devletleri zorlarsınız, ya da hep beraber sonumuzu görürüz” diyor.

PNAS’taki makaleden hareketle, iklim değişikliğinin Suriye’deki büyük siyasi altüst oluşun ve savaşın sebebi olduğu söylenebilir mi?

Başka bir sürü faktörden de bahsetmek mümkün, dolayısıyla yegane değil ama önemli bir tetikleyici. PNAS, dünyanın en saygın bilim kuruluşunun, Amerikan Ulusal Bilimler Akademisi’nin en saygın bilimsel hakemli dergisi. O yüzden ciddiye alınması gerektiğini düşünüyorum. Dünyanın en karmaşık olayından bahsediyoruz. Bu makalede yazılanlar çok doğru ama bir yandan da daha önce yazılmaları gerekiyordu. Aşağı yukarı dergide yayınlanan ifadelerle biz bunu 1,5 senedir Açık Radyo’da gündeme getiriyoruz.

Verimli Hilal denen bölge, kadim medeniyetlerin birçoğuna beşiklik eden bir yer. Ama çok sulak olmadığı için her zaman kırılğan olmuş bir yer. Tarih boyunca bu görülüyor zaten. Ama artık bu bölgede pek çok farklı şey bir araya geliyor. 2006’da başlayıp 2010’da biten, esasında hâlâ da tam bitmemiş bir kuraklık bu. Zaten uzun vadede böylesi kuraklığa hiçbir yer dayanamaz.

Kıtlığın etkisi nasıl oldu?

Tarım Bakanlığı’nın verileri Suri-

ye’deki durumu ortaya koyuyor. Üst üste gelince gıda fiyatları yükseldi, sonra da kaçınılmaz olarak göç başladı. Kırsal bölgedekiler Şam ve Halep gibi büyük şehirlerin varoşlarına göç etmek zorunda kaldılar. Kendi köylerinde kral olanlar, orada ayaktakımı oldu. Üstelik de büyük bir rekabet var. 1967’den, hatta 1948’den kalma Filistinli göçmenler var. Üstüne 2003’ten sonra Iraklı göçmenler de gelmiş oraya. Türkiye’de Suriyeli göçmenlerle ilgili problemleri görüyoruz. Onlar kaç yıldır bununla uğraşiyor. Arap olan göçmenlerle de rekabet duru-

muna giriyorlar. Ve bu çok berbat bir haysiyet sorgulaması yaratıyor. Ondan sonra da protesto etmek durumunda kalıyorlar. Küçük bir kasabada bir başkaldırı olunca Esad, fevkalade korkunç bir diktatör zaten, bunu eziyor. Arkasından da bütün sorunlar ortaya çıkıyor. Bir başka sorun daha var. Ülkede dolu olan tahıl ambarları isyan öncesi, fiyatların küresel olarak yükseldiği dönemde kârlılık gerekçesiyle satılıyor. Bu ölümcül bir hata. Bu da tamamen kötü yönetimle alakalı. Kötü yönetimlerden, kötü yönetim beklenir. Ve sattıklarını da geri ko-

yamıyor. Bence PNAS'taki makale, bütün bunların doğrulanmasından ibaret.

Ayrıca kötü yönetim ve idare durumu sadece Suriye ve Ortadoğu'yla sınırlı da değil. ABD'nin tahıl ihtiyacının neredeyse yarısını karşılayan Kaliforniya'da da büyük bir sorun yaşanıyor. ABD'deki **Ogallala akiferi** dünyanın en büyük yeraltı su kaynaklarından biri. On binlerce yıl önce kayaların arasında suyun sıkışmasıyla oluşan bu kaynağın 2020'de tamamen tükeneceğinden bahsediliyor. Ogallala biterse ne olacağını da bilen yok. Nasıl beslenecek, nasıl tarım yapılacak, temizlik ihtiyacı nasıl giderilecek, bilinmiyor. Onlar medeniyetin gözünün kör olmasına alışık. Her yerde kötü yönetim var. Sistem yanlış...

Harekete geçilmemesinin sebebi, projeksiyonların uzak geleceğe yönelik olmasından kaynaklanan rahatlık belki de...

Jared M. Diamond, ünlü "Çöküş" adlı kitabında bunu anlatıyor. **Paskalya Adası**'ndan bahsediyor. Çok iyi bir medeniyet kuruyorlar. Fakat kuraklık başlayınca ağaçları kesmeye başlıyorlar. Son ağaç kesildiği zaman kimse "a, bitmiş" demiyor. Çünkü son kuşak, etrafında üç tane ağaç ya görmüş ya görmemiş. Sorun orada zaten. Bugüne gelirsek sonuçta **İŞİD'in asıl kontrol etmek istediği şey barajlar**. Su meselesinin öneminin tabii ki farkındalar. Ve daha başlangıcındayız. Bu gördüklerimiz hiçbir şey değil. Doğrusunu söylemek gerekirse valla durum çok iyi görünmüyor.

Gwynne Dyer'in "İklim Savaşları" kitabındaki senaryolar da bunu anlatıyor. Türkiye için yazdığı senaryo, Suriye, Irak ve hatta İran'ın Türkiye'ye savaş açacağı, Türkiye'nin bunu kazanacağı, ama sonra bir anda gelecek 7 milyon mülteciden sonra kendi ekonomik sosyal yaşamında bir çöküşe neden

olacağı şeklinde. Ve akla hiç uzak gelmiyor doğrusu.

Türkiye, kendi özelinde iklim değişikliğine ne derecede hazır?

Türkiye için de benzer sorunlar var. Karapınar'da yapılması planlanan termik santrale dair, TEMA desteğiyle hazırlanan ve İTÜ Kimya Metalürji Bölümü öğretim görevlisi **Prof. Dr. İsmail Duman**'ın başında bulunduğu heyetin ortaya koyduğu çok ciddi bir durum söz konusu. Bu santralin devasa su ihtiyacının karşılanması için yeraltı sularına

"ABD'deki Ogallala akiferi dünyanın en büyük yeraltı su kaynaklarından biri. On binlerce yıl önce kayaların arasında suyun sıkışmasıyla oluşan bu kaynağın 2020'de tamamen tükeneceğinden bahsediliyor. Ogallala biterse ne olacağını da bilen yok"

yüklenileceği; bunun devasa obrukların oluşumuna yol açacağı ve nihayetinde bütün akiferin çökeceği anlatılıyor. Dolayısıyla yılsonunda Paris'te yapılacak BM İklim Değişikliği Konferansı'ndan bağlayıcı bir anlaşma çıkması lazım. Bunun için de hükümetlere baskı yapmak gerekiyor. Geçen sene Manhattan'da 400 bin kişi bu yüzden sokaklara çıktı. Orada 14 yaşında kıdemli bir aktivist gördüm. Şöyle diyordu: "Bu şans nerede var; bir tek bizim kuşağımız dünyayı değiştirme şansına sahip." Aslında ben de katılıyorum ona. **Margaret Thatcher**, günahım kadar sevdiğim bir politikacı değil, ama ondan bir kopya çekeyim. Neoliberal düzen için "Başka alternatif yok" (There is no alternative) demişti. Bizim de başka alternatifimiz yok. Ya devletleri zorlarız ya da hep beraber sonumuzu görürüz. ○

REC Türkiye Direktörü Rifat Ünal Sayman: “ÇEKAP’la Çevre Yönetim Kapasitemizi Geliştiriyoruz”

10 yılı aşkın bir süredir Türkiye’de faaliyet gösteren Bölgesel Çevre Merkezi Türkiye Ülke Ofisi (REC Türkiye), geçtiğimiz yıl sonunda, ülkemizin çevre yönetimi kapasitesinin geliştirilmesi için son derece önemli bir projeye start verdi. “Türkiye’de Çevre Yönetimi için Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi Projesi” ya da kısaca adıyla ÇEKAP çalışmalarıyla ilgili kurumun Türkiye Direktörü Rifat Ünal Sayman’la konuştuk. Sosyo-ekonomik verilerin, önümüzdeki yıllarda çevre sorunlarının daha da artacağını gösterdiğini belirten Sayman, yerel yönetimlerin kapasitelerinin gelişmesinin bu konuda önemli bir fark yaratabileceğinin altını çiziyor.

REC Türkiye olarak, 24 ay sürecek önemli bir projeye start verdiniz. Türkiye’de Çevre Yönetimi için Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi Projesi, ya da kısaca adıyla ÇEKAP. Bize biraz ÇEKAP’tan bahseder misiniz?

Sizin de belirttiğiniz gibi, geçtiğimiz aylarda ÇEKAP’a başladık. Projenin temel faydalanıcısı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, fon kaynağı ise Avrupa Birliği. Projenin temel hedefi, AB Çevre Müktesebatı’nın, özellikle yerel düzeyde, uyumlaştırılması ve

uygulanması ile Türkiye’de yaşam ve çevre kalitesinin iyileştirilmesine katkı sağlamak olarak belirlendi. Konuyla ilgili ilgisiz herkesin farkında olduğu üzere, Türkiye’de hem merkezi yönetimin, hem de ülkenin dört bir yanında 1000’den fazla yerel yönetimin, çevre yönetimi kapasitelerinin geliştirilmesi son derece önemli. Biz de proje kapsamında, üç ana bileşen üzerinden, AB Çevre Müktesebatı’na olan uyumun artırılması ve uygulamanın geliştirilmesi için çeşitli düzeylerde

çalışmalar yürütüyoruz. Merkezi ve yerel kapasitenin geliştirilmesi ile yerel çevresel planlamadan oluşan bu temel bileşenler, Türkiye’de çevre yönetimi kapasitesinin bir basamak daha yukarıya çıkması için son derece önemli.

Peki, ÇEKAP kapsamında geliştirilmesine özel önem attığınız alanlar hangileri?

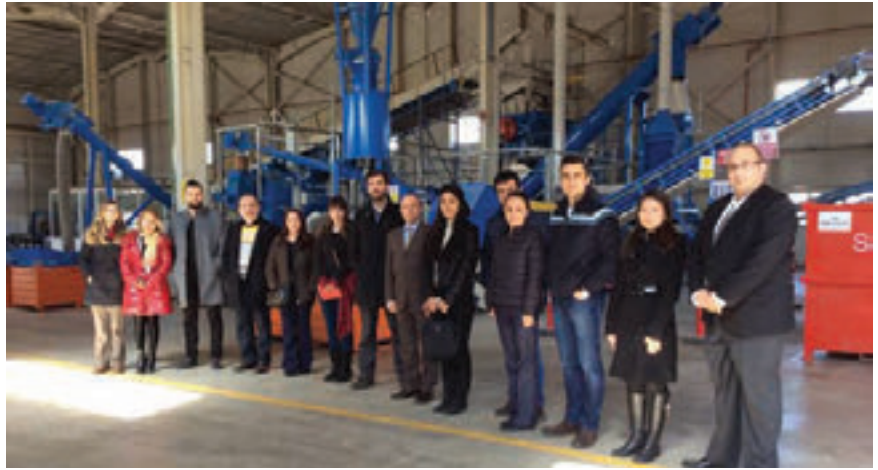
Çevresel konuların temel paydaşlarından, sorunlarla birebir muhatap olan ve çözüm konusunda

Türkiye'de Çevre Yönetimi için Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi Projesi

anahtar konumda bulunan yerel yönetimlere yönelik çalışmaları çok önemsiyoruz. Yerel yönetimlere yönelik Türkiye'nin sekiz ilinde düzenleyeceğimiz ve civar illerden yerel yönetimleri de davet ederek tüm il merkezlerimizi kapsamayı hedeflediğimiz eğitim ve çalıştaylarla çevre yönetiminde önemli bir mesafenin kaydedilmesini sağlamaya çalışacağız. Merkezi kararlar, değişimler, dönüşümler, planlamalar, mevzuat değişiklikleri son derece önemli ama 21. yüzyılda sorunların tümünü merkezden çözmek son derece zor. Çevre sorunlarının çözümü, sorunun yaşandığı alanlardaki aktörlerin, yani yurttaşlarla her gün yüz yüze olan yerel yönetimlerin hareket ve faaliyetlerinden geçiyor. Bu noktada, yerel yönetimlerin çevre konularında sistematik bir şekilde, Yerel Çevresel Planlama ile ilerlemeleri; her bölgenin kendine özgü sorunlarını, kendi planlamaları ile çözüme doğru ilerletmeleri büyük önem taşıyor. Eğitimlerimizde planlama ve finansman konularına özel bir önem veriyoruz.

Projede tematik olarak üç konuya özellikle eğiliyoruz: Ambalaj atıkları, düzenli depolama ve kentsel atıksu arıtımı. Bakanlıkla birlikte yürüttüğümüz etki analizleri ve iyi uygulama eğitimleriyle bu konularda ülkemizdeki uygulamayı iyileştirmeyi hedefliyoruz. Bunların dışında yine e-atık ve atık akü-pil konuları projede önem verdiğimiz konular arasında.

REC Türkiye ekibi, ÇEKAP projesi kapsamında geridönüşüm alanında yapılan pratik çalışmaları da izliyor. Bu kapsamda Mart ayında Eskişehir'de bulunan "Arçelik Buzdolabı Geri Dönüşüm" ve "Benli Geri Dönüşüm" tesisleri ziyaret edildi ve çalışmalar konusunda bilgi alışverişinde bulunuldu.

Geçtiğimiz ay, Sürdürülebilir Üretim ve Tüketim Derneği ve Enerji Verimliliği Derneği işbirliğiyle Türkiye'nin ilk "Elektrikli ve Elektronik Atık Zirvesi" düzenlendi. Orada yaptığınız konuşmada son derece önemli veriler ve saptamalar vardı; özellikle e-atıklar konusunda... Bunlardan biri de Avrupa Birliği kapsamında da benzer sorunların yaşandığıydı. İki temel sorundan bahsettiniz. Biraz açabilir misiniz konuyu?

Türkiye, genel olarak katı atık yönetiminde sorunlarla boğuşuyor. AB ilerleme raporlarında atık konusu, Türkiye'nin en çok ilerleme gösterdiği alanlardan biri olarak öne çıkıyor. Buna rağmen halen kat edilmesi gereken yolumuz var. Ülkemiz

özel atık yönetimi -e-atıkları da özel atık olarak sınıflandırıyoruz- önemli sorunlarla karşı karşıya. En önemli sorun, tam bir e-atık yönetim sisteminin halen oluşmaması. Yetkilendirilmiş kuruluş olarak adlandırdığımız, üretici şirketler tarafından kurulacak olan yapılar kurulma aşamasında. Yeterli toplama ve işleme altyapısı yok. Geçtiğimiz haftalarda Türkiye'nin buzdolabı geridönüşümünde Arçelik tarafından kurulan öncü tesisi ziyaret ettik. Exitcom ve Anel-Doğa gibi e-atık konusunda uzun yıllardır çalışan geridönüşüm firmalarımız var. Çok sayıda firma e-atık konusunda çalışmak üzere lisans aldı. Buna rağmen, yeterli işleme altyapısı yok. Yeni yatırımlar, sistemin çalışmaya başlaması ile gerçekleşecek.

Belki de ilk söylenmesi gereken husus, genel olarak atık sektöründeki kayıtdışılığın, atıkların toplanması önünde büyük bir engel olduğu. E-atıkların yönetiminden üreticiler sorumlu. Bu doğrultuda, maliyetlerin adil bir şekilde dağıtılabilmesi için elektronik eşya üreten, ithal eden veya ürettiren bütün firmaların Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından oluşturulan kayıt sistemine dahil olması gerekiyor.

Sanılmasın ki AB’de bütün sorunlar çözülmüş durumda. Kayıtlı toplamadaki -bizden çok daha ötede olmakla birlikte- hâlâ büyük sorunlar yaşıyorlar. %50’nin üzerinde olan kayıtdışı toplama sorunu orada da önemini koruyor. AB ülkelerinde görünen ikinci bir sorun ve kayıtdışı toplamanın önemli sebeplerinden biri de, denetimdeki yetersizlikler.

Neden bu kadar sorunlu bir alan?

Karşılaştığımız soruların kaynağında, biraz da e-atıkların kendine özgü yapısı yatıyor. Bir kere son derece heterojen bir içeriği var. Bilgisayardan başlayıp buzdolabı gibi büyük beyaz eşyalara, oradan sayısı inanılmaz bir biçimde artan cep telefonlarına uzanan devasa çeşitlilikte bir e-atık bileşkesiyle karşılaşıyoruz. Aynı esnada e-atık hacminde de büyük ve hızlı bir artış söz konusu. Küresel elektrikli ve elektronik eşya (EEE) satış miktarı hızla artıyor. 1990 yılında 19,5 milyon ton olan EEE miktarı, 2010 yılında 57,4 milyon tona erişti ve 2015 yılında 75 milyon tonu aşacak. Son derece önemli bir çevre sorunu olan e-atıklar, aynı zamanda, aslında geri kazanıldığında son derece önemli bir kaynak da. Dolayısıyla burada yol almak, hem çevre sorunlarında önemli bir yol almamızı hem de inanılmaz bir doğal kaynak ve maliyet tasarrufu sağlayabilir.

Önemli sorunlardan biri olarak da bu konudaki verilerin eksikli-

“Bizim modellemelerle hesapladığımız Türkiye öngörülerimiz, e-atık miktarının çok hızlı bir artış gösterdiği ve göstermeye devam edeceği yönünde. Özellikle buzdolabı, çamaşır makinesi gibi büyük beyaz eşya kategorisinde ciddi artışlar olacak”

ğinden söz ettiniz. Yine de eldeki veriler ne gösteriyor?

Veri sorunu, sadece e-atık konusunda değil, genel olarak Türkiye için önemli bir sorun. Konuyu sağlıklı bir biçimde çözebilmek için daha iyi veri toplanması gerekiyor. Şu anda elimizde yeterli istatistik veri yok. Bizim modellemelerle hesapladığımız Türkiye için öngörülerimiz, e-atık miktarının çok hızlı bir artış gösterdiği ve göstermeye devam edeceği yönünde. Türkiye’de buzdolabı, çamaşır makinesi gibi büyük beyaz eşya kategorisinde önümüzdeki dönemde ciddi artışlar olacak. Bunun önemli bir sebebi, hane halkı sayısındaki düşüş. Toplumsal gelişmelerle birlikte, şu anda halen ortalama dört kişiden oluşan aile büyüklükleri önümüzdeki dönemde küçülecek. Bu da daha fazla küçük aile ve dolayısıyla daha çok temel ev aletleri satışı anlamına geliyor. Nüfus artışının ve satın alma gücünün yükselişiyle birlikte, 2010 yılı itibarıyla kişi başı yıllık 7 kg olan e-atık miktarı yakın tarihte 10 kg’ı geçecek. Bu tabii Türkiye ortalaması. İstanbul için bu rakamlar çok daha yüksek. Bu anlamda, Türkiye’nin batı bölgelerinde e-atık konusunda çok daha hızlı bir artış söz konusu ve dolayısıyla sorunlar da daha kapsamlı bir şekilde artıyor. Bu e-atık

haritasına göre, e-atık konusunda hızlanmamız gerektiğini görüyoruz.

Peki, sizce e-atık özelinde -ama belki diğer atık türleri için de geçerli olabilir- yerel bazda en önemli sorun nerede?

Bu soruyu özel atık yönetimi açısından ele almak istiyorum. Atık getirme merkezlerinin oluşturulmasının son derece önemli olduğunu düşünüyorum. Bu merkezler, vatandaşların mobilya, e-atık, lastik vb. atıklarını bıraktıkları noktalar. Atık getirme merkezleri haricinde özel atıkların etkili bir şekilde toplanması çok zor. Bakın İtalya’da toplam olarak 3 bin adet atık getirme merkezi mevcut. Bizim araştırmalarımız ve değerlendirmelerimize göre, Türkiye’de en az 1900 atık getirme merkezinin kurulması gerekiyor. Mevcut sayının şu anda bir elin parmaklarını geçmeyeceğini söyleyebilirim. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, yakın zamanda bu konuda bir mevzuat yayınladı. Bu mevzuatla birlikte bu konudaki çalışmaların hızlanacağını umuyorum.

Bazen katı atık işçileri, bazen “çekçekçi” olarak adlandırılan, son dönemde Suriyeli mültecilerin de katılımıyla sayıları artan sokak toplayıcıları, ülkemizin çözmesi gereken bir diğer problem. Sokak

toplayıcıları, çevre yönetiminin işle-memesi sonucu ortaya çıkmış sosyal bir sorun. Özellikle ambalaj atıkları konularında çalışıyorlar. Türkiye dışında diğer gelişmekte olan ülke-lerde de benzer grupları görüyoruz, örneğin Arjantin’de Cartoneros’lar çok benzer şekillerde çalışıyorlar. Eminim bazı okuyucularınız sokak toplayıcılarını olumlu değerlendiri-yordur. Çevresel olarak geridönü-şüme büyük katkı sağladıkları kuş-kusuz ama işin aslına bakarsanız, sokak toplayıcılarının olmasından en fazla zarar görenler sokak top-layıcılarının kendileri. Araştırmalar, sokak toplayıcılarının yaşam süre beklentisinin ortalamaların çok alt-ında olduğunu gösteriyor. Çocuk-ların çok fazla çalıştığını görüyoruz. Bu çocukların sağlıkları her gün tehdit altında, önemli sağlık soru-nu yaşamaları kaçınılmaz. Çözüm, sokak toplayıcıları sistemi yerine, atıkları kaynaқта ayırmaktan ve sağ-lıklı, işler bir atık sistemi kurmaktan geçiyor. Bu durum, sokak toplayıcı-lığına alan bırakmayacak; tabii öte taraftan bu insanlara yeni iş olanak-larının da açılması gerekiyor.

Bu noktada aklımıza, Avrupa Birliği’nin 2014 yılında bir pa-ket program olarak kabul ettiği Döngüsel Ekonomi (Circular Eco-nomy) geliyor. Üretici firmaların, ürünlerini satmadığı, sadece belirli bir süre için kullanım hizmeti ver-diği, daha açık bir ifadeyle kirala-dığı bu sistemde, elektronik ürün-

“AB Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Direktifi, atıkları azaltmanın önemli bir yolu olarak ambalajların tehlikeli maddelerden arındırılması ve daha hafif üretilmeleri gibi hedefler koyuyor. Aslında ülkemiz de bu doğrultuda hareket ediyor”

Her doğrudan üretici firmaya geri dönüşür ve dolayısıyla ortada bir atık lafı bile bulunmuyor. Bu konudaki fikirlerinizi alabilir miyiz?

Döngüsel Ekonomi, elbette ki soru-na köklü bir çözüm sunuyor. Avrupa Birliği, atık konusunun önemini uzun zaman önce anladı; bu konu-da sürekli kendini yeniliyor ve geliştiri-yor. İstenilen sistemde, sizin de belirttiğimiz gibi, oluşan atık döngü-sel olarak durmadan ekonomiye ka-zandırılıyor. Bu kavramsallaştırma çerçevesinde sadece e-atıklar değil, tüm atık kategorilerini kaynak ola-rak değerlendirmek mümkün ola-caktır. Ekonomi döngüsü içinde, atık olarak geriye sadece organik atık olarak adlandırdığımız besin artıkları kalıyor.

Bunu sağlamanın en önemli koşulu, tasarım aşama-sında bütün ürünlerin buna uygun dizayn edilmesi. Avrupa Birliği’nde bu konu-daki çalışmalar uzun zamandır devam ediyor. Sözelimi,

ambalaj atıkları direktifinin resmi adı **“Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Direktifi”**dir. Direktif ambalaj atık-larını azaltmanın önemli bir yolu olarak ambalajların tehlikeli mad-delerden arındırılması ve daha hafif üretilmeleri gibi hedefler koyuyor. Ülkemiz de bu doğrultuda hareket etti. Pet şişeler %50 oranında hafif-ledi ki bu, %50 daha az atık demek. Döngüsel ekonomi sisteminin an-laşılması, oturması ve sanayinin buna uyum sağlaması tabii ki zaman ala-cak. Kimi uzmanlar bunu yeni bir Endüstri Devrimi olarak tanımlıyor; dolayısıyla böyle bir süreç son de-rece sancılı olur. Bu süreçte kamu yönetiminin, yerel yönetimlerin ve bizim yani tüm yurttaşların ve si-vil toplum kurumlarının harekete geçmesi önemli. Yoksa çevresel ve ekonomik açıdan önemli kayıplara uğramaya devam edip duracağız.

Atık konusuna önümüzdeki dö-nemde eğilmeye devam edeceğinizi anlıyorum. Peki, önemli gördüğünüz diğer konular nedir?

REC Türkiye olarak iklim değişikli-ği, her zaman bizim için güncel ve önemli bir konu. 2015 yılı ise iklim değişikliği ile mücadele konusunda kritik öneme sahip. Ocak ayında Ankara ve İstanbul’da geniş katılım-lı iki etkinlik yaparak, Türkiye’nin uluslararası müzakerelere hazır-lanmasına katkı sağlamaya çalıştık. Nisan ayı içerisinde iklim değişikliği ile ilgili çok kapsamlı bir rehberi paydaşlarımız ile paylaşacağız. ○

Su Altyapımızı Baştan Düşünmemiz Gereken Bir Döneme Giriyoruz

Mart ayının ortası itibariyle, İstanbul barajlarında doluluk oranı %95. Geçtiğimiz yıl aynı dönemde barajların doluluk oranı sadece %36 idi. Bu artışın biri doğal, diğeri de bizden kaynaklanan iki sebebi var. İlki bildiğiniz gibi; özelde Marmara Bölgesi'nin, genelde de ülkemizin bu kış geçen seneye oranla çok daha fazla yağış alması ve bu yağışların barajları doldurması. Ama aynı zamanda geçen yazdan beri Melen ve Sakarya'dan İstanbul'a taşınan su da barajların doluluk oranında önemli bir rol oynadı.

Buna rağmen İstanbul'un artık kendi su ihtiyacını kendi su kaynaklarından karşılayamadığını unutmamalıyız. Bir kış boyunca ne kadar yağmur yağacak olursa olsun,

Istrancalar'dan ve Melen'den gelen su olmasa İstanbul yine susuz kalabilir. Bu nedenle de bizlere düşen en önemli görev, suyumuzu dikkatli kullanmak. Geçen yaz yaşadığımız susuzluk, şimdilik geçmiş olabilir, ama gelecek her sene benzer kuraklıklarla karşılaşmamız olası.

İstanbul'a su, bugün için uzaklardan geliyor. Bu çözüm şimdilik günü kurtarmaya yeterli olabilir, ancak unutmamamız gereken iki konudan ilki, suyun geldiği o bölgelerin de kuraklıktan dolayı sorun yaşayabileceği. Bildiğiniz gibi, iklim değişikliği küresel bir sorun. İstanbul'un yağış almadığı bir yılda Edirne veya Bolu'da yağışın azalmayacağını düşünmek doğru bir mantık olamaz.

Diğer bir sorun ise suyun sahibinin kim olduğuyla ilgili. İstanbul'a içme suyu sağlamak için suyu Melen'den

getiriyoruz, ancak o suya Melen bölgesinde de ihtiyaç olduğunda suyu oradan alıp İstanbul'a taşınmanın hukukla ne derece bağdaştığını da **"su hakkı"** bağlamında tartışmamız gerekiyor. Bugün bile İstanbul'a su aktarımında sorunlar yaşanmayıp suyun bize geldiği bölgelerde sık su kesintilerine rastlanması, en hafif tanımıyla o bölgelerde yaşayan kişilerin memnuniyetsizliğine yol açıyor.

Dolayısıyla İstanbul'un (ve diğer şehirlerimizin) su problemini azaltmanın en kolay yolu, sahip olduğumuz suyu dikkatli kullanmaktan geçiyor. Her ne kadar barajlar bu sene dolu olsa da biz yine de suyumuzu yazın kuraklık olacakmış gibi dikkatli kullanacak olursak ve bunu bir alışkanlık haline dönüştürebilsek ilerde karşılaştığımız kuraklıkla-

ra da hazırlıklı oluruz. Ülkemizin bulunduğu coğrafyada iklim değişikliği ile birlikte su, **petrol kadar kıymetlenilebilir**; bunun bilincine vararak yaşamaya başlamak zorundayız. Sorunun çözümü ise sadece dış fırçalarken musluğu kapatmakla bitmiyor ne yazık ki. Modern şehirlerimiz kurulduğundan bu yana su azlığı ciddi bir problem olmadığından tüm sistemlerimizi suyun hep olacağı üzerine kurmuşuz. Bu nedenle de bir gün suyun azalacak olması karşısında alınabilecek basit önlemler dedelerimize doğal gelse de bizim neslimiz için karmaşık sistemler gibi algılanabiliyor.

Yağmur Suyunu Atık Sudan Ayrı Toplamak Gerekiyor

Suyun sürdürülebilir kullanımı için öncelikle kullanılmış suyun cinsini

Prof. M. Levent KURNAZ
Boğaziçi Üniv.
Fizik Böl. ve Mercator/IPM
Araştırmacısı
mlkurnaz@gmail.com

iyi algılamamız ve suyu buna göre ayırabilmemiz gerekiyor. Bu alanda da yapılmış en önemli hata çok eskilere dayanıyor.

Yağmur suyu aslında temiz sudur. Ancak pis su kabul edilerek kanalizasyon sistemine dahil ediliyor. Bunun çok önemli iki sakıncası var. İlki, hızlıca kavrayabileceğimiz üzere, yağmur suyunun toplanarak yeniden kullanılabilmesi yerine kanalizasyona atılarak arıtma sistemine dahil edilmesi ve çoğu yerde arıtılarak (hatta bazen de arıtılmadan) doğaya bırakılmasıdır. Oysa yağmur suyunu kanalizasyona karıştırmadan ayrıca toplayacak olsak, hem bu suyun kullanımını artırırız, hem de boşu boşuna arıtma maliyetine katlanmamış oluruz. İkinci olarak da yoğun yağışlarda bu sistem taşmalara yol açıyor.

Evlerdeki Kimyasal Atıkları Azaltmak Maliyeti de Azaltır

Burada doğal olarak en başta maliyet olmak üzere çoğu konuda itiraz ettiğinizi duyar gibiyim. Ama lütfen şunu unutmayın, eskiden evlerimizde sarnıçlar vardı. Yağmur suyu bu sarnıçlarda toplanıp sonradan kullanılırdı. Yani bu imkansız bir sistem değil. Sadece kendimize şu soruyu sormamız gerekiyor: **Biz hangi noktada yağmur suyunu sarnıçlarda toplamayı bırakıp kanalizasyona atmaya başladık?** Bu da şehirlerimizin modern altyapılarının kurulduğu yıllara gidiyor. Biri pis su, diğeri de yağmur suyu için iki farklı toplama sistemi kurgulamak masraflı olduğundan altyapı alışkanlığımız hep bu iki su türünü

ortak toplamak üzerine kurulmuş. Bu toplanan su da başlarda arıtılmadan derelere, göllere veya denize bırakıldığından problemin bir çevresel maliyeti de oluşmuyordu. Atık suların arıtılarak doğaya bırakılması, nispeten yeni bir uygulama olmakla beraber, bu atık su arıtma yükünü pis su ve yağmur suyu ayırmasına giderek azaltmayı denemek yerine alışkanlıklardan gelen toplu kanalizasyon sistemlerine devam edildi.

Bugün için İstanbul'un ve diğer büyük şehirlerin su probleminden bahsederken konuştuğumuz konuların başında, şehirlerin su toplama havzalarına doğru genişlemelerinden dolayı su kaynaklarının azalması geliyor. Ancak buradaki ana sorun, şehrin genişlemesi değil, bu genişleyen bölgelerde nüfusun artmasının yanı sıra düşen yağmurun ayrı toplanmayıp kanalizasyona katılmasıdır. Çoğu şehrin içme suyu ihtiyacı, yeraltı sularından ziyade yağmur sularının toplandığı barajlardan karşılanıyor. Bu nedenle de yağmurun düştüğü yerin beton veya çimen olması fazla önemli değildir. Önemli olan yağmur suyunun atık su ile karıştırılmadan toplanabilmesidir. Yağmur suyunu atık sudan ayrı toplamak şehrin eski mahallelerinin altyapısının baştan düzenlenmesini gerektiriyor. Ancak yeni yapılan bölgelerde altyapıyı bu iki değişik tür suyu ayrı şekilde toplamamamız için bir neden yok.

Su kullanımında bir diğer problem de evde ürettiğimiz atık suyun arıtılmasında başlıyor. Bizim düşündüğümüzün aksine evsel atık suda

temizlenmesi en zor olan kısım biyolojik değil, kimyasal olarak kirlenmiş olan kısımdır. Kimyasal kirliliğin büyük kısmını da lavabolara dökülen sıvı yağlar ve aşırı kullanılan deterjanlar oluşturuyor. Bu nedenle evlerin altyapılarında biyolojik atık suyu arıtıp bahçe sulama suyu olarak kullanmak mümkün. Evlerdeki kimyasal atıkları da azaltmak, atık suyun arıtma maliyetini azaltmanın yanı sıra arıtım sonunda elde edilen suyun da kalitesini artıracaktır. Yalnız burada yine maliyet sorunuyla karşı karşıya kalıyoruz. Eski evlerin altyapılarını bu şekilde düzenlemek önemli bir yatırım maliyetini beraberinde getiriyor. Evlerde kullanılan suyun maliyeti ise bu yatırım maliyetini uzun vadede karşılamadığından, bu yatırım bugün için makul bir alternatif değil. Ancak kentsel dönüşüm düşüncesiyle yenilenen tüm konutlarda yeni atık su sistemlerinin kurulmaması için bir sebep yok.

Suyumuzun kıymetini susuzluk çektikçe daha iyi anlamaya başlıyoruz. Gene de musluklardan akan suyun maliyeti cebimizi yakmaya daha başlamamış olduğundan suyu tasarruflu kullanmak dediğimizde aklımıza en başta dişimizi fırçalarken musluğu kapatmak geliyor. Oysa iklim değişikliğinin yağış rejimlerine olan etkisiyle içme ve kullanım suyu sağlayabilmek her geçen gün zorlaşacak ve suyun fiyatı da buna bağlı olarak artacaktır. Bu nedenle de su altyapımızı baştan düşünmemiz gereken bir döneme giriyoruz. Umarım felaketler yerine mantıktan çıkarımlar yaparız.

Biyolojik Korsanlığın Kurbanı Olma, Hakını Korum Türkiye

Zeynep Heyzen ATEŞ

Türkiye de dahil olmak üzere birçok ülkenin tohum haklarını koruma konusunda oldukça geri kaldığını paylaşan Dış Haberler Editörümüz Zeynep Heyzen Ateş'in "Tohum haklarını koruyoruz" diyen herkese üç sorusu var...

Fransa'da üçüncüsü düzenlenen uluslararası "Biyolojik Korsanlığa Karşı El Ele" konferansının ardından, pek çok ülkenin küresel patent hakları kavgasında ne kadar geri kalmış olduğunu bir kere daha kavradım. Danielle Mitterrand tarafından kurulan **France Libertés** vakfı ülkemizin haklarını korumaya çalışırken, Türkiye'nin Anadolu'nun tohum haklarını korumaya herhangi bir bütçe ayırmadığını öğrenmekse açıkçası şaşırtıcı olmadı. Hoş, benim de yeni öğrendiğim küresel işleyişten haberdar olmadıkları için insanları ne kadar suçlayabilirim, bu da tartışılır.

Makalemin daha ilk paragrafı bitmeden birilerinin çıkıp, Türkiye'deki çeşitli kuruluşların topraklarımıza ait tohumların patent haklarını koruma altına almak için harekete geçtiğini bana hatırlatacağına eminim. Ama uluslararası platformda bu mücadeleyi verenlerden duyduklarına göre kazın ayağı pek öyle değil. Bana tohum haklarını koruyoruz diyen herkese **şu üç soruyu** yöneltmem öğütleniyor:

1. Bu tohumların ve bahsi geçen bitkilerden üretilen her şeyin (ticari) hakları, kârı Türkiye halklarına gidecek şekilde mi koruma altına alınıyor?
2. Patent hakkı hangi ülkeleri kapsıyor? Ulusal mı, küresel mi?
3. Bitkilerin ve bitkilerden elde edilen herhangi bir ticari ürünün çokuluslu şirketlerce kullanılıp kullanılmadığının denetlenmesini kim yapıyor?

Avrupa Patent Ofislerine her gün sayısız tohumun, yetiştirilişlerinde kullanılan malzemelerin, bitkilerin, hayvan türlerinin, yağ, un, yumurta ve süt çeşitleri gibi

bitkisel ve hayvansal ürünlerin patent hakları için şirketler tarafından başvurular yapılıyor. Bu patent başvurularının çok az bir bölümü, yapılan teknik bir gelişmeye dayandırılırken (örneğin GDO) çoğu ürünün başvurusunu meşrulaştırmakta "özel yetiştirilme biçimleri" gibi esnek gerekçeler kullanılıyor ve belli bir tohum türü değil, o tohum familyasının tamamı veya çiftlikten pazara tüm besin zinciri patente dahil edilebiliyor.

Akademik çalışmalardan okuduğum kadarıyla ne yazık ki çokuluslu şirketler, bu tür geniş kapsamlı sayısız ürünün haklarının sahibi ve amaçları da "haklarını korumak" değil, **besinleri tekelleştirmek**. Ufukta görünen ve her tohumun patente tabi olmasını mümkün kılacak yasal değişiklik ise brokoli, domates ve kavun başta olmak üzere herkesin yetiştirebileceği sebze ve meyveleri de içerişleriyle hepimizin hayatını zora sokacak türden. Dahası zengin tohum çeşitliliğine sahip az gelişmiş ülkelerin biyolojik korsanlık kurbanı olmasını kaçınılmazlaştırıyor. Yeni yasaya göre yalnızca "geliştirilmiş" bitkiler değil, tüm bitkiler patente açılacak. Bunun önüne geçmek için de hepimizin el ele vermesi gerekiyor. Kavga yerel değil, tam aksine, yüzleşmemiz gereken belki de en küresel mücadele bu.

Avrupa Patent Ofislerine her gün sayısız tohumun, yetiştirilişinde kullanılan malzemelerin, bitkilerin, hayvan türlerinin, yağ, un, yumurta ve süt çeşitleri gibi bitkisel ve hayvansal ürünlerin patent hakları için şirketler tarafından başvurular yapılıyor. Bu patent başvurularının çok az bir bölümü, yapılan teknik bir gelişmeye dayandırılırken, çoğu ürünün başvurusunu meşrulaştırmakta "özel yetiştirilme biçimleri" gibi esnek gerekçeler kullanılıyor.

Başlangıçta sorduğumuz üç sorunun temelinde, Guy Kastler başta olmak üzere ekoloji alanında çalışan akademisyenlerin sıkça dile getirdiği bir tehdit var: "Tohum bankası, illa sizin bankanız değildir. Bütün bankalar gibi onun amacı da kendi stoklarını doldurmaktır. Doğayı koruma yoluna gidin, haklarınızı hukuksal çerçevede kollayın."

Bu Banka Benim Hakımı Koruyor mu?

Yazının girişinde dile getirdiğim üç sorunun temelinde **Guy Kastler** başta olmak üzere ekoloji alanında çalışan akademisyenlerin sıkça dile getirdiği bir tehdit var: *Tohum bankası, illa sizin bankanız değildir. Bütün bankalar gibi onun amacı da kendi stoklarını doldurmaktır. Doğayı koruma yoluna gidin, haklarınızı hukuksal çerçevede kollayın.* Tehditten kasıt, yarın öbür gün o bankadaki tohumların "patente tabi" olması durumunda patenti elinde bulunduran kurumlarla anlaşma yapan "tohum bankalarının" onları size satma hakkına kavuşacağı, hatta tıpkı normal bir banka gibi, işlevinin buna dönüşeceği. Avrupa, uzun zamandır o günün gelmemesi için mücadele ediyor. Üç sorunun detaylarına geçmeden önce tohum trafiğinin gelişmiş ülkelerde ne kadar sıkı olduğunu açıklayabilmek için **Yeni Zelanda** gümrüğünden bir anımı anlatmak istiyorum. X miktar paranın

üstü gümrüğe tabidir denir ama bugüne dek cüzdanımı açıp bakan olmadı. Taklit ürünle geçilmez ama Gucci çantamı gerçek mi diye kontrol de etmediler. Ama o gümrükten elma geçirebilene rastladım. Bugüne dek çantasında meyve unutup 100 dolar ceza ödeyen -ve meyvesine el konulan- onlarca dertli turistle konuşmuşumdur. Gümrüğün tohum konusunda acıması yoktur, indiğiniz andan itibaren sayısız kere çantanızdan meyve-sebze çıkarsa ceza yiyeceğiniz konusunda uyarılırsınız ve sadece bunu kontrol etmeye ayrılmış özel bir güvenlik vardır.

Benim gibi cahilseniz bunu ülkenin tohum rezervini korumak için yaptıklarını sanırsınız, oysa Yeni Zelanda'nın zaten "yöreyle ait" kıymetli tohumları çok azdır. Birincil ithal ürünü olan meyve ve sebzelerin tohumları yıllar önce, göçmenlerle dışardan gelmiştir. Öyleyse neden tohum girişini yasaklamıştır yetkililer? Böylece x veya y çokuluslu şirketi "bizim patentli tohumlarımızı kullanmışsınız, paramızı verin" diyemesin diye. Yasalar, o tohumların ülkeye girmişlerse bile yasal yollardan girmediğinin ispatlanabilmesini, dolayısıyla çiftçilerin herhangi bir ücret ödemekle sorumlu tutulamayacağını garantiler. İyi ama yasal yollardan patentli tohumların ülkeye girmemesi nasıl sağlanır? Elbette alım-satımın yasal olarak ya ülke içinde değiş-tokuşla gerçekleşmesine izin vererek ya da önceden belirlenmiş (tohum veren/dişi) tohumların yer aldığı listelerle sınırlı tutulmasıyla (Liste usulü Yeni Zelanda'ya özel değil ama o listeye çiftçisine yarayacak tohumu almak var, çiftçinin değiş-tokuş yapmasına ticari hakların ihlalidir diye yasak getirmek var. Söz meclisten dışarı tabii).

Genetik Kaynaklar Bile Patente Açıldı

Gelelim, hangi tohum kime ait diye sorarken dikkat edilmesi gereken üç soruya. Birinci soruda kastedilene biraz açayım: Amasya elması kime ait? Kökeninin Amasya olduğunu ispatlayabilmek, ispatlanmıyorsa uluslararası platformda geçerliliği olan bir etiket almak önemli. Ama daha önemlisi, bu etiketle gelen hakların halka

ait olması. Sizin için savaşıyormuş gibi görünen kişilerin gerçekten ticari anlamda sizin için savaşmış savaştığını araştırın lütfen.

İkinci soruya geçmeden belki uluslararası patent haklarının tarihçesine değinmekte, neyin patentinin olabileceğini, neyin (bugün için) olamayacağını anlatmamda fayda var.

Çağdaş patent yasaları, eski ticari hakların yüzyıllık evrimiyle oluştu. 17. yüzyılda İngiltere’de tuz, cam, çelik ve bira gibi ürünlerin ticaretinde kimi şirketlerin tekelliğinin garantilenmesi için yazılmışsa da, modern patent yasaları, yalnızca icatlara patent verilmesi temeline dayanıyordu. Doğada yapılan keşifler, bu yasalara tabi değildi. Derken, yakın zamanda icat ve keşif arasındaki fark çöpe atıldı, genetik kaynaklar bile patente açıldı. İlk akla gelen ABD’deki 1980 tarihli **Chakrabarty davası**. Bu davada ilk kez bir mikroorganizma patentlendi. Canlı patentlerde dönüm noktası sayılan bu davanın ardından 1987’de ABD patent ofisi ilk kez çok hücreli bir organizmaya -istridye- patent verdi. 1988’de ilk memeli, Harvard Üniversitesi’nde kanser araştırmaları için Philip Leder tarafından “yaratılan” **Onco faresinin patenti** Dupont şirketine verildi. Aynı patent, 1992’de Avrupa Patent Ofisi tarafından onaylandı. Böylece tüm dünyada canlı patent tartışması başladı. Onco’yu Avrupa ve ABD’de genetiğiyle oynanmış bitki ve hayvanların patentlenişi izledi (Anlayacağımız, bize 2010’da gelen tartışma batıda 1990’da başlamış ve 2000’e gelindiğinde atı alan Üsküdar’ı çoktan geçmişti. 1980’de Alman şirketi Hoechst, gen dizisi için başvuru yaptı, 1987’de aldı -EP0034306- 1996 yılı ise Monsanto’nun GDO soya patentini alışı. Detaylar, *Seed Freedom: A Global Citizens’ Report*’da okunabilir).

Amasya elmasının hakkı Türkiye’de Amasyalı çiftçilerin olabilir, belki özgürce yetiştirebiliyorlardır. İyi ama Fransa’da onu yetiştirmek isteyen çiftçiler ne olacak? Avrupa’da o tohum kayıtlıysa kime kayıtlı?

Şimdi sıra üçüncü soruda... Fransa Parlamentosu’nun da gündemine taşı-

nan biyolojik korsanlık sorununun en önemli boyutu kaçak ürünler.

Aspartam yerine geçmesine kesin gözüyle bakılan guayapi’nin elde edildiği

Warana bitkisini ele alalım.

Bu bitkiden elde edilen guayapi için Amazon halklarının haklarını savunan vakıflarla şirketler arasında 20 yıldır kıran kırana bir hak ve hukuk savaşı veriliyor. Mahkemeler, şirketler aleyhine karar verse de iş orada bitmiyor. Sıradan bir denetleme için İsviçre, Fransa ve Almanya’daki marketlere, eczanelere bakıldığında bu bitkiden üretilen guayapi maddesinin kaçak olarak kullanıldığı yüzlerce ürüne rastlanıyor. Şirketler ceza ödemeyi, yüzde ödemeye tercih ediyorlar. İyimser olmak istiyorum ama, bilmiyorum ki nasıl olacak bu iş...

Anadolu’nun durumuysa tam bir bilinmezlik. Ben “mor havuç” diye bir bitkimiz olduğunu yeni öğrendiğim için kendimden utanıyorum. Buğday türlerinin ne olduğu, ne olacağıysa ağzı olanın konuştuğu bir tartışma konusu. Bu toprakların 80’lerden bu yana ne kadar ihmal edildiğini tespit etmek için bugün bir ekip kursak, ilk akademik sonuçlara ulaşmak en az beş yılımızı alırdı (bir doktora tezi süresi diye varsayıyorum). Öyleyse tez elden, iş işten geçmeden... Bu, hepimizin kavgası. ○

“Yeni”lenebilir Teknolojiler Geliştiriyor

Çevreyi koruma amacıyla atmosfere daha az karbondioksit salımı yapan ürünler geliştiren Bosh Termoteknik; yenilenebilir kaynaklara duyulan ihtiyaç doğrultusunda yeni teknolojiler geliştirmeyi sürdürüyor. Söz konusu ürünlerin başında yoğuşmalı kombi, inverter klima, ısı pompası ve güneş kolektörü geldiğini dile getiren Bosch Termoteknik Türkiye, Ortadoğu ve Kafkasya Satış Genel Müdürü Zafer Polat, ürünlerin özelliklerini ve sağladığı avantajları anlatırken, tüketicilere ekonomik ısınmanın ipuçlarını da verdi...

 Eylül AKINCI

Kısa bir süre önce İstanbul Küçükyalı'daki yeni binanıza taşındınız. Bu binanın, Bosch'un genel enerji verimliliği ve sürdürülebilirlik çalışmalarıyla oldukça uyumlu bir yapı olduğunu biliyoruz. Bize biraz bu konuda bilgi verebilir misiniz?

2014'ün Aralık ayında Bosch'un bazı birimleriyle birlikte Küçükyalı'daki merkez ofisimize taşındık. Adalar manzarasının yanı sıra dizaynı, çalışma alanlarının ferahlığı ve depreme dayanıklı teknolojik altyapısıyla dikkat çeken ofis, kaliteli bir çalışma ortamı yaratmak ve bunun sürekliliğini sağlamak amacıyla oluşturuldu. Tüm bu tasarımlar hayata geçirilirken de enerji verimliliğini sağlayacak uygulamalar ön planda tutuldu. Mesela yeşil enerjiye uygun olarak tasarlanan ofisimizde ısı yalıtımında doğa dostu malzemeler kullanıldı. Ofiste enerji, yeşil enerji veren tedarikçilerden sağlanıyor. Bosch Termoteknik Türkiye'yi geleceğe taşıyan ofisimizde karbondioksit salımını azaltma hedefini taşıyoruz.

Bosch'un genel çalışma alanlarında enerji verimliliği oldukça önemli bir yer tutuyor. Bosch Termoteknik olarak da yoğuşmalı kombiler alanında enerji verimliliği konu-

sunda ciddi çalışmalar yürütüyorsunuz. Bu alandaki faaliyetlerinizden bahseder misiniz; ne kadar bir verimlilik söz konusu?

Dünyada her geçen gün artarak önem kazanan enerji verimliliği, bizim için de önem verdiğimiz konuların başında yer alıyor. **Yıllardır 3E prensibini işliyoruz:** Enerji, ekonomi ve çevre (environment). Temel çıkış noktamız çevre. Çevre odaklı yaklaşımlarla gerçekleştirdiğimiz üretimlerimizde çevreyi koruma amacıyla atmosfere daha az karbondioksit salımı yapan ürünler geliştiriyoruz. Bu ürünlerin başında da yoğuşmalı kombiler, inverter klimalar, güneş kolektörleri ve ısı pompaları geliyor.

Ürün gamımızda bulunan Buderus ve Bosch markalı yoğuşmalı kombiler yüksek verimin yanı sıra oda kumandası ile birlikte kullanıldığında klasik sistemlere kıyasla **%40'a varan tasarruf sağlıyor**. Bu tasarruf oranı iklim, işletme ve bina şartlarına bağlı olarak değişiyor. Ayrıca daha fazla kapasite ihtiyacına karşı, Buderus Yer Tipi Yoğuşmalı Kazanları ve yoğuşmalı kaskad sistemleri de tüketicilere sunuyoruz.

Pazara sunduğumuz LG Inverter klimalar da, yazın hızlı soğutma özelliğiyle yaşam alanlarını konforlu hale getirirken, kış aylarında ise üstün ısıtma performansı ile enerji tasarrufu sağlıyor. Isıtma işlemini diğer klimalardan dört kat daha hızlı gerçekleştiren LG Inverter klimalar, oda ısısını 5 dakikada 5 dereceye kadar değiştirebiliyor.

Bosch ve Buderus olarak güneş kolektörleri pazarında da iddialısınız. Türkiye de bu konuda önemli bir potansiyele sahip. Peki bu alanda ne gibi farklılık ve olanaklar sunuyorunuz tüketicilere?

Küresel ısınmanın etkileri artarken yenilenebilir kaynaklara duyulan ihtiyaç doğrultusunda çalışmalar yapıyor, yeni çevreci teknolojiler ge-

liştirmeye devam ediyoruz. Yapılan araştırmalar, güneş enerjisi sistemlerinin önümüzdeki dönemde daha da önem kazanacağını gösteriyor.

%82'ye varan yüksek verim özelliği sunan Buderus güneş kolektörleri; mükemmel ısı transferine imkan tanıyan yeni omega ultrasonik kaynak teknolojisi, solar güvenlik camı, PVD kaplı selektif yüzeyi, asal gaz dolgululu hermetik yapısı, cam elyaf katkılı tek parça gövdesi, çok düşük su hacmi ve çift dolaşımli su devresinin yanı sıra işlevselliği ve çevreye duyarlılığıyla da dikkat çekiyor. Yüksek verimli güneş kolektörü ürünlerimiz, farklı dış ortam ve su devresi sıcaklıkları gibi değişken sistem şartlarında yüksek ısı performansı sağlıyor.

Buderus markalı güneş kolektörlerimiz, çok yüksek nem, yoğun partikül

Hem Tasarruf Sağlayın, Hem de Çevreyi Koruyun

- Oda sıcaklığını 10°C düşürmek, yakıt tüketiminde ciddi tasarruf sağlar. Sıcaklığın çok yükseltilmesi, odadaki havanın kurumasına ve grip olma riskinin artmasına sebep olabilir. İstanbul şartlarında oda sıcaklığını 10°C azaltmak, yaklaşık %10 yakıt tasarrufu anlamına gelir. Bu oran, iklim ve işletme özelliklerine göre değişebilir.
- Klasik ısıtma cihazları yerine yoğuşmalı kombileri ve yoğuşmalı ısıtma sistemlerini tercih edin. Yoğuşmalı kombilerin oda kumandası ile birlikte kullanımında klasik sistemlere kıyasla %40'a varan tasarruf sağlanır. Bu oran; iklim, işletme ve bina şartlarına bağlı olarak değişir.
- Güneş enerjisi ve ısı pompaları gibi yenilenebilir enerjiler ve alternatif sistemlerle hem daha az yakıt maliyeti ödeyeceğinizi, hem de çevreyi daha fazla koruyacağınızı unutmayın. İlk yatırımları daha fazla olsa da, artan yakıt fiyatlarıyla bu sistemlerin geri ödeme sürelerinin her geçen gün daha da kısalacağını hatırlayın.

- Isıtma sistemi satın alırken, toplam maliyeti yani ilk yatırım, işletme, servis ve bakım maliyetlerinin tamamını birlikte değerlendirin.
- Kombinin elektronik olması ve oda sıcaklığını hassas biçimde kontrol edebilmesi gerekir. Oda sıcaklığına göre kapasitesini ayarlayan modülasyonlu kombiler daha az yakıt tüketir.
- Tam güvenlik sistemine sahip olması ve servis hizmetlerinin kaliteli olması, kombiler açısından en önemli konular arasında yer alır. Cihazların tüm çalışma ömürleri süresince yakıt, servis ve bakım maliyetleri kullanıcıya önemli tasarruf sağlar. Isıtmada termostatik radyatör vanaları mutlaka kullanılmalıdır. Termostatik radyatör vanalarıyla ciddi miktarda yakıt tasarrufu ve konfor sağlanacağı unutulmamalıdır.
- Tasarruf için kombi kadar, uygun radyatör seçimine de dikkat etmek gerekir. Radyatör seçerken, odalardaki camların altını tam kapatacak şekilde radyatör seçmek (ince panel radyatörler) homojen ısı dağılımı sağlayacaktır.

BOSCH
Yaşam için teknoloji

içeriği gibi zorlu dış hava şartlarında bile özel konstrüksiyonu sayesinde kullanıcılara çok uzun kullanım ömrü sunuyor. Geliştirilmiş özellikleriyle maksimum enerji tasarrufu sağlayarak güneşten en yüksek verimi elde edebilen kolektörler, ısıtma destekli güneş enerjisi sistemleri ve fabrikalardaki proses ısıtması gibi yüksek ve sabit sıcaklık uygulamalı alanlarda kullanılabilir.

Bosch Termoteknik'in ürün gamı ve toplam satışlarında halihazırda belki çok küçük bir payı olmasına karşın, ısı pompaları konusunu da konuşmak istiyoruz. Kışın ısıtma da, yazın soğutmada ve sıcak su kullanımını olmak üzere üç ayrı ihtiyaca yanıt verebilen ısı pompalarının, önümüzdeki dönemde giderek önem kazanacağını tahmin ediyorsunuz? Sız bu konuda ne düşünüyorsunuz? Pazarı ve ürünün geleceğini nasıl görüyorsunuz?

Atmosfere daha az karbondioksit salımı yapmak ve çevreyi korumak için geliştirdiğimiz ürünlerimizden biri de ısı pompası. 2012 yılında hava kaynaklı ısı pompamızı pazara sunduk. Mevcut ısıtma tesisatlarına bağlanabilen, dış havadaki enerjiyi ihtiyaca göre ısıtma veya soğutma tesisatına aktaran ve çok yüksek verimlere ulaşabilen, montajı çok basit cihazlar bunlar. Örnek vermek gerekirse **1 kW elektrik çekip, karşılığında 4 kW enerji verebiliyorlar.** Isı pompalarının bir avantajı da ters çalıştırılabilmesi, diğer bir deyişle iç mekandan emdiği ısıyı dış ortama taşıyabilmesi, dolayısıyla evin içini soğutabilmesidir. Isı pompası sayesinde yazın da tüketicilerimiz evlerini soğutabilirler. Bunun için sadece ev içindeki tesisatın soğuk su taşıya-

“Buderus ve Bosch markalı yoğuşmalı kombiler klasik sistemlere kıyasla %40'a varan tasarruf imkanı sunuyor. LG Inverter klimalarımız ise yazın hızlı soğutma özelliğiyle yaşam alanlarını konforlu hale getirirken, kış aylarında üstün ısıtma performansı ile enerji tasarrufu sağlıyor”

bilecek şekilde tasarlanmış ve izole edilmiş olması gereklidir.

Bireysel ısıtma, soğutma ve sıcak su çözümü olarak hava kaynaklı ısı pompalarının kullanımı, uygun iklim bölgelerinde hızla yaygınlaşmaya devam ediyor. 2015 yılında hava kaynaklı ısı pompası kullanımının çok daha fazla artmasını bekliyoruz.

Son olarak, iklim değişikliği ve sürdürülebilirlik tartışmaları ile ilgili görüşünüzü almak istiyoruz. 2015, uluslararası iklim müzakereleri açısından çok kritik bir yıl. Yılsonunda gezegenin geleceği açısından son derece kritik bir Paris İklim Zirvesi (COP21) düzenlenecek. İş dünyası olarak bu süreci nasıl görüyorsunuz?

Daha önceki zirveleri göz önüne

aldığımızda, bu zirvede de iklim değişikliğine ilişkin bugüne kadar tartışılan konulardan farklı konuların gündeme gelmesini ya da hızlı bir şekilde karar aşamasına geçilmesini beklemek iyimser bir bakış açısı olacaktır. İş dünyası açısından baktığımızda ise, biraz önce bahsettiğimiz gibi Bosch olarak zaten topluma ve geleceğe olan sorumluluğumuzu ön planda tutarak iklim değişikliği ve sürdürülebilirlik alanlarında önemli çalışmalar yapıyor, yeni çevreci teknolojiler geliştirmeye devam ediyoruz. Daha az enerji kullanarak iklimlendirme yapabilen, bu sayede hem atmosfere daha az karbondioksit salımı yapan ve çevreyi koruyan hem de kullanıcılarımıza ay sonunda daha düşük faturalar ile tasarruf yaptıran ürünler geliştiriyoruz. ○

11. GERİ DÖNÜŞÜM, ÇEVRE TEKNOLOJİLERİ
VE ATIK YÖNETİMİ ULUSLARARASI FUARI

11-13 Haziran 2015

Tüyap Fuar ve Kongre Merkezi, İstanbul

Avrasya'nın Lider Çevre Teknolojileri Fuarı

Türkiye • Balkanlar • BDT Ülkeleri • Orta Doğu • Afrika

katı atık

atık su

atık gaz

yeşil enerji

rewistanbul.com

Organizasyon

BU FUAR 5174 SAYILI KANUN GEREĞİNCE TOBB (TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ) DENETİMİNDE DÜZENLENMEKTEDİR.

Zengin Fakir Fark Etmiyor

Avrupa Komisyonu bünyesindeki “Çevre Politikası İçin Bilim” (Science for Environment Policy) adlı kurumun bülteninde yer alan bir makaleye göre doğal hayatı korumada Avustralya ve ABD en kötü performansı sergilerken, Cook Adaları, Fiji, Morityus, Seyşeller ve Tonga gezegenin yüz akı oldu... “Talih ilk kez fakirlerin de yüzüne güldü diye seviniyorsanız hemen şimdi durun” diyen Fatma Gül Altındağ da türlerin zengin için de, fakir için de yok olduğunu hatırlatıyor okurlara...

 Fatma Gül ALTINDAĞ, altindagf@gmail.com

Türlerin Yok Oluşundan 8 Ülke %53 Oranında Sorumlu

5 Mart tarihli bültende “Bir ülkenin doğal yaşamı korumada ne kadar başarılı olacağı o ülkenin zenginliğiyle tahmin edilemez” (*A nation's conservation success cannot be predicted by its wealth*) başlıklı bir makale yer aldı. Çalışma, pek ışık saçmıyor belki, ama en azından fakirliğimizin gezegendeki türleri korumamıza engel olmayacağını söylüyor.

2002’de Hindistan Haydarabad’ta gerçekleşen **Biyolojik Çeşitlilik Kongresi**’nde 193 hükümet, biyoçeşitlilik kayıplarını 2010’da önemli ölçüde azaltacaklarına dair söz vermişler. Buna dair çabaları olsa da 2010’da Japonya’da bir araya geldiklerinde görmüşler ki, geçen sürede biyoçeşitlilik tehditleri, çabalarından daha çok arttığı için hedeflerini gerçekleştirememişler. Bu nedenle de toplantıda nesli tükenmekte olan türleri korumaya yönelik olan hedeflerini 2020 için yenilemişler.

Çalışmada ülkelerin ekonomik durumları, bu ülkelerdeki 21.316 türün küresel yayılışları ve türlerin Uluslararası Doğayı Koruma Birliği’nin kırmızı listesindeki durumları birlikte değerlendirilmiş. Türlerin çeşitliliği, istilacı türler ya da kara kullanımının değişmesi gibi her ülkeye özgü baskın tehditleri de hesaba katılmış.

Değerlendirmenin sonucunda görmüşler ki ağaç kesme, çiftçilik Güneydoğu Asya’da en büyük etmen-

Tanıştırayım: 2009 yılında Papua Yeni Gine’de keşfedilen bu tür, henüz bir isimle tanımlanmadığı için Yoda Yarasası olarak anılıyor. Bu sevimli tür bulduktan hemen sonra 2010 yılında National Geographic editörlerinin en tuhaf hayvanlar listesine girmeye başarmış. Yeni tanıştık, çabuk kaybediyoruz, kendilerine henüz bir isim verilemeyen Yoda yarasalarının nesli tükenme tehlikesiyle karşı karşıyaymış.

lerken, Amerika ve Avustralya’daki ana tehdit istilacı türlermiş. Ayrıca, **gezegen biyoçeşitliliğinin %33’üne sahip olan sekiz ülkenin** (Avustralya, Çin, Kolombiya, Ekvator, Endonezya, Malezya, Meksika ve ABD) gezegendeki türlerin neslinin tükenmesinden %53 sorumlu olduğu sonucuna da ulaşılmış. İnsanlığın yüz akı ülkelerse Cook Adaları, Fiji, Morityus, Seyşeller ve Tonga olmuş. Asıl altını çizmek istedikleri sonuç da bir ülkenin GSMH’si ile o ülkenin türlerinin kırmızı listedeki konumlarındaki göreceli performansı arasında bir bağlantı kurulamadığı. En zengin devletlerden ikisi, Avustralya ve ABD en kötü performansı sergilerken, Ma-

dagaskar, Tanzanya gibi fakir ülkeler en iyi performansı sergiliyorlarmış. Talih ilk kez fakirlerin de yüzüne güldü diye seviniyorsanız hemen durun, çünkü makale, zaten hemen her ülkenin türlerin yok olmasındaki negatif gidişata katkıda bulunduğunu hatırlatıyor. Herhalde zengin Avrupa Birliği’nin bülteni olduğundan olsa gerek, çalışmanın bize asıl söylediği, türler yok oluyorsa zengin için de fakir için de yok olduğu.

http://ec.europa.eu/environment/integration/research/newsalert/pdf/nations_conservation_success_cannot_be_predicted_by_its_wealth_406na2_en.pdf

Ayrı Dünyaların Türleri miyiz?

Yoda yarasasına moraliniz bozulur diye bu ay sizlere bir güzellik yaparak bültenin içinde nadiren bulunan iyi haberlerden birine yer verelim dedik. 12 Mart tarihinde yayımlanan bültende “**Büyük etçiller Avrupa’ya geri dönüş yapıyor**” (**Large carnivores are making a comeback in Europe**) başlıklı bir makale yer alıyor ve bizlere kurtlardan, ayılardan, vaşaklardan ve ayı sansarlarından güzel haberler veriyor.

Büyük etçillerin Avrupa’nın çoğunluğunda köklerinin kazınması 20. yüzyılın başlarına tekabül ediyormuş. Gezegende kendimizi konumlandığımız yer ve amaçlarımızı gerçekleştirmeye dair hırslarımızı dikte ettiğimizde, bu hayvanların yok olmak için geç bile kaldığını söylemek herhalde yanlış olmaz. Sonuçta biz bu hayvanların etinden, sütünden yararlanamıyoruz; binip bizi oraya götür, şuraya götür diemiyoruz; üstlerinden devasa paralar kazanamıyoruz; kediler köpekler gibi kendimizle arkadaş olmaya da ikna edememiştir; kafamıza göre gel seni eve koyayım hayat boyu en iyi arkadaş olalım diyemiyoruz. Neden 20. yüzyıla kadar beklemişiz, hayret doğrusu! Neyse geç olmuş ama güç olmamış, üstesinden gelmişiz. Hatta makaleden öğreniyoruz ki, bu hayvanları geri getirmek belki daha güç, çünkü ihtiyaç duydukları büyük alanlarda artık medeniyetler var, üstüne üstlük insanlığın kurduğu topluluklara, yaptıkları tarıma zararlılar. Yani bu birliktelik belki artık mümkün değil, belki biz onlarla artık farklı dünyaların türleriyiz. Makale, yine de çok geniş ölçekli uluslararası bir koordinasyonla bunun planlanarak mümkün olabileceğini söylüyor ve bizlere büyük etçillerin Avrupa’daki başarı hikayesini anlatıyor.

Hikayenin adı **Pan-Avrupa mevzu-**

Çizgi roman karakteri Wolverine’e adını vermiş, uzun tırnaklı, meşhur yırtıcı ayı sansarı

atı. Büyük etçilleri korumak için genelde Kuzey Amerika ve Güney Afrika gibi ülkeler, avcılarını yaşam alanları ya da tarım yapılan bölgelerden uzak tutmak için korunmuş ve sıklıkla da çitle ayrılmış bölgeler belirleyerek bir “ayırıştırma modeli” yürütürken, Pan-Avrupa “Yerim dar” diyerek bir “Birlikte yaşama modeli” yürütebilmek için uğraşmış. Ve başarmış, işe yaramış. Özellikle Avrupa Konseyi Bern Anlaşması ve Avrupa Birliği Habitat Yönergesi sayesinde ve tabii Avrupa insanının bu birlikte yaşama uyum sağlama çabasıyla artık en azından Avrupa’da ayrı gayrı kalmamış. Belarus, Rusya, Ukrayna ve Andorra gibi küçük ülkeler dışarıda bırakılarak her ülke için boz ayı, Avrupa vaşağı, gri kurt ve ayı sansarının yayılışına dair Avrupa için **Büyük Etçiller İnsiyatifi**’nden (Large Carnivore Initiative for Europe) veriler toplanmış. Verilere göre, 17 bin boz ayıyı içine alan belirgin 10 bölgede ayıların sayısı ya aynı seviyede ya da artan bir seyirdeymiş. Sadece kalan birkaç yerde kritik miktarda

azalmışlar, örneğin Karpatya’da 7200 yaşarken Alpler’de sadece 45-50 boz ayı yaşayormuş. 28 ülkede boy gösteren kurtların 12 bini belirgin 10 bölgede bulunuyormuş ve 2012 yılında yalnız altı kurdun kaydedilebildiği İspanya haricinde, sayıları yükselen bir seyirdeymiş. 23 ülkeye yayılmış vaşaklar 9 bin kişilik nüfuslarıyla yoğun olarak buldukları 10 bölgenin 9’unda aynı sayıda kalmayı başaramırlarken, yalnız Balkanlar’da sayıları azalmıyormuş. Sadece Finlandiya, Norveç ve İsveç’te yaşayan ayı sansarlarınınmsa 1250 kişilik nüfusu, yaşadığı bu dört ülkede de artış gösteriyormuş. Şu koca dünyayı birbirimizle ya da başka türlerle paylaşamayışımız yüzünden harcadığımız çabayı, kolektif bir yaşam için harcasaydık diğer gezegenlerden altın madalyayı kapmıştık.

http://ec.europa.eu/environment/integration/research/newsalert/pdf/large_carnivores_making_comeback_in_Europe_407na1_en.pdf

Besin misin Kültür mü? Karar Ver Hamsi!

12 Mart tarihinde yayınlanan bir makalede kültürel ekosistem hizmetlerini tanımlayabilmek ve bu hizmetlere değer biçebilmek için kullanılabilecek bir modelden bahsediliyor. Çalışmanın asıl ilgi çekici kısmıysa modelden çok, modelin Türkiye’de denenmiş olması. **“Kültürel Ekosistem Hizmetleri: Yeni değerlendirme metodu Türkiye’de test edildi” (Cultural ecosystem services: new valuation method tested in Turkey)** başlığıyla verilen makale, dört bileşenden ve bir değerlendirme anketinden oluşan modelin “Karadeniz Vaka Çalışması”na nasıl uyarlandığını ve ne gibi sonuçlar verdiğini anlatıyor.

Bileşenlerden ilki, “Çevresel değişiklik için olası senaryoları geliştirip sorularla kültür ve çevre arasındaki olası ilişkileri tanımla” adımı. Burada yer alan iki adım, eşzamanlı yapılarak değerlendirme anketini şekillendirmesi bekleniyor. Çevresel senaryolar Karadeniz için, deniz besin ağındaki kilit türlerin ve bu türlerin üzerindeki ötrofikasyon ya da aşırı avlanma gibi baskıların bilim insanları tarafından tanımlanmasıyla geliştirilmiş.

Kültür ve Çevre Arasındaki İlişki...

Türk kültürü ile Karadeniz’deki besin ağı arasındaki olası ilişki için ilk önce proje ekibi tarafından bir beyin fırtınası yapılmış. Daha sonra çıkan sonuçlar, İstanbul ve Şile taraflarında ikamet eden 18 kişiye sunulup yeniden dikkatle incelenmiş. Sonuçta görmüşler ki Karadeniz’in tümüyle sağlıklı olmasına verilen önem, ikamet edenlerin Türk olma duygusuyla ilişkiliymiş, çünkü güçlü besin ağı, ticari olmayan balıkçılık aktivitesini, yani kültürleri için önemli olan bir aktiviteyi paylaşmalarına izin veriyormuş.

İkinci bileşen, “Kültür-çevre arasındaki ilişkileri ekosistem hizmetleri için mevcut sınıflandırma sistemi üzerinde haritalandır” adımı. Ekosistem hizmetlerinin kurulmuş kategorileri için kültür-çevre ilişkilerini eşleştirmeye yarıyor. Örneğin kültürel ilişkileri gözden geçiren sakinler, Türk kültüründe hamsi yemenin önemine vurgu yaptıklarında, hamsi besinin bir formu olarak düşünülüp tedarik hizmeti kategorisinde sınıflandırılacağına, kültürel hizmet kategorisinde sınıflandırmışlar.

Diğer bir bileşen, “Kültürel ekosistem hizmetlerinin iletişimi için yollar geliştir” adımı. Çevre-kültür ilişkisinin hem kültürel hem de çevrebilim açısından anlamlı olacağı bir şekilde daha geniş bir kitleye nasıl anlatılacağına dair planlar yapıyor, Karadeniz vakasında bu adım fotoğraflarla yapılmış.

Son bileşense “Kültür-çevre ilişkisini onayla” adımı. Değerlendirme anketin tüm bileşenlerle bağlantıya girerek kültürel ekosistem hizmetleri burada teyit ediliyor, para meselesi de burada işin içine giriyor. Bu adım için İstanbul ve Şile’nin 291 sakini

tarafından cevaplanan Karadeniz anketinde, Karadeniz’de martı, hamsi ve kalkan balığı gibi en iyi türlerin görünürlüğünün artması ya da Karadeniz’in sağlığının daha iyi hale getirilmesi karşılığında yıllık su faturlarında fazladan ne kadar para ödemek isterler gibi sorular sorulmuş.

Aldıkları cevaplar doğrultusunda çıkardıkları sonuçların içinde hayli ilginç olanı hamsilerin sayısını ve kalitesini iyi derecede artırmak için ortalama 135 TL (49 Euro) ödeyebileceklerini söylerken en iyi türlerin hepsinin görünürlüğünü artırmak için yalnızca 61 lira (22 Euro) ödeyebilecekleri. Çok yaşa hamsi! Araştırmacılar, anketle ilgili olarak “Bu tip bir anket daha büyük bir kitleye yayılabilse değişik istatistikler ortaya çıkar ve bu istatistikler ekosistem hizmetlerine değer biçmeye de yardımcı olur” diyorlar. Tabii bunun için daha çok araştırmaya ihtiyaçları var.

http://ec.europa.eu/environment/integration/research/newsalert/pdf/cultural_ecosystem_services_new_valuation_method_tested_in_Turkey_407na5_en.pdf

**SÜRDÜRÜLEBİLİR
İŞ BULUŞMASI**
YEŞİL İŞ - GREEN BUSINESS

2015

TÜRKİYE'NİN SÜRDÜRÜLEBİLİR İŞ BULUŞMASI

7. YILINDA

8-9 EKİM

Park Bosphorus Hotel İstanbul

7. yılında da Stratejik Çözüm Ortağı

Schneider
Electric

www.yesiliskonferansi.com

**SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK
AKADEMİSİ**
SUSTAINABILITY ACADEMY

yesilis@surakademi.com

Yesiliscin

@yesiliscin

“İklim İçin” Kimler Var?

2015 yılı iklim değişikliği konusunda, belki de dünya tarihinin en kritik yıllarından biri olacak. Aralık ayında Paris’te yapılacak İklim Zirvesi’nde etkili ve adil bir uluslararası anlaşma ortaya çıkması için dünyanın dört bir yanında çeşitli inisiyatifler harekete geçmiş durumda. Ülkemizde de bu konuda “İklim İçin” kampanyasına hayat vermeye çalışanlar, bir açılış toplantısıyla yola koyuldu. Kampanyanın çağrıcılarından Özgecan Kara, şu ana kadarki gelişmeleri ve öngörülerini EKOIQ okurları için paylaştı.

İnsanlık ve gezegen için son derece kritik bir yılın içindeyiz. 2015’in Aralık ayında, uzun zamandır süren uluslararası iklim müzakerelerinin Paris’teki İklim Zirvesi’nde bir anlaşma ile sonuçlanması öngörülüyor. Ama bu konuda adil ve etkili bir anlaşma çıkıp çıkmayacağı da belirsiz. Bu çerçevede, dünyanın dört bir yanında çeşitli inisiyatifler, hükümetleri etkili bir anlaşma imzalanması için yönlendirmeye, baskı altına almaya çalışıyor. Bu bağlamda Türkiye’de de yeni bir inisiyatif geçtiğimiz ay bir manifesto ve toplantıyla kendini duyurdu. “İklim İçin Hareketi” başlığıyla konumlanan bu inisiyatif konusunda sizden bilgi almak istiyoruz. İnisiyatif şu anda ne durumda? Nasıl bir örgütlenme modeli öngörüyorsunuz? Şu ana kadar neler yapıldı?

Geçen sene hatırlarsınız Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Ban Ki-Moon’un çağrısıyla devlet liderleri New York’ta İklim Zirvesi’nde toplanmışlardı. Bunun öncesinde de New York’ta 400 bin, tüm dünyada milyonlarca insan “Halkların İklim Yürüyüşü”nde buluşmuştu. Türkiye’den de **Ömer Madra** ve **Gökşen Şahin** katıldılar yürüyüşe, döndüklerinde deneyimlerini New York’tan Paris’e iklim mücadelesi

toplantılarımızda bizlerle paylaştılar. New York deneyimi bize öyle bir umut ve enerji getirdi ki, aynı sını Türkiye’de de yapmalıyız dedik. Böylece doğdu aslında “İklim İçin” Hareketi. New York’taki yürüyüşte kurumların değil, insanların sıralanması bizi çok etkiledi. İklim değişikliğinden en çok etkilenenler, çocuklar, inanç grupları, yereller; kısacası herkes birlikte yürümüşü... Biz de kurumların değil, farklı kimlikleriyle insanların iklim için bir araya gelmesine önayak olmak istedik. İklim için kadınlar, LGBT’ler, çocuklar, avukatlar, çiftçiler, aktivistler, emekçiler derken yirmi kimlikten yüz insanın ilk imzacısı olduğu, 2 bin imzayı topladığımız **Yüzler Meclisi** ile çıktık sahneye. Her kimliğin iklim için yapabileceği, söyleyeceği bir şey var ve iklim mücadelesi de kimlik mücadelelerinin de tamam-

layını aslında. Sahnede de bunu yaptık, bir doktor, bir gazeteci, bir eşcinsel olarak niye iklim için var olduğumuzu söyledik. 8 Mart Feminist Yürüyüşte “İklim için Kadın” sloganlarımızla çıktık sokağa. 1 Mayıs’ta da sokaklarda olacağız İklim için Emekçi sloganımızla, Onur Yürüyüşü’nde de...

Etkili bir iklim hareketi için çok farklı çevre ve grupların harekete geçmesi gerektiğini düşünüyoruz. Bu inisiyatif nasıl genişleyecek, farklı çevre ve aktörleri içine alacak? Nasıl bir gelişme ve yürüyüş planı tasarlıyorsunuz?

Kesinlikle öyle. Bugüne kadar logo tasarımıyla manifesto yazımına, web sitesinden hareketin ismine kadar tüm işleri hep beraber yaptık, açık duyurularla olabildiğince fazla insana ulaşmaya çalıştık. Böylece herkesin bir parçası olduğu ve olabileceği bir hareket doğurduk beraber. Şu an herkesin katılımına açık “İklim İçin”. Aktif çalışan çalışma gruplarımız var: Genişleme, eylem, araştırma, iletişim, finansman ve sekreteryaya. Bu gruplar hep beraber tek bir amaç için çalışıyor, en çok kişiye ulaşalım, en renkli hareket olalım ve herkes bir parçası olsun. Asıl hedefimiz, herkesin gündemine iklim değişikliğini almak, çünkü yolu-

muz Paris'te bitmeyecek. Paris'ten çıkan karar ne olursa olsun, nasıl bir anlaşmaya varılırsa varılsın, biz iklim mücadelesine devam edeceğiz.

Türkiye'de aslında bu konuda çalışan bir İklim Ağı mevcut. Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği, Doğa Derneği, Doğa Koruma Merkezi, Eurosolar Türkiye, Greenpeace Akdeniz, Kadıköy Bilim Kültür ve Sanat Dostları Derneği (KADOS), TEMA, Türkiye Erozyonla Mücadele, Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfı, WWF Türkiye (Doğal Hayatı Koruma Vakfı) gibi STK'lardan oluşan bu ağ, İklim İçin Hareketi ile nasıl bir ilişki içinde?

İklim Ağı bileşenleri kurumsal kimlikleriyle değil, ama bireysel olarak, aktivist olarak İklim İçin çalışıyorlar zaten. İklim İçin kampanyasıyla kurumları kapsamakla birlikte, kurumlarla bireylerin gelecekle hakkında eşit söz hakkı olduğu bir ortamı yaratmayı amaçlıyor. İklim Ağı'ndaki kurumlar, özellikle İklim İçin'e teknik bilgi, içerik gibi konularda her zaman destek oluyor. "İklim İçin" ise bir ağ değil, kampanya olması ve de bireylerden oluşmasının getirdiği esneklikle çok daha fazla kişiye erişme şansına sahip. Niyetler aynı tabii, iklim değişikliğine karşı hep birlikte harekete geçmek.

Bir de dünyada iklim hareketleri içinde kimi zaman bazı şirketlerin de yer aldığını görüyoruz. New York'taki büyük yürüyüşe, kimi şirketlerin yöneticileri de katılmıştı. Türkiye'de de bu konuda bir gelişme olabilir mi? Konuyla ilgili çalışan iş STK'ları ya da iklim hareketleri ile aslında doğal bağları olan veya olması gereken yenilenebilir enerji, yeşil binalar, organik tarım grup, dernek ve toplulukları ile bir işbirliği veya koordinasyon mümkün mü?

İklim değişikliği hepimize dokunan

"Kurumların değil, farklı kimlikleriyle insanların iklim için bir araya gelmesine ön ayak olmak istedik. Kadınlar, LGBT'ler, çocuklar, avukatlar, çiftçiler, aktivistler, emekçiler derken yirmi kimlikten yüz insanın ilk imzacısı olduğu, 2 bin imzayı topladığımız Yüzler Meclisi ile çıktık sahneye"

bir konu. İklim değişikliği ile mücadele için her şeyi değiştirmek için herkese ihtiyacımız var. Kendini değiştirmek isteyen ve bu konuda çalışmaya başlayan şirketler, tarım grupları, dernek ve topluluklara da ihtiyacımız var. Ancak şimdilik, İklim İçin Hareketi bireylerin inisiyatifleriyle başlamış bir hareket. Aramızda beyaz yakalılar da, sporcular da, işçiler de, çiftçiler de var. Kurumları temsilen değil, bireysel olarak elbette herkes katılabilir ve katılmasını isteriz. İklim İçin'in manifestosunu imzalamak ve bundan sonraki gelişmelerden haberdar olmak için www.iklimicin.org sayfasını ziyaret edebilirler.

Yine benzer şekilde Boğaziçi Üniversitesi tarafından sekreteryası-

nın üstlenildiği Birleşmiş Milletler "Sürdürülebilir Kalkınma Çözümleri Ağı" (UN SDSN) da bu konuda çalışan tüm grupları ağlarına katılmaya davet ediyor. İklim İçin Hareketi'nin bu girişimle bir bağı var mı ya da böyle bir bağlantının gelişmesi için bir girişiminiz olacak mı?

Henüz yok ama niye olmasın. İklim İçin Hareketi, şimdiden dünyanın birçok yerindeki uluslararası iklim kampanyaları ile iletişim halinde. Örneğin, Aralık ayında Fransa'da yapılacak COP 21 konusunda çalışan kampanyaların birçoğuyla ve 350.org ile de iletişim halindeyiz. İlerleyen dönemde de kampanyayı büyütüp, birçok farklı grupla birlikte çalışmayı istiyoruz. ○

AGÜ'nün Gençlik Fabrikası

13-15 Mart'ta "2050 Yılında Kayseri Nerede Olmalı" konulu bir toplantıya katıldım. Abdullah Gül Üniversitesi (AGÜ) ve Kayseri Büyükşehir Belediyesi'nin ortaklaşa düzenlediği toplantıya kentin çeşitli kurumlarından yetkililer ile Kayseri'ye yerleşmiş olanların yanı sıra Kayseri dışından çeşitli dallarda uzmanlar da davet edilmişti. Toplantı, AGÜ'nün "Üçüncü nesil üniversitelerin öncüsü olma" vizyonunu hayata geçirmek için önemli bir çalışmaydı.

Üçüncü Nesil Üniversite...

Abdullah Gül Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. İhsan Sabuncuoğlu, toplantıda üniversitelerin üç neslini şöyle anlattı: "Birinci nesil üniversitenin çalışmaları tümüyle eğitime yönelik. Amaç, bilgi paylaşımı. İkinci nesil üniversitenin çalışmaları eğitimin yanı sıra araştırmaya yönelik. Amaç, bilgi üretimi. Üçüncü nesil üniversite (yüksek eğitim kurumlarının en son geldiği nokta) ise eğitim ve araştırmayı toplumla bütünleştiriyor. Amaç, bilgiyi teknolojiye çevirerek toplumsal katkıya, sosyal faydaya dönüştürmek."

Bu durumda kentin ve üniversitenin gelecek için çizecekleri yol haritasının örtüşmesi gerekiyor. Bu nedenle de "2050 Yılında Kayseri Nerede Olmalı" sorusu, kent ve üniversiteden katılımın olduğu ortak akıl platformunda tartışıldı. Rektör Sabuncuoğlu da şöyle dedi: "Bu planı bilelim ki üniversiteyi toplumla bütünleştirirken Kayseri'nin gelişimine katkı sağlayalım, dönüşümüne destek olalım."

Gençlerin Toplumla Bütünleşmesini Sağlıyor

Gençlik Fabrikası, AGÜ'nün topluma

Gençlik Fabrikası, gençlere toplumla entegre şekilde eğitim alabilecekleri bir ortam yaratmak için çalışıyor. Amacı, toplumda gelişimi yönlendirecek bireyler yetiştirmek.

yönelik çalışma boyutunda en fark yaratan unsurlardan biri. Gençlerin toplumla bütünleşmesini sağlayan, toplumsal sorunlar üzerinde çalışma imkanları yaratan, kişisel ve profesyonel olarak gelişmeleri için destek sağlayan bir birim.

Biz de Gençlik Fabrikası'nın Direktörü Zeynep Tuğçe Çiftçibaşı Güç, Gençlik Fabrikası öğrencilerinden Leyla Cevher ve Şükrü Yasin Güven ile konuştuk.

Sohbetimize Zeynep Hanım'la başlıyoruz. Kendisi Gençlik Fabrikası'nın kuruluştaki amacını ve çalışmalarını şöyle anlatıyor:

"Gençler 80'lerde birbirlerine kırdırıldı. Birikimler kayboldu ve apolitize edilmiş gençlik yaratıldı. Ve şimdi gençler niye katılmıyor konusunu tar-

tışıyoruz. Avrupa'da, ABD'de 'Youth Worker' gibi gençlik çalışmalarına çok değer verilirken, böyle çalışmaların Türkiye'de hiçbir yasal tanınırlığı yok. Gençlik ve Spor Bakanlığı, ağırlıklı olarak spora odaklanmış. Anayasa bakıyorsunuz, sadece gençleri kötü alışkanlıklardan uzak tutma konusu var. Gençler için yapılan çalışmalar, 'Bunlara spor imkanları verelim, hiçbir işe karışmasınlar. Ve biz nereye gidiyorsak, ne yapmak istiyorsak biat etsinler' yönünde.

Gelelim üniversitelere... Akademik kadrolar çok iyi olsun ve öğrenciler gelsinler, sınavlarını geçsinler ve gitsinler. Okudukları işi yapmıyorlar çünkü baştan doğru yönlendirilmemişler. Gençlerin doğru yönlendirilmemesi, bu ülke için büyük bir kayıptır.

Biz Gençlik Fabrikası'nda gençlerimizi önemsiyoruz. Gençler, AGÜ içerisinde her komisyonda yer alıyorlar. Bizim için gençlerin katılımı iki gencin gelip orada durması değil. Gençlerin inisiyatif almalarını, seslerini duyurmalarını, ve sorumluluk almalarını bekliyoruz. Bu boyut

Sibel BÜLAY
sibel.bulay@gmail.com

çok önemli. Toplantıyı planlarken ‘2050’yi konuşuyoruz’ gençler nerede?’ dediğimizde Rektörümüz İhsan Bey hemen ‘Gençleri çağırıyorsunuz’ dedi. Ve orada gençleri gördünüz. Çok güzel katkılar da verdiler.

Kurduğumuz uluslararası network sayesinde sadece AGÜ’den değil, Türkiye genelinden de gençler Avrupa’ya, ABD’ye gidiyor. Valencia’da bilgisayar oyunlarının gençler üzerinde etkisini tartıştılar. Brüksel’de ‘gençler niye oy kullanmıyor’ konusu tartışıldı. Yurtdışında toplantılara, eğitimlere katılıyorlar. Burada uluslararası etkinlikler düzenliyorlar.

Geçen yıl ‘**Gençlik İstihdamında Zorluklar ve Fırsatlar**’ konulu uluslararası sempozyumu Türk Ulusal Ajansı, SALTO ve Gençlik Bakanlığı’yla ortaklaşa düzenledik. Gençlik istihdamı hükümetler içinde, akademik toplantılarda, STK’larda tartışılan küresel bir sorun. Ama hepsinin bir araya geldiği bir platformda hiç görüşülmemiş. Bu sempozyum, Avrupa için de bir ilkti. Gençler, kendi vizyon ve taleplerini ilettiler ve gelen katılımcılar gençlerin sesini duyunca şok oldular. Güzel bir işbirliği oldu ve bu yıl ikincisinin de Aralık ayında AGÜ’de yapılması kararı alındı.

Akıl Fikir Ofisi, kariyere hazırlık amacıyla gençleri STK, iş ve sanayi dünyasıyla bir araya getiriyor. ‘AGÜ Talks’ programında ise gençlerin istediği kişilerle söyleşiler düzenleniyor. Ayrıca mentorlük programı başlattık.”

“Sorumluluk Almamızı Sağlıyorlar”

Gençlik Fabrikası öğrencilerinden Şükrü Yasin Güven ise şöyle anlatı-

yor deneyimlerini: “Gençlik Fabrikası benim akıl danıştığım yer. Onlar buralardan gelip geçmiş insanlar ve bize, gençlere dokunabiliyorlar. Ben onlar etkinlik düzenlesin, ben de etkinliğe katılmayı istemiyorum. Ben o etkinliği düzenleyen kişi olmak istiyorum. Onlar sadece bize mentorlük yapsın; nerede sorun çıkabilir, nasıl önlem alabilirim konularında bana yol gösterebilirler. Veya ‘sorun çıkabilir’ deyip bıraksınlar. Biz sorumluluk almak istiyoruz onlar da bu konuda bize itici güç oluyorlar. Ben endüstri mühendisliği okuyorum ve ileride pazarlamaya girmek istiyorum. Girişimcilik tarafım var. Geçen sene bir kulüp kurmak istedim ama tek başıma başaramadım. Bu yıl Gençlik Fabrikası’ndan aldığım destekle bunu başardım.

Burada Zeynep Hanım söze giriyor: “Biz gençlerimizin hatalarını burada yapmalarını istiyoruz. Çekinmeden bir şeyler yapsınlar, deneyim elde etsinler ve bu sayede özgüven kazan-sınlar.”

“Sosyal Girişimciliğe İlgim Arttı”

Gençlik Fabrikası’nda sosyal girişimcilik konusunda eğitim aldığımı anlatan Leyla Cevher ise şunları paylaşıyor: “Şunu fark ettim ki, biz düşünmeye itildiğimiz zaman düşü-

nüyoruz. Sosyal girişimcilik daha önce üzerinde durmaya yeltenmediğim bir konuydu. Meğer altında neler varmış. Toplumu değiştirmek için bir şeyler yapmam gerektiği konusunda farkındalığım arttı.

Kariyer konusunda destek alıyoruz. ‘AGÜ Talks’ sayesinde normalde makamına gittiğimiz zaman görüşemeyeceğimiz insanlarla keyifli bir ortamda sohbet ediyoruz. Ve ileride ‘kariyerimde ne yapacağım’ konusunda kafamda bir profil oluşuyor. Mezun olduktan sonra ne olacak? Ne yapacağım? Gençlik Fabrikası bu konuda önemli bir çalışma yapıyor. Hayalimdeki geleceğimi şekillendirmek için şimdiden düşünmeye başladım.”

Son söz Zeynep Hanım’da...

“2050 Yılında Kayseri” toplantısında gençlerin fikirlerini paylaşma fırsatı bulduğunu dile getiren Zeynep Hanım’a veriyoruz son sözü: “Hem onlar bir şeyler öğrendi, hem de topluma bir şeyler öğrettiler. Fikirleri orada proje haline getirildi. İşte toplumda fark yaratmak budur. Biz gençlerin de bir şeyler öğretebileceğini göstermeye çalışıyoruz.”

Gençlik Fabrikası, gençlerin toplumla entegre olarak eğitim alabilecekleri ortam yaratmak için çalışıyor. Amacı toplumla işbirliği yaparak fark yaratacak, toplumda gelişimi yönlendirecek bireyler yetiştirmek. Ve bunu yaparken Kayseri 2050’yi hedef alıyorlar. Bir konuşmacının dediği gibi, “Rotası belli olmayan gemiye hiçbir rüzgar fayda etmez.” Bizler Kayseri’nin rotasını çizmesin diye destek vermek için bir araya geldik. Dümen artık onlarda. Yolunuz açık olsun...

“Toplum Destekli” Bir Ekoturizm Projesi

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Edebiyat Fakültesi’nce yürütülen ve GEKA tarafından desteklenen “Bafa Gölü ve Çevresinde Toplum Destekli Ekoturizm Faaliyetlerinin Belirlenmesi Projesi”, yerel halkı odak noktasına alarak doğayı koruyan bir turizmin oluşturulmasını hedefliyor. Projenin asistanlığını yapan iki yüksek lisans öğrencisinden biri olan Veli Ekim, çalışma kapsamında hayata geçirecekleri faaliyetleri EKOIQ’ya anlattı.

 Eylül AKINCI

Bafa Gölü ile ilgili hazırladığımız projenin detaylarına geçmeden önce “ekoturizm” kavramını açıkla- lar mısınız?

Ekoturizm için birçok tanımlama mevcut. Uluslararası Ekoturizm Topluluğu, ekoturizmi “doğal alanları koruyarak ve o bölgenin yerli insanların refahını artırarak doğal alanları sorumlu bir şekilde seyahat etmek” olarak tanımlıyor. Ekoturizmin üç ana unsuru var; çevreyi korumak ve geliştirmek, yerli kültürle saygı duymak ve ev sahibi topluluklara somut yararlar sağlamak. Araştırmacılar ekoturizmi, azalan çevresel ve sosyo-ekonomik sorunlara çözüm olarak ve ekolojik olarak hassas bölgelerde sürdürülebilir gelişim aracı olarak göz önünde bulunduruyorlar.

Bu çerçevede ekoturizm faaliyetlerinden bazılarını kuş gözlemciliği, doğa yürüyüşü, mağara turizmi, kamp turizmi, botanik turizmi, sportif olta balıkçılığı, yaban hayatı gözlemciliği olarak sıralayabiliriz. Son yıllarda ekoturizmin sadece kitlesel turizme alternatif olarak ilgi çekmediğini de belirtmek gerek. Ekonomik gelişim ve çevresel koruma ile bağlantılı olması da ilgi çekici bir alan olmasını sağladı.

Projenizin başlığında “Toplum Destekli Ekoturizm” tanımlaması da dikkat çekiyor...

Bu tanım ile ekoturizmin, yerel halkı odak noktasına alan ve doğayı koruyan bir turizme evrilmesi amaçlanıyor. Bölgede yapılması önerilecek uygulama projeleri de yerel halka maksimum fayda sağlayan ve halkın faaliyetlerde söz sahibi olmasına imkan veren bir doğrultuda ilerliyor. Yapılan araştırma ile Bafa Gölü ve çevresinde uygulanma imkanı bulunan ekoturizm faaliyetlerinin belirlenmesi ve yöre halkının yaşadığı alanda ekoturizme ilişkin neler yapabileceği, nasıl hareket etmesi gerektiği konusunda öneri-

“Bölgede yapılması önerilecek uygulama projeleri, yerel halka maksimum fayda sağlayan ve halkın faaliyetlerde söz sahibi olmasına imkan veren bir doğrultuda ilerliyor. Böylelikle yöre insanına istihdam imkanının sağlanması ve bununla birlikte sürdürülebilir bir yapının oluşması hedefleniyor”

ler geliştirilmesi, yerel yönetim ve kamu kuruluşlarına konuyla ilgili politika önerileri sunulması öngörülüyor. Böylelikle yöre insanına istihdam imkanının sağlanması ve bununla sürdürülebilir bir turizm yapısı ile sürdürülebilir bir ekonomik ve toplumsal yapının oluşması hedefleniyor.

Bafa Gölü ve Çevresinde Toplum Destekli Ekoturizm Faaliyetlerinin Belirlenmesi Projesi'nin ana yürütücüleri kimler; hangi kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapılması planlanıyor?

Proje, Güney Ege Kalkınma Ajansı (GEKA) tarafından destekleniyor ve Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Edebiyat Fakültesi adına Sosyoloji Bölümü Öğretim Üyesi **Prof. Dr. Muammer Tuna** tarafından yürütülüyor. Yüksek lisans öğrencileri olarak da benimle birlikte Bahar Öksü, proje asistanlığı görevini üstleniyor. Bunun yanında Arkeoloji,

Biyoloji, Su Ürünleri bölümlerinden ve Orman Mühendisliği ve Kuş Gözlemciliği alanlarından uzmanlar da projede araştırmacı olarak yer alıyor. Ayrıca Milas Ticaret ve Sanayi Odası, Muğla İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü de projenin ortağı. Projenin 14 Nisan 2015 tarihinde tamamlanması öngörülüyor. Projede elde ettiğimiz veriler doğrultusunda bölgede bir an önce uygulama projesine geçerek uzun dönemli ve kalıcı etkiler yaratmayı hedefliyoruz.

Peki, neden Bafa Gölü'nü seçtiniz? Bölgenin halihazırdaki durumu ve taşıdığı potansiyel nedir?

Bafa Gölü, turizmin uzun yıllardır belli bir oranda var olduğu bir bölge. Turizmin yoğunlaştığı Kapıkırı Bölgesi'nde yedi pansiyon ve bir restoran bulunuyor. Özellikle Alman turistler kaya tırmanışı, doğa yürüyüşü yaparken, hafta sonları çevre bölgelerden gelen yerli turistler de bölgeye ziyarette bulunuyorlar. An-

“Kuş gözlemciliği, doğa yürüyüş rotaları, botanik turizmi, sportif olta balıkçılığı bölgede öngörülen ekoturizm faaliyetleri arasında yer alıyor. Bu faaliyetlerin potansiyelleri ve sosyo-kültürel boyutu sunacağımız raporda belirlenmiş olacak”

cak bölgede var olan sorunlar turizmi olumsuz yönde etkiliyor. Söz konusu proje de bölgede var olan kirlilik ve Latmos Dağı'ndaki tarihi eserlerin korunması konusunu gündeme taşıyarak gerekli önlemlerin alınmasını sağlama düşüncesiyle ortaya çıktı. Projeye birlikte bölgenin doğal, tarihi ve sosyo-kültürel özellikleri ortaya çıkarılarak, yöreye uygun çalışmaların saptanması ve yapılabilecek çalışmaların uygunluğu araştırılacak. Boulderling ve kaya tırmanışı, yaklaşık 268 kuş türü ile kuş gözlemciliği, dünyada benzeri olmayan kaya resimleri ziyareti, doğa yürüyüş rotaları, botanik turizmi, sportif olta balıkçılığı bölgede öngörülen ekoturizm faaliyetleri arasında yer alıyor. Bu faaliyetlerin

Uluslararası Sözleşmelerle Koruma Altında

Bafa, Muğla-Milas ile Aydın-Söke ilçe sınırlarında kalan Ege bölgesinin en büyük gölü. Eskiden Ege Denizi'ne bağlantılı bir körfez olan bölgede, Büyük Menderes'in taşıdığı alüvyonların Latmos körfezinin denizle bağlantısını kesmesi sonucunda bugünkü Bafa Gölü oluşmuş. Yörenin tarihi ve kültürel arka planına bakıldığında da, MÖ 6500'li yıllara tarihlenen ve dünyada benzeri olmayan kaya resimleri ile tarihi Heraklia kentinden kalma kalıntıların Bafa Gölü'nün çevresinde yer aldığı görülüyor. Bu özelliklerinden

dolayı bölge 1.derece arkeolojik sit alanı statüsünde. Büyük Menderes Deltası ile entegre bir sulak alanın parçası olan Bafa Gölü, içerdiği biyoçeşitlilik, nesli tükenmek üzere olan canlılar ve endemik türlerden dolayı uluslararası öneme sahip ve **Uluslararası Ramsar Sözleşmesi, Bern Sözleşmesi, Rio Sözleşmeleri ve Barcelona Konvansiyonu kararı** ile korunuyor. 1994 yılında Tabiat Parkı ilan edilen göl, aynı zamanda Büyük Menderes Deltası Milli Parkı statüsü kapsamında da koruma altında.

potansiyelleri, yapılabilecek faaliyetler ve sosyo-kültürel boyutu sunacağımız raporda belirlenmiş olacak.

Projeniz kapsamında hayata geçirilmesi planlanan unsurlar neler olacak, anahatlarıyla öğrenebilir miyiz?

Öncelikle bölgenin tarihsel, toplumsal, doğal ve kültürel özelliklerini ortaya çıkarmaya yönelik olarak ayrıntılı bir literatür araştırması yapılarak, bilimsel çalışmalar incelenerek ve sağlam bir bilimsel altyapı oluşturulacak. Öte yandan bölgenin fiziki ve coğrafi şartları da incelenerek yapıma ihtimali bulunan ekoturizm faaliyetlerinin belirlenmesi amaçlanıyor. Aynı zamanda yöre insanının ekoturizme

bakışını belirlemek için toplumsal eğilimler araştırması gerçekleştirilecek ve bu sayede insanların beklentileri dikkate alınarak toplum destekli ekoturizme yönelik ön çalışmalar yapılacak. Ekoturizm için önemli alanların yer aldığı tanıtım videosu, fotoğraflar, broşürler ve kitapçıklar da hazırlayacağız. Konuyla ilgili farkındalık yaratmak amacıyla da proje süresince, değişik düzeydeki öğrencilere inceleme gezileri düzenlenecek. Bilim insanları ve bölge sakinlerinin buluşacağı **çalıştaylar düzenlemek** de projenin bir diğer parçası. Son olarak da hazırlanacak sonuç raporu, ilgili kurum ve kuruluşlarla paylaşılarak proje sonucunda yaygın bir etkinin sağlanması gerçekleştirilecek. ○

IRENEC 2015

IRENEC

5. ULUSLARARASI %100 YENİLENEBİLİR ENERJİ KONFERANSI

www.irenec2015.com

Eşitlik, Özgürlük, Barış ve Yerel İstihdam için Yenilenebilir Enerji

Türkiye Yenilenebilir Enerji Birliği **EUROSOLAR Türkiye**, vizyonu doğrultusunda %100 yenilenebilir enerjilere dönüşümün teknik, ekonomik, siyasi boyutlarının; sanayide, mimaride, ulaşımda ve eğitimde hayata geçme yollarının tartışılacağı uluslararası bir platform yaratmak için her yıl, **IRENEC Uluslararası %100 Yenilenebilir Enerji Konferansları** düzenlemektedir.

Mevcut enerji ağını gelecekte tümüyle %100 Yenilenebilir Enerjilere dönüştürme küresel hedefi, **IRENEC 2015**'in konularının ana teması olacaktır.

28-30 MAYIS 2015
TÜRKAN SAYLAN KÜLTÜR MERKEZİ
MALTEPE / İSTANBUL

Türkiye Yenilenebilir
Enerji Birliği

www.eurosolar.org.tr

“Gezegeni Kadınlar Kurtaracak”

 Gökşen ŞAHİN

Bugün dünya üzerindeki milyonlarca kadın, aileleri için çıkıp yakacak toplayacak, suyu eve getirecek, yemeği yapıp evi temizleyecek, ailedeki yaşlı, hasta ve çocuklara bakacak, sabah işe gidecek, erkeklerden daha az maaş alarak onlarla aynı işi yapacak. İklim değişikliğine doğal yollarla uyum sağlamanın anahtarlarından birini elinde tuttuğunu bilmeden, hep yaptığı gibi, bugün de ertesi yıl için verimli tohumları saklayacak. Her şeyin kendi elinde olduğunu fark etmeden, dünyayı döndürecek.

Kadınların doğada ve çalışma hayatındaki rolünün önemi kadar, yaşadıkları eşitsizlik ve buna bağlı olarak katlandıkları zorluklar da ortada. Dünyanın en zengin %1'inin dünyanın malvarlığının yarısına sahip olmasına dair eşitsizlik tartışmaları devam ederken, **IMF** ve **Dünya Ekonomik Forumu** gibi finansal aktörler bile artık bu eşitsizlik tartışmalarında “kadının ekonomik eşitsizliği” konusunun eklenmesi gerektiğinden söz ediyor. Geçtiğimiz aylarda, uluslararası bir sivil toplum kuruluşu olan **ActionAid** tarafından yayınlanan rapora göre, küresel ölçekte kadınlara verilen ücretlerin erkeklerin kazandığı ücrete eşitlenmesi için kadınlara yılda 9 trilyon dolar fazla ücret ödenmesi gerekiyor. Yine aynı rapora göre az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki en düşük gelir getiren ve taşeron işlerin büyük çoğunluğunu kadınlar yapıyor. Örneğin, tekstil atölyeleri ve konfeksiyonlarda çalışanların (üstelik büyük kısmı sigortasız şekilde) %80'ini kadınlar oluşturuyor. OECD'nin Türkiye değerlendirmesine bakıldığında da benzer eğilimler açıkça görülüyor. Türkiye'de her ne kadar 2007 krizinden sonra kadınların işgücüne katılımı artmış gibi görünse de, halen çalışan kadınların %78'i lise altı öğretim düzeyinde ve birçoğu sigortasız.

Kadınlar yalnızca kentlerde işgücünde değil; tarımsal istihdamda da benzer şekilde bir ayrımcılıkla karşılaşılıyorlar. BM raporuna göre kadınlar, bölgesel olarak farklılık göstermekle beraber, gelişmekte olan ülkelerdeki tarımsal üretimin %45-80'ini sağlıyorlar. Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü FAO tarafından 2012 yılında yayınlanan bir rapora göre, gelişmiş ülkelerde tarımda çalışan nüfusun %43'ünü kadınlar oluşturuyor. Tarımda çalışan kadınlar, kendileri ile aynı işi yapan erkeklere göre:

- Daha küçük tarım arazilerine sahipler (ortalama olarak erkeklerin sahip olduklarının yarısı ile üçte ikisi oranında araziye sahipler);
- Hayvancılıkla uğraşanlar, erkeklere göre daha az sayıda hayvana sahip olabiliyorlar. Genellikle küçükbaş hayvan satın alabiliyorlar ve benzer ürün satışından erkeklerden daha az gelir kazanıyorlar;

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü FAO'nun raporu, yalnızca koşulların kadınlar için adaletsiz olduğuna değinmiyor, aynı zamanda "ya eşit olsaydık" sorusuna da yanıt veriyor.

- Daha verimsiz topraklara sahipler, dolayısıyla daha ağır çalışma koşulları altında çalışıyorlar;
- Daha az tarımsal kredi kullanabiliyorlar;
- Daha az ekipman ve gübre satın alabiliyorlar;
- Çalıştıkları işlerde daha ziyade yarı zamanlı ücretlendiriliyorlar. Erkeklerle aynı deneyime ve beceriye sahip olsalar dahi daha düşük ücret alıyorlar.

"Ya Eşit Olsaydık"

FAO'nun raporu, yalnızca koşulların kadınlar için adaletsiz olduğuna değinmiyor, aynı zamanda "ya eşit olsaydık" sorusuna da yanıt veriyor. Eğer tarımda çalışan kadınlar, erkeklerle eşit koşullara

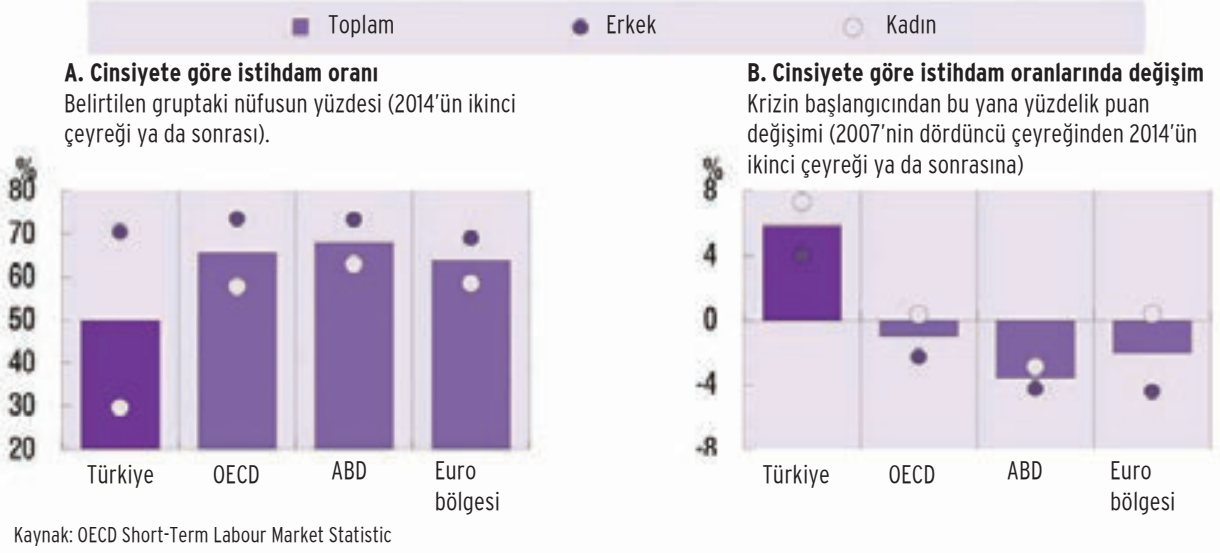
sahip olabilselerdi, tarımsal üretim %20-30 civarında artabilirdi. Bu da gelişmekte olan ülkelerin tarımsal çıktılarını %2,5-4 oranında artırabilir ve daha da önemlisi, dünyadaki "aç insan" sayısını %12-17 oranında azaltabilirdi.

Kadınların zaten adaletsiz olan hayatı, gezegenin dengeleri değıştikçe iyice zorlaşıyor. İklim değışikliği, tarımda erkeklerle göre zaten daha zor koşullarda çalışan kadınların hayatını iyice zorlaştırıyor. Örneğin iklim değışikliği, tarımsal üretimi yıldan yıla çok değışken ve öngörülemez bir hale sokuyor. Kadınlar, erkeklere göre daha verimsiz toprakları işlemek zorunda bırakıldıkları için hem arazide çalışmaları çok zorlaşıyor, hem de iklim değışikliğine bağlı felaketler sonucunda öncelikli olarak kadınlar gelirlerini kaybediyorlar.

İklim değışikliğine bağlı yayılan hastalıklar da daha ziyade kadınları etkiliyor. Örneğin, hamile kadınlar, iklim değışikliğine bağlı olarak yayılma alanı genişleyen **malarya hastalığına** çok daha kolay yakalanıyorlar. Bunun dışında, ailedeki hastalara bakma konusunda sorumluluk kadınlara yüklendiği için, iklim değışikliğine bağlı hastalıkların sayısı arttıkça kadınlar da bu hastalıklardan etkilenmeye çok daha açık hale geliyorlar.

Bunların üzerine bir de kadınların zaten karar verme mekanizmalarına erişimi üzerindeki engeller eklendiğinde, iklim değışikliği ile mücadele etmenin aynı zamanda kadının toplumdaki rolünün güçlendirilmesinden geçtiği açıkça görülüyor. Örneğin, iklim değışikliğine bağlı sellerde Bangladeş'te hayatını kaybeden kadınların sayısı erkeklerin beş katıydı. Bunun sebepleri araştırıldığında ise sel konusun-

OECD'nin Türkiye İşgücü Piyasası Değerlendirmesi

daki uyarıların erkekler arasında iş veya kahvehane gibi sosyal ortamlarda ağızdan kulağa yayıldığı ancak bunların erkekler tarafından hane halkı ile paylaşılmaması sonucunda kadınların sele hazırlıksız yakalandığı ortaya çıkıyor. Bir de tabii ki, Bangladeş'te kadınların tek başlarına sokağa çıkmalarına "hoş" bakılmadığı için, birçok kadının evde erkeklerin gelip kendilerini kurtarmalarını beklerken hayatlarını kaybettikleri biliniyor.

Oysa kadınlar, iklim değişikliğinden etkilendikleri kadar; iklim değişikliğine uyum sağlamanın veya iklim değişikliğiyle mücadelenin de anahtarını ellerinde tutuyorlar. Kadınlarla erkeklerin kararlara eşit katılımın sağlandığı durumlarda, yıllardır kadim tarım yöntemlerini uygulayan kadınların iklim değişikliğine uyum konusunda çok daha etkin rol oynadıkları gözleniyor. **London School of Economics** tarafından yapılan araştırmaya göre, kadınlar ve erkeklerin eşit eğitim düzeyinde olduğu bölgelerde yaşanan iklim felaketlerinde hayatını kaybeden kadın ve erkek sayısı eşit oluyor. Bunun yanı sıra, felaket sonrası müdahale konusunda kadınlar çok daha organize ve stratejik davranıyorlar. Kadınların sürdürülebilir politikalar yaratmak konusundaki rolünü anlayan bazı

uluslararası kurumlar ve az sayıda ülke konuyla ilgili çalışmalar yapmaya başlarken; bazı ülkeler ise kadın konusunda bir hayli geriden geliyor (aynı devletlerin ekolojik politikalar konusunda da bir hayli geriden geldikleri de altı çizilmesi gereken bir benzerlik sanırım). Fakat her yerde, kadınlar hem iklim değişikliği, hem de eşit haklar için artık daha yüksek sesle taleplerini dile getiriyorlar. 8 Mart gecesi yapılan "Feminist Gece Yürüyüşü"nde kadınların "İklim için Kadınlar" diye yürümeleleri de bunun işaretlerinden birisi olsa gerek. ○

Kadınlar, iklim değişikliğinden etkilendikleri kadar; iklim değişikliğine uyum sağlamanın veya iklim değişikliğiyle mücadelenin de anahtarını ellerinde tutuyorlar...

Konca Çalkıvık
İş Dünyası ve Sürdürülebilir
Kalkınma Derneği
Genel Sekreteri

Geleceğin İnşasına “Sürdürülebilir Tarım İlkeleri” Kılavuzluk Edecek

Sürdürülebilir kalkınma yaklaşımı ile ilgili farkındalık yaratılması, bu yaklaşımın benimsenmesi ve yaşama geçirilmesi amacıyla çalışmalarını yürüten İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği (SKD), geçtiğimiz on yılda önemli projeleri hayata geçirdi. Enerji, Su, Tarım, Enerji, İş Sağlığı ve Güvenliği, Yetenek Yönetimi ve İstihdam, Sürdürülebilir Finans, İnovasyon, Ekoetiket, Sürdürülebilir Tüketim başlıkları altındaki 10 çalışma grubu ile yürütülen bu projeler ve çıkarılan yayımlar, sürdürülebilir kalkınma konusunda iş dünyasına yol gösteriyor, örnek uygulamaları, yöntemleri, sistemleri aktarıyor.

Son olarak “**Sürdürülebilir Tarım İlkeleri**” başlıklı kitapçığımız yayınlandı. Bilindiği gibi avcı ve toplayıcılıktan tarım toplumuna geçiş, aynı zamanda insan uygarlığının doğuşu olarak kabul ediliyor. Tarımla birlikte örgütlenme, yazılı toplumlara geçiş başlıyor. Doğayı biçimlendirme, var olanları yeniden üretme, değiştirme ve dönüştürme çabası binlerce yıldır sürüyor.

Tarım; Hayvancılık, Tekstil ve Enerjiyi de Kapsıyor

Tarım, insanlığın protein ihtiyacının en temel tedarik alanı olan hayvancılığı da kapsıyor. Et, süt ürünleri ve yumurta, tarımsal girdilerin, hayvan yetiştiriciliği aracılığı ile dönüştürülmüş halleri... Dünya üzerindeki hayvan besiciliğinin en önemli girdisi olan yemin yaklaşık %40'ı bitkisel üretimden elde ediliyor. Sürdürülebilir tarım için hayvancılık ve bitkisel üretim ilişkisinin sağlıklı temeller üzerine inşa edilmesi gerekiyor.

Tekstil sektörünün en önemli hammaddesi pamuk. Dünyada ekilebilir toprakların %2,5'i aslında gıda üretimi için değil, giyinme ihtiyacını karşılayan hammadde olan pamuk için ayrılıyor. Su kullanım oranı çok yük-

sek olan, dolayısıyla ekolojik ayakizi açısından izlenmesi gereken pamuk üretiminin, tarım ve tekstil ilişkisi bağlamında ele alınması gerekiyor.

Ve enerji... Büyük ölçekli endüstriyel tarım, en büyük fosil yakıt kullanıcılarından biri. Toplam seragazi emisyonlarının neredeyse dörtte biri, toprak kullanımı, ormansızlaştırma ve zirai üretim başlıkları altında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanıyor. Endüstriyel tarımın önemli girdilerinden biri olan gübrelerin büyük bir kısmı da petrol bazlı. Bu nedenle kimi uzmanlar tarımı, fosil yakıtları zirai ürüne dönüştüren bir iktisadi faaliyet alanı olarak da değerlendiriyor. Mısır, şekerkamışı, palm yağı ve kanola gibi bitkilerden elde edilen biyoyakıtlar, fosil bazlı akaryakıtların yerine ikame edilebiliyorlar, bu nedenle zirai üretim kalemi haline geldiler. Bu noktada tarım bir enerji üreticisi olma özelliğini de taşıyor. Tarımsal üretim kaynaklı biyoyakıt üretimi, son 10 yılda 5'e katlanarak, 100 milyar litreye ulaştı.

İklim değişikliği ile tarımsal üretim arasında yakın bir ilişki var. Tarım, tüm sektörlerden daha fazla oranda, iklim değişikliğinin hem sonuçların-

dan hem de nedenlerinden biri. Toplam seragazi salımlarının, %10-30'u tarım kaynaklı. Bunda tarım araç ve ekipmanları, yaygın lojistik uygulamaları, fosil bazlı gübre ve zirai ilaçlar gibi girdiler büyük rol oynuyor. Orman arazilerinin, özellikle de karbon yutağı olarak büyük önem taşıyan yağmur ormanlarının yok edilmesi, zirai atıklar kaynaklı metan emisyonları iklim değişikliğini olumsuz etkiliyor. Tarımsal üretimin, iklim değişikliği ile ilişkisini su kaynakları açısından da incelemek gerekiyor. Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü FAO'nun verilerine göre tarım, yeryüzündeki tüm tatlı su kullanımlarının %70'ini tek başına oluşturuyor.

İçerikte Neler Yer Alıyor?

Sürdürülebilir Tarım İlkeleri kitapçığı, bu saydığım tüm unsurlardan hareketle, tarımın diğer sektörlerle, iklim değişikliğiyle ve küresel ölçekte çok farklı değişkenlerle ilişkisi göz önüne alınarak hazırlandı.

Tarım ve Çevresel Sürdürülebilirlik başlığı altında; toprak ve su yönetimi, biyolojik çeşitlilik, doğal yaşam ve ekosistem, enerji, atık yönetimi, tarımsal girdiler, iklim değişikliği konularını ele aldık.

Tarım ve Sosyal Sürdürülebilirlik başlığı altında; işçi, işveren hakları ile çalışma ortamını, eğitimi, yerel toplum ile ilişkileri inceledik.

Tarım ve Ekonomik Sürdürülebilirlik başlığında ise yönetim sistemi, kayıtlar düzeni, şeffaflık, finansal istikrar, ürün seçimi ve verimliliği gibi konulara değindik.

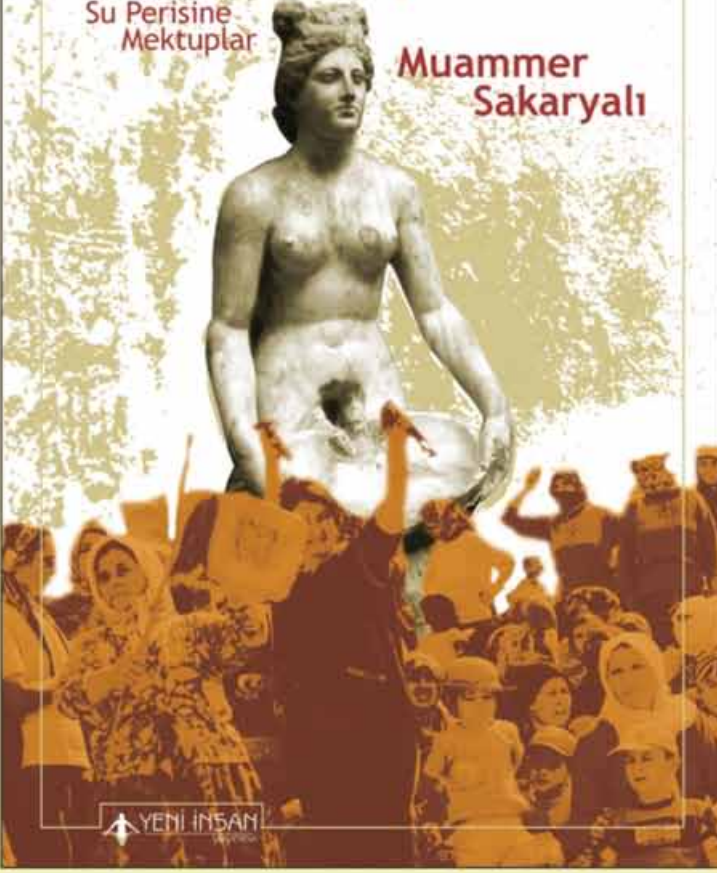
Bu kılavuzun, ülkemizde sürdürülebilir tarım konusundaki farkındalığı ve iyi uygulamaları artırmasını amaçlıyoruz. Kılavuzumuz kapsamlı olmasının yanı sıra pratik ve uygulanabilir içeriği ile bu alanda faaliyet gösteren tüm kurumlara katkı sağlayacak.

Kışladağ'dan mektup var...

Su Perisine
Mektuplar

Muammer
Sakaryalı

YENİ İNSAN
yayınevi

Ekolojiye saldırılar sürdükçe, saldırıya karşı direnişler de sürecektir ve biz yazmaya, söylemeye ve yayınlamaya devam edeceğiz.

"İnsanın canı, acıdığı yerdedir" derler. Türkiye'nin de canı acıyor. Ülkenin dört bir yanından feryatlar yükseliyor. Tıpkı bir canlı gibi ülkemizin canı, can damarlarından acıyor: Dağlarından, derelerinden, ormanlarından, ovalarından, tarihi ve kültürel varlıklarından, zeytinliklerinden ve tarım alanlarından acı feryatlar yükseliyor. Bu feryatları duymak ve harekete geçmek için; elimizde duyarlılığımız ve dayanışma ruhumuz var. Duyarlılığımızı kaybedersek, bilinsin ki her şeyimizi kaybederiz.

YENİ İNSAN
yayınevi

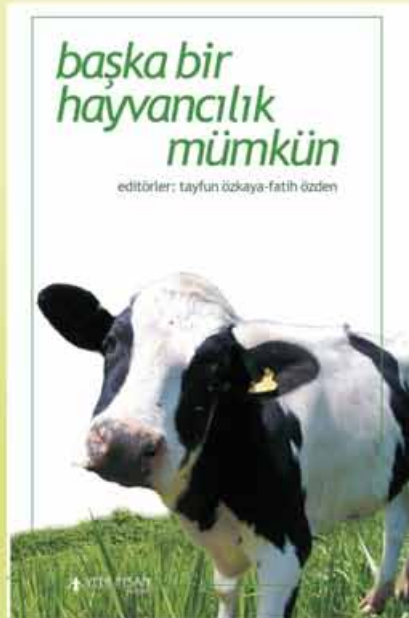
www.yeniinsanyayinevi.com
www.facebook.com/yeni.insan.yayinevi

rüzgârın
hikayesi

Metin Atamer

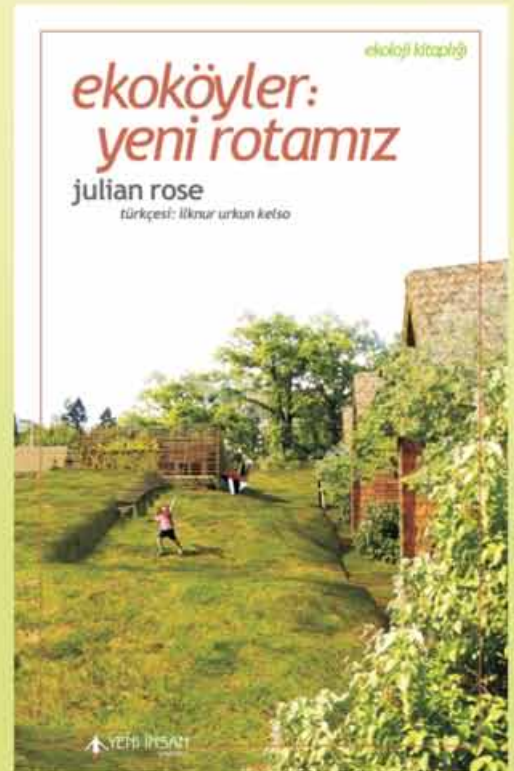
YENİ İNSAN
yayınevi

başka bir
hayvancılık
mümkün

editörler: tayfun özkaya-fatih özden

YENİ İNSAN
yayınevi

ekoloji kitaplığı

ekoköyler:
yeni rotamız

julian rose

türkçesi: ilknur urkun ketso

YENİ İNSAN
yayınevi

Yeşil Nesil Restoran Hareketi Başladı

WWF-Türkiye ile Boğaziçi Üniversitesi tarafından başlatılan “Yeşil Nesil Restoran Hareketi”, masalarda kullanılan örtülerden bardaklara, mekandaki enerji kullanımından atık yönetimine kadar 95 ayrı kriter üzerinden sertifika sunuyor. Şimdilik İstanbul’daki pilot restoranların sertifika almaya hak kazandığı projeye 2015 sonuna kadar 100’ün üzerinde katılım bekleniyor...

 Füsun AKAY

Yeme-içme, atık üretiminin en yoğun yaşandığı alanlardan biri... Bir yandan dünyada yılda 10 milyon kişi hayatını kaybederken, bir yandan da 1,3 milyar ton gıda çöpe gidiyor. Sadece Türkiye’de bir yıl içinde çöpe atılan ekmeğin sayısı 2,1 milyar adet olduğu düşünülürken, israfın ulaştığı boyutun ne kadar vahim olduğu çıkıyor ortaya. Elbette bu atık üretiminden sadece haneler sorumlu değil; leziz yemeklerini tatmaya gittiğimiz restoranlarda da çok ciddi bir

israf söz konusu. Buradan hareketle yola çıkan WWF-Türkiye ve Boğaziçi Üniversitesi de yeme-içme sektörüne bilinçli bir tüketim anlayışı kazandırmak, atık miktarını azaltırken oluşan atığı dönüştürmek ve enerji verimliliği sağlamak amacıyla “Yeşil Nesil Restoran Hareketi”ni başlattı. Turizm Restaurant Yatırımcıları ve İşletmecileri Derneği (TURYİD) ve Beşiktaş Belediyesi işbirliği ve Unilever Food Solutions’ın desteğiyle hayata geçirilen proje, ilk olarak İstanbul’daki restoran-

ların katılımıyla start aldı. **La Mancha, Frankie, Sunset, Fenix, Tom's Kitchen** ve **Kanyon Kitchenette**, Yeşil Restoran Sertifikası almaya hak kazandı. Biz de EKOIQ olarak, 2015 yılı sonuna kadar 100 yeşil restoran hedeflediklerini dile getiren **WWF-Türkiye Genel Müdürü Tolga Baştak** ile projenin detaylarını konuştuk...

Restoranlar Her Yıl Denetimden Geçecek

Yeşil Restoran Hareketi'ni oluştururken dünyadaki örnekleri incelediklerini belirterek söze başlayan Tolga Baştak, "Bilinçli tüketim anlayışıyla yeme-içme sektöründe gıda atığı, enerji kullanımı ve ambalaj atıklarını azaltmak için dünya genelinde çalışmalar yapılıyor. Özellikle **İngiltere'deki 'Sürdürülebilir Restorancılar Birliği' (SRA)** başarılı çalışmalar yürütüyor. Londra'da sürdürülebilir restoranların sayısı oldukça fazla. Tabii bu alanda WWF'in uluslararası bilgi birikimi de kullanılıyor" diyor.

Atık üretiminin dünya genelinde çarpıcı boyutlara ulaştığını dile getiren Baştak, "Restoranlardan toplanan veriler ışığında Boğaziçi Üniversitesi'nin yaptığı çalış-

"İstanbul'da bir restoran, tek kullanımlık paketli şekerlerden vazgeçse, her yıl 250 ton kağıt ve bin ton şekerin çöpe gitmesini önleyebilir. Gereksiz tabak değişimi yapılmadığında da yılda 15 ton su tasarrufu sağlayabilir"

Frankie, Menülerde Dijital Versiyona Geçiyor

Yeşil Nesil Restoran Sertifikasını almaya hak kazanan restoranlardan biri Frankie... Mekanın işletmecisi **Ayşem Saraçoğlu**, inşaat aşamasından itibaren doğa dostu olmaya dikkat ettiklerini dile getiriyor ve "Yeni nesillere bırakacağımız çevre şartları hakkında duyarlı ve sorumluluk sahibi olmak zorundayız. Çevre, bize özenle bakmamız ve bizden sonra gelecek nesillere en iyi şartlarda bırakmamız gereken bir emanet. Her konuda azami hassas davranmak zorundayız. Günlük yaşantımızda göstereceğimiz minik bireysel duyarlılıklar bile doğal kaynakların bilinçli kullanımını ve yarınlara bırakacağımız çevre şartlarını etkiliyor. Bunu iş hayatında uygulamaya geçirmek ve daha büyük çapta faydalı olabileceğinizi hissetmek müthiş" yorumunu yapıyor. Türkiye'nin "yeni nesil restorancılık" hareketinde ilklerden olmanın ciddi bir sorumluluk olduğuna da değinen Saraçoğlu, proje kapsamında yerine getirdikleri kriterlerden bazılarını da şöyle özetliyor: "Kullandığımız tüm elektronik aletler, aydınlatma, havalandırma sistemleri, A+ sınıfı. El kurutma makineleri, susuz pisuarlar, çöp öğütme, şişe kırma makineleri kullanıyor ve kağıt, su tüketimini ve atıkları minimum düzeye indiriyoruz.

%100 organik keten masa örtüleri ve peçeteler, dekorasyonda kullandığımız re-cycled aksesuarlar, **cam şişe servisi** sadece bir kısmı. Mutfağımızda organik yerel ürünleri kullanmaya dikkat ediyoruz. Şarap ve bar menülerimizde de dijital versiyona geçiyoruz." Proje sürecinde ekibi de sürekli olarak işin içinde tuttuklarını kaydeden Saraçoğlu, müşterilerden de olumlu tepkiler aldıklarını belirtiyor ve sözlerini şöyle tamamlıyor: "Ekibimiz için eğitim programları uyguladık, bilinçlenmelerini sağladık. Gerek kişisel gerek grup olarak tek bir sorumlu hareket ile neleri etkileyebileceğimizi, yapabileceğimizi katkıyı gördük. Enerji tüketiminden atık oranına kadar bir sürü konuda olumlu sonuçlar alıyoruz. Müşterilerimiz de gelecek ve çevre bilinci ile yapılan her hareketi destekliyor, son derece olumlu tepkiler alıyoruz. Gerek iş gerekse de özel yaşantımızda bireysel birkaç ufak alışkanlığımızın değişmesi bile globalde baktığımızda müthiş bir kümülatif etki yaratıyor. Yeni nesillere yaşanabilir bir dünya miras bırakmak istiyorsak, hem aile içinde hem de ilköğretimden başlayarak doğru, bilinçli davranış biçimlerinin ve çevre bilincinin yerleştirilmesi çok önemli."

La Mancha : Lüksün Tanımını Değiştirecek

Yeşil Nesil Restoran Hareketi'nin oluşmasında büyük katkıları bulunan Soul Group Yönetim Kurulu Başkanı Aslı Pasinli, bu işin zaman içinde lüksün yeniden tanımlanmasına kadar gideceğini düşünüyor: "Küçük davranış değişikliklerinin ne kadar büyük farklar yarattığını keşfettiğimiz bu süreçte, misafirlerimizden de beklentilerini revize ederek, alışkanlık değişiklikleriyle projemize destek olmalarını umuyorum. Zaman içinde bu işin lüksün tekrar tanımlanmasına kadar gideceğini düşünüyorum. Örnek olarak, masa örtüsü bir ortamda da pekâlâ lüks algısı yaratılabilir. Lüks bir restoranda da kalan yemeğinizi eve götürmek ayıp değildir." La Mancha olarak proje kapsamında çalışmalara başlayınca hayata farklı pencerelerden bakmaya başladığını dile getiren Pasinli, "Daha önce görmediğiniz şeyleri görmeye, duymadıklarınızı duymaya başlıyorsunuz. Ve baktıkça gördükçe, daha önce bunları nasıl görmediğinize şaşıyorsunuz. Bu benim için 'gaflet uykusundan uyanma' süreci oldu. Uyandığım için de çok mutluyum" diyor. Sürahi ile su servisine geçen La Mancha'da masa örtüsü de kullanmadıklarını dile getiren Pasinli, proje çerçevesinde hayata geçirdikleri uygulamaları

şöyle anlatıyor: "Tek kullanımlık şekerlerden vazgeçtik. Gıda atığımızı ayrı toplayıp kompostlaştırıyoruz. Sezon ürünlerine öncelik verdik, seçmeli garnitür opsiyonu sunuyoruz, yarım porsiyon opsiyonumuz var, menülerimizi elektronik ortama taşıdık. Armatürlerimizi değiştirip su tasarruflu armatürler yerleştirdik. Mum yerine şarjlı mum tercih ediyoruz. Şarap şişelerimizi kesip bardak olarak kullanıyoruz. Güneş panellerimizle elektriğimizin bir kısmını kendimiz üretiyoruz. Tüm cam şişelerimizi kırıp çöp hacmimizi azaltıyoruz. Kalan yemekleri evlerine götürmeleri için müşterilerimizi destekliyoruz. Biz Türkiye'nin ilk yeşil restoranı olarak öncelikle bir örnek teşkil etme misyonu ile yola çıktık. Bu sebeple yaptıklarımızı bol bol müşterilerimize anlatıyoruz, biriktirdiğimiz cam şişelerimizi mekanın ortasında sergiliyoruz, çöp hacmi ile ilgili farkındalık yaratmak için. Şişelerimizi mekanın içinde müşteriler varken kırıyoruz. Müşterilerimize şişe keserek elde ettiğimiz cam bardakları hediye ediyoruz ve son derece olumlu tepkiler elde ediyoruz. Ayrıca personelimizden de beklemediğimiz kadar katılım ve olumlu dönüş aldık. Ekibimiz böyle bir işin parçası olduğu için çok motive oldu."

malar, gerçekleştirdiğimiz her hareketin doğada ne kadar büyük ayakizleri bıraktığını açıkça ortaya seriyor. Restoranlarda yapılacak küçük dokunuşlar büyük etki yaratabiliyor" diyor ve durumun önemini birkaç örnekle açıklıyor: "İstanbul'da bir restoran tek kullanımlık paketli şekerlerden vazgeçse, her yıl 250 ton kağıt ve bin ton şekerin çöpe gitmesi önlenbilir. Ayrıca su servisinde sürahiye geçse, yılda 10 bin adet cam ve plastik şişe atığının önüne geçilebilir. Gereksiz tabak değişimi yapılmadığında da yılda 15 ton su tasarrufu sağlayabilir. Yine bir restoran, porsiyon büyüklüğü ve garnitür seçimini müşteriye bıraksa yılda 4 ton yemek israfını engellemiş olur."

Yeşil Nesil Restoran Hareketi kapsamında, restoranların **Enerji Kullanımı**'ndan **Atık Yönetimi**'ne, **Su Kullanımı**'ndan **Sürdürülebilir Mobilya ve Yapı Malzemeleri**'ne kadar **95 ayrı kriter** üzerinden değerlendirildiğini anlatan Tolga Baştaç, şu bilgileri veriyor: "Restoranlar, bu değerlendirme sonrasında 'Yeşil Nesil Restoran' sertifikası almaya hak kazanıyor. Sertifika alınca restoranın işi bitmiyor. Her yıl kendisini daha da geliştirmesi ve her yıl düzenli yapılacak denetimleri geçmesi bekleniyor."

"Hareketin bir amacı da restoran müşterilerinin davranış ve tüketim alışkanlıklarını değiştirmek. Program kapsamında restoranların müşterileri ile iletişim kurmasını ve neden Yeşil Nesil Restoran olduklarını müşterilerine anlatmalarını çok önemsiyoruz"

Yeşil Nesil Restoran Hareketi'nde, menüde mevsim ürünlerinin kullanılmasından garnitür seçimine, gıda atığı ile kompost (doğal gübre) yapımından yine gıda atığından enerji üretilmesine kadar uzanan çok kapsamlı uygulamalar var. Hareketin bir amacı da restoran müşterilerinin davranış ve tüketim alışkanlıklarını değiştirmek. Belirlenen kıstaslar üzerinden denetim ve sertifikalandırma WWF-Türkiye tarafından yapılıyor. Sertifika, Türkiye'de geçerli ancak WWF logosu tüm dünyada tanındığından sertifikanın bir nevi uluslararası geçerliliği var." Yılsonuna kadar 100 restoranın daha katılımını hedeflediklerini ifade eden Baştak, "İstanbul dışından katılım olmasını da arzu ediyoruz" diyor.

Biyogaz Tesisi Hayata Geçirilecek

Tolga Baştak'ın verdiği bilgiye göre Yeşil Nesil Restoran Hareketi kapsamında bir de biyogaz tesisi yapılması planlanıyor. Beşiktaş Belediyesi sınırları içinde olması planlanan tesisin fizibilitesi Boğaziçi Üniversitesi, yatırımcı araştırması ise TURYİD tarafından yapılacak.

Ayrıca Yeşil Nesil Restoran Hareketi'nde TURYİD üyelerine çeşitli avantajlar sağlanması da öngörülüyor.

Restoranların 'Yeşil Nesil'e dönüşmesi kadar restoran müşterilerinin de alışkan-

lıklarının değişmesi gerektiğine dikkat çeken Tolga Baştak, son olarak şunları söylüyor: "Restoran sahipleri ve müşterilerinin duyarlılığı arttıkça ufak adımların büyük kazanımlara dönüşeceğine inanıyoruz. Sertifika alan restoranların her birinin yürüttüğü kampanyalar var. Program kapsamında restoranların müşterileri ile iletişim kurmasını ve neden Yeşil Nesil Restoran olduklarını müşterilerine anlatmalarını çok önemsiyoruz. Önümüzdeki dönemde dijital mecrada da bir kampanya başlatacağız." ○

Sunset: Gıda Atığını Kompostlaştırıyor

Restoranların sürdürülebilir yaşam için büyük önem taşıdığını söz konusu proje ile öğrendiklerini vurguluyor Sunset'in sahibi Barış Tansever: "Gerçekleştirdiğimiz her kriterin doğaya katkısının önemini anladık. Öncelikle personelimize büyük bir katkısı oldu. Yaptıkları işte, dikkat ettikleri ve gerçekleştirdikleri her kriterin yaşamları için ne kadar değerli bir katkısı olduğunu öğrenmeye başladılar. Bu bilinçlenmenin giderek daha da artacağına inanıyoruz. Ayrıca yaptıklarımızı müşterilerimizle de paylaşmaya çalışıyoruz." Müşterilerinden de olumlu geridönüşler aldıklarını ifade eden Tansever, proje kapsamında attıkları

adımları şu şekilde aktarıyor: "Enerji ihtiyacımızı yenilenebilir enerji projelerinden elektrik satın alarak karşılıyoruz, online faks ve toner tasarrufu sağlayan yazılım kullanıyoruz. Kısmi olarak verimli armatür kullanmaya başladık. Atık yağları toplayıp geridönüşüme kazandırıyoruz, masalardan dönen ekmeğin atıklarını hayvan barınaklarına başlıyoruz. Gıda atığımızı ayrı toplayıp kompostlaştırıyoruz. Sebze ve meyve dezenfektanlarımız biyoçözünür ve doğa dostu. Seçmeli garnitür opsiyonumuz var ve artan yemeklerin paket yapılmasını müşteriye soruyoruz. Cam şişeleri ayrı toplayıp geridönüşüme kazandırıyoruz."

Semra Sevinç
Sürdürülebilirlik Akademisi
Yönetim Kurulu Üyesi
ssevinc@surakademi.com

Sosyal Etki Yaratan Yeni Nesil Markalar ve Öne Çıkan İsimler

Bugün markaların sosyal hikayeler anlatmaları ve hikayeleri gerçekleştirmeleri kaçınılmaz görünüyor. Sosyal etkisini güçlendiren, geliştiren ve artırma ile ilgili planlar yapmayan markaların ise uzun dönemde tüketicilerin gönlüne taht kuran markalar olması pek mümkün değil. Dünyanın güçlü markalarına baktığımız zaman sıklıkla sosyal marka hikayelerini ve bu yöndeki çalışmalarını görüyoruz. Bu örneklerin ülkemizde de giderek artması oldukça sevindirici. **Lipton, Coca-Cola, Boyner, Vodafone, Turkcell** ve daha birçok markayı bu örnekler arasında gösterebiliriz.

Markalar, bugün dünden daha farklı stratejiler planlıyor ve gerçekleştiriyorlar. Destekledikleri proje ve işbirlikleri, daha iyi bir gelecek için hazırlanan projeler. Daha iyi gelecek için yapılan önemli bir proje olan **Solar Impulse**'i artık bir Türk markası da destekliyor. **Brisa**, Şubat 2015'ten itibaren bu heyecan verici projeye Türkiye'den katılan ilk ve tek marka oldu. Önümüzdeki günlerde bunun gibi yeni nesil marka hikayelerini daha fazla duyacağız.

Yeni ekonomide markaların stratejileri, başarı hikayeleri, yol haritaları, yeni işbirlikleri, pozitif etki çalışmaları ve araçları, üçüncü kez İstanbul'da konuşulacak. Marka, inovasyon ve sürdürülebilirlik liderlerinin bir araya geleceği **3. Sustainable Brands İstanbul** buluşması, markaların yeni dönem yol haritaları için güçlü bir network olacaktır. Global Sustainable Brands platformunun dünyanın dokuz ülkesinde yapılan buluşmasının İstanbul ayağı 27-28 Mayıs tarihlerinde gerçekleşecek.

Bu buluşmanın ilham verici konuşmacılarının öne çıkan özelliklerini bu ayki yazıma taşımak istiyorum, çünkü yeni nesil markalar için önemli olan isimler Sustainable Brands 2015 İstanbul için

Türkiye'ye geliyor. Bu konuşmacılardan biri **Jerry Michalski**. Çok önemli bir değişim lideri olan Michalski, yeni sistemde teknoloji, toplum ve marka arasında etkileşimin yol haritalarını çıkartan ve bu yol haritaları ile marka stratejilerini belirleyen biri. Kurmuş olduğu think-tank oluşumu **REX**, ilişki ekonomisi için dünyada pek çok marka lideri için önemli bir platform.

İstanbul buluşmasının diğer bir ilgi çekici ismi ise **Carol Sanford**. Sanford, 2014 yılının en önemli 30 iş kitabından biri olarak kabul edilen **"The Responsible Entrepreneur"**ün yazarı. Paris İklim Zirvesi yaklaşıyor ve iş dünyasında yeni parametreler ile iş modellerine ihtiyaç duyuluyorken Carol Sanford'un kitabı, Fortune 500'de yer alan iş dünyası liderleri için dünyayı değiştirecek kitaplar arasında yer alıyor. Bu birikimi ile Sanford, yeni ekonominin girişimcileri ve yeni iş modelleri için heyecan verici bir konuşmacı olacak.

Sustainable Brands İstanbul 2015'in bir başka konuşmacısı da **Philipp Kauffmann**. Kauffman, bir girişimci ve dünyanın en prestijli çikolataları arasında gösterilen, pek çok ödülü olan **Original Beans** çikolatasının yaratıcısı. Dünyanın en nadir kakao çekirdeklerinin kullanıldığı Original Beans'in hikayesini dinlemenin çok heyecanlı olacağını düşünüyorum.

Markalar Sürdürülebilir Yaşam İçin Neler Yapıyor?

Öncelikle sürdürülebilir yaşam için yeni bir aplikasyondan bahsetmek istiyorum. Aralık 2014'te **Changer.com**'da kullanıma açılan bu yeni uygulama, sürdürülebilir seyahat yapmak isteyen, sürdürülebilir ulaşım seçeneklerini kullanan tüketicileri ödüllendiriyor. Bu aplikasyon ile kullanıcılar yolculuğa çıkarken, kullanacakları aracın

karbon salımını görüp karşılaştırma yapıyor ve seçimini bu verilere göre yapabiliyor. Yaptıkları seyahatin karbon emisyonuna göre ödüller kazanıp, bu ödülleri diledikleri gibi kullanabiliyorlar.

Sürdürülebilir yaşam için ikinci iyi örnek de **McDonald's**'ın Stockholm'de yaptığı bir uygulama. Stockholm'de tüketiciler kullanılmış teneke kutular ile hamburger alabiliyor. Global fastfood zinciri şehirde kamuya açık alanlara yerleştirdiği tanıtım panoları ve çöp torbaları ile tüketicileri bilgilendirip atıkların kullanılmasını sağlıyor ve kutular karşılığında hamburgerler veriyor.

Sürdürülebilir Marka Sertifika Programı Başlıyor

Nisan ayının bir başka yeniliği, Türkiye'de bir ilk olan "Sürdürülebilir Marka Sertifika Programı" olacak. Hemen hemen her yazımda markaların artık dünden daha farklı stratejiler ile yönetilmeleri gerektiğini, 3P'nin pazarlama karmasının belirleyicisi olduğunu vurguluyorum. Bugünün tüketicisi markaların sosyal ve çevresel ayakizlerine çok önem veriyor; bu ayakizleri markaların müşteriye giden yollarının temel taşları olarak karşımıza çıkıyor. Markalar iletişim stratejilerini, sosyal medya planlarını, söylemlerini, dillerini, hikayelerini dünden daha farklı oluşturuyorlar, hayata geçiriyorlar.

Markalar, dünden daha farklı yönetiliyor ve bu yönetimin yol haritası da **Boğaziçi Üniversitesi Yaşamboyu Eğitim Merkezi (BÜYEM)** ve **Sürdürülebilirlik Akademisi** işbirliği ile sertifika programında yer alıyor. Nisan ayının da sürdürülebilir gelecek için fark yaratan çalışmaların ve örneklerin artarak gerçekleştiği bir ay olmasını diliyorum.

“Yeşil İş 2015: Sürdürülebilir İş Buluşması” 8-9 Ekim’de!

Türkiye'nin güçlü sürdürülebilir iş platformu “Yeşil İş 2015: Sürdürülebilir İş Buluşması”nın yedinci- si, 8-9 Ekim tarihlerinde Park Bosphorus Hotel İstanbul’da gerçekleşecek.

Sürdürülebilirlik Akademisi tarafından kurulan platform, bu yıl da iş dünyasının sürdürülebilir iş modellerine geçişini hızlandırmak hedefiyle, yeni ekonominin gereklilikleri, etkin kaynak kullanımı, kurumsal başarı için gereklilikler, kârlılık, toplum ve çevrenin bir arada düşünüldüğü iş modeli yol haritaları ve ortak değer yaratma ekseninde iş dünyası ve paydaşlarını bir araya getirecek. “Yeşil İş 2015: Sürdürülebilir İş Buluşması”nda, iş dünyasının liderleri ve profesyonelleri, sürdürülebilir büyümenin uzmanları, özel sektör, kamu sektörü, sivil toplum kuruluşları temsilcileri ve akademisyenler, sürdürülebilir iş modellerini değerlendirecek ve ilham veren fikirleri ortaya koyacaklar. Etkinlikte bu yıl “Yenilenebilir Enerji ve Enerji Yönetimi”, “Etkin Kaynak Yönetimi”, “Döngüsel Ekonomi”, “Sürdürülebilir Binalar”, “Sürdürülebilir Belediyeler”, “Sürdürülebilirlik Endeksi ve Şeffaf Raporlama”, “Sürdürülebilir Finansman”, “Tedarik Zinciri” ana başlıklarında Türkiye'nin en önemli sektörlerindeki uygulamalar, ana kulvar oturumlarının yanı sıra paralel kulvarlarda interaktif oturumlar ile tüm paydaşları buluşturacak. Yeşil İş 2015: Sürdürülebilir İş Buluşması hakkında kapsamlı bilgiye <http://yesiliskonferansi.com> sitesi üzerinden erişebilir, güncellemeleri takip edebilirsiniz.

Sürdürülebilirlik Akademisi, “Sürdürülebilirlik Platformu Bildirgesi”ni İmzaladı

Borsa İstanbul girişimiyle oluşturulan ve Sürdürülebilirlik Akademisi'nin kurucularından olduğu Sürdürülebilirlik Platformu, üyelerinin platformun amaç, görev ve sorumluluklarını belirlediği bildirgeyi imzalaması ile 3

Mart 2015 tarihinde resmi olarak kuruldu. Borsa İstanbul’da gerçekleştirilen yuvarlak masa toplantısı ve imza töreninde bir araya gelen kurucu üyeler, platformun faaliyetlerine hız kazandıracak önemli konuları paylaştı, platformun amaç ve görevlerini değerlendirdi. Toplantıda görüşlerini sunan Sürdürülebilirlik Akademisi Başkanı **Murat Sungur Bursa**, sürdürülebilir kalkınma için önemli olan iyi uygulamaların yaygınlaştırılmasının yanı sıra belirli meslek gruplarına yapılacak eğitim ve bilinçlendirme faaliyetlerinin tedarik zinciri ve sanayi siteleri odaklı çalışmalarla artırılmasının faydalı olacağını altını çizdi.

“Sürdürülebilir Marka Sertifika Programı” 24 Mart’ta Başlıyor: Sustainable Brands İstanbul’un Uluslararası Konuşmacıları Marka Dünyasına Yol Gösterecek

26-27 Mayıs 2015 tarihlerinde Park Bosphorus Hotel’de “How Now” teması ile gerçekleşecek Sustainable Brands İstanbul’un teyitli uluslararası konuşmacıları duyurulmaya başladı. Türkiye’de organik tekstil dünyasının ve global marka danışmanlarının yakından tanıdığı değişim lideri, ekomodacı ve girişimci **Marci Zaroff**; The Responsible Business ve The Responsible Entrepreneur kitaplarının ödüllü yazarı ve TED Talks konuşmaları ile tanınan ünlü sosyal düşünce lideri **Carol Sanford**; What Great Brands Do kitabının yazarı ve marka dünyasının dehası **Denise Lee John**; yenilikçi marka geliştirme stratejisti **Alex Pallette**; önde gelen çikolata markası Original Beans’in yaratıcısı başarılı girişimci **Philipp Kauffmann**; inovasyonun danışmanı **Florian Peter**; yeni modellerin düşünürü **Jerry Michalski**; fütürist, araştırmacı, toplumsal değişim lideri **Roope Mokka** Sustainable Brands İstanbul’un önemli uluslararası konuşmacıları arasında yer alıyor. Siz de markaların ve dünyanın geleceğine yön verecek bu buluşmaya katılmak için <http://www.sustainablebrandsistanbul.com/2015/> adresini ziyaret ederek detaylı bilgi edinebilirsiniz.

Dr. Uygur Özemesi
Change.org Doğu Avrupa
Batı Asya Direktörü

Gümbür Gümbür Uyumak

Çevre sorunu dediğimizde gürültü çok da akla gelen bir konu değil, halbuki hayatımızda en önemli duyularımızdan biri işitme. Günlük hayatımıza devam ederken arka planda sürekli sese maruz kalıyoruz, özellikle de kentlerde. Gürültünün sağlığımız ve yaşam kalitemiz üzerindeki olumsuz etkisi çok büyük. Gürültü, geçici veya sürekli işitme bozukluklarına sebep olabiliyor. Fizyolojik olarak da kan basıncını artırabiliyor, hatta dolaşım bozuklukları, solunumda hızlanma, kalp atışlarında yavaşlamaya neden olabiliyor. Psikolojik olarak ise etkileri, davranış bozukluklarına, aşırı sinirlilik ve strese kadar varıyor. Bu arada ekonomik etkileri de var, zira gürültü işyerlerinde verimi düşürüyor, konsantrasyonu bozuyor ve iş kazalarına neden olabiliyor, sersemlettiği için hareketler yavaşlıyor.

Türkiye'de gürültü "**Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliği**" ile düzenleniyor. Bu yönetmelikten Çevre ve Şehircilik Bakanlığı İl Müdürlükleri sorumlu ve gerekli denetimler ile yaptırımları uygulamakla yükümlü. Bu konudaki şikayetler **ALO 181**'e yapılabiliyor. Ancak Türkiye'de ister otoyollardan, ister rüzgar enerji santrallerinden (RES), isterse tatil beldelerindeki müzik yayınlarından kaynaklansın, gürültünün önüne geçilebildiğini söylemek zor. Ana sorunlardan biri, bu etkinliklerden elde edilen ekonomiyi yaratan güçlerin iktidarla olan yakın ilişkileri. Bu nedenle bu mücadeleyi yürütenler, ister istemez kamuoyu yaratmak üzere Change.org'a gelerek rahatsızlıklarını toplu olarak iletmek için kampanya başlatıyorlar. Bu şekilde kampanya başlatanlar, aynı dertten muzdariplerle

kendi aralarında örgütleniyorlar. Bu kampanyaya, o gürültüden doğrudan etkilenmeseler de doğru davranış bu olduğundan, gerçek bir vatandaşlık bilinci ile mevzuatın uygulanması için ülkenin her yanından destek oluyorlar. Destek olanlar biliyorlar ki, bugün onların başında olan bir gün kendilerinin de başına gelebilir. **Olca Cengiz Turan** da Çeşme'de şikayet etmek yerine harekete geçmeyi tercih eden cesur bir kadın. Gürültü kirliliği konusunda kamuoyu yaratmanın ötesinde yetkilileri göreve çağırıyor. Bu yaz Çeşme'de sükunet hakkı için gümbür gümbür bir mücadeleye yaşanacağı benziyor...

Not: Bu sayfalara yansımaları istediğiniz kampanyalarınızı bizimle paylaşmak isterseniz, İletişim Sorumlumuz Sırma Süren ile sirma@change.org'dan bağlantıya geçebilirsiniz.

Change.org'da Kampanya Başlatmak İçin Ne Yapmak Gerekli?

www.change.org sitesine girin, **Kampanya Başlat** kutucuğuna tıklayın; aşağıdaki soruların olduğu formu doldurun, **Kurallar** bölümünü dikkatlice okuyun; sonra isterseniz fotoğraf veya video ekleyip kampanyanızı başlatın.

- 1- Başlatacağınız kampanya kime yönelik? Biliyorsanız birey, kurum ya da hükümet organının adı ve varsa e-posta adresini yazın.
- 2- Muhataplardan ne talep ediyorsunuz?
- 3- Bu kampanya sizin için neden önemli? Bir başka deyişle, insanlar bu kampanyaya neden destek vermeli?

İmzalarla birlikte siteye giren herkes kampanyanızı görebilir; her imza veren de kendi sosyal medya hesaplarından arkadaşları ve takipçileriyle paylaşabilir. Kampanyanızın muhatabına ilk imzalayan 50 kişinin imzasını içeren bir e-posta gider. Sonrasında da düzenli olarak kampanyanızın durumuna dair bilgilendirme e-postaları iletilir.

change.org

Çeşme, Gürültüsüz Bir Yaz İçin Kolları Sıvadı

Bu sayıda Ege Bölgesi'nden bir konuşumuz var: Çeşme'deki eğlence mekanlarının yarattığı gürültü kirliliğine dur demek için Change.org/GurultusuzCesme adresinde imza kampanyası yürüten Olcay Cengiz Turan...

Olcay Hanım, Çeşme'de neler oluyor? Konudan hiç haberdar olmayan biri için sorunun ne boyutta olduğunu anlatabilir misiniz?

Çeşme'de artık geceleri uyku uyuyamıyor. Eğlence mekanları hiçbir kural tanımadan sabahın erken saatlerine kadar aşırı derecede yüksek seviyede müzik yayını yapıyorlar. Eğlence mekanları, yerleşim birimleriyle iç içe olduğu için insanlar artık uyku uyuyamaz hale geldiler. Asıl önemlisi, bu duruma hiç kimse müdahale etmiyor. Bütün şikayetlere rağmen yerel yönetim ve kolluk kuvvetleri işlenen bu suçu engellemiyor. Suç diyorum, çünkü gürültü yönetmeliğine göre yerleşim birimlerinin içinde 24:00'ten 07:00'ye kadar canlı müzik yapılması yasak.

Change.org'da kampanya başlatmaya nasıl karar verdiniz?

Yerel yönetimin ve konuyla ilgili ceza kesme yetkisi olan hiçbir birimin tüm şikayetlere rağmen görevlerini yerine getirmemesi üzerine bu kampanyayı başlatmaya karar verdim.

Kampanyanızı hem sahada hem de online ortamda yürüttünüz. Neler yaptığınızı anlatabilir misiniz?

Gürültüden rahatsız olan ve uyuyamayan kişilere sözlü olarak kampanyayı anlatırken Facebook, Twitter ve gazeteler aracılığı ile de kampanyayı duyurmaya çalıştım. Konunun çözümü için İl Çevre Müdürlüğü Denetleme Şube Müdürü ile görüştüm, Kaymakam ve Belediye Başkanına da Change.org aracılığı ile atılan her imzada e-posta yollandı.

Change.org, bu süreçte size nasıl destek oldu, platformu nasıl kullandınız?

Kendi imkanlarımla kapı kapı dolaşarak en fazla 100-150 arası imza toplarken Change.org sayesinde çok daha geniş bir kitleye sesimi duyurup **4000 imzaya ulaştım**. Böylelikle yerel yönetimin ve basının konuya dikkatini çekmeyi sağlamış oldum. Atılan her imzada Change.org'un kampanya muhataplarına mail yollaması da muhatapların sorunu gündeme almalarına destek oldu.

Sizi bu süreçte en çok zorlayan şey neydi?

Beni bu süreçte en çok zorlayan şey, konuyla ilgili idari ve cezai birimlerin bu konuyla ilgili benimle görüş-

me yapmaktan ve konunun üzerine gitmekten kaçınmaları oldu.

Kampanya muhatabınızla doğrudan iletişiminiz oldu mu? Kampanyanızla ilgili size ulaştılar mı? Nasıl bir geri dönüş aldınız?

Kampanya ile ilgili en önemli muhatabım olan **Çeşme Belediye Başkanı Muhittin Dalgıç** bana ulaşmaktan imtina etti, randevu vermedi, sekreteri yerinde bulunduğu saatleri söylemedi ama en son Kent Konseyi toplantısına giderek kendisine ulaştım. Ancak **Kaymakam İnci Sezer Becel'den kampanya ile ilgili hâlâ randevu bekliyorum**.

Yaz sezonu yaklaşırken kampanyayla ilgili yeni bir gelişme var mı? Neler yapmayı düşünüyorsunuz?

Kent Konseyi toplantısında Çeşme Belediye Başkanı imzaları kabul edip sorunun çözümü için uğraşacağını, bu yaz gürültüsüz bir Çeşme olacağı sözünü verdi. Mart ayının son haftası imzaları kendisine teslim edeceğim.

Bu kampanyada sizi 4000'e yakın kişi destekledi, ne düşünüyorsunuz?

Yalnız olmadığımı, Çeşme'nin pek çok semtinde benim gibi mağdur olan çok sayıda insan olduğunu kampanya sayesinde fark ettim. Bu sorunun çözüme ulaşacağına olan inancım arttı.

"Kendi imkanlarımla kapı kapı dolaşarak en fazla 100-150 arası imza toplarken Change.org sayesinde çok daha geniş bir kitleye sesimi duyurup 4000 imzaya ulaştım"

İnsanın Trajikomik Hikayesi

“İnsan tepeye o kadar hızlı çıktı ki ekosistemin gerekli ayarlamayı yapacak vakti olmadı.” Dünyada yankı uyandıran “Hayvanlardan Tanrılara Sapiens: İnsan Türünün Kısa Bir Tarihi” isimli kitabı kısa bir süre önce Türkçeye çeviren Kudüs İbrani Üniversitesi Beşeri Bilimler Fakültesi öğretim görevlisi Yuval Noah Harari, işte böyle diyor. Kitabı EKOIQ için değerlendiren Ali Bulunmaz, Harari’nin “Hayvanları ve ekosistemi mahveden ve konforunu düşünen, üstelik tatmin olmayan böylesine bir Tanrı’dan daha tehlikeli bir şey olabilir mi?” sorusunu aktarıyor ve “son sürat giden Sapiens’ler olarak bu soruları kendimize sormanın vakti gelmedi mi” diye ekliyor.

✍️ Ali BULUNMAZ, bulunmaz.ali@gmail.com

Hayvanlardan Tanrılara Sapiens: İnsan Türünün Kısa Bir Tarihi, Yuval Noah Harari, Çeviren: Ertuğrul Genç, Kolektif Kitap, 412 s.

Zaman zaman işittiğimiz, bazen de büyük bir bilgiçlikle kullandığımız “Ne oldum demeyeceksin, ne olacağım diyeceksin” sözü, aslında ahvalimizi açıklamaya en uygun deyişlerin başında. Çünkü hiç vazgeçmeden ipin ucunu kaçıran insanoğlu olarak, nereden nereye geldiğimiz farkındayız belki, ama nereye gittiğimizi o kadar seçemiyoruz.

Kurduğu kültür, evrilen alışkanlıkları, edindiği ve sürekli genişlettiği bilgi dağarcığı, sınırları zorlayan keşif ve icatları insanın ilk günden bugüne “korkutucu” ilerleyişinin simgeleri aslında.

Ayağını toprağa basıp oradan çekişi arasında geçen zamanda, kendisini sürekli yeniden tanımlamak için boyutunu sürekli değiştiriyor. Bu anlamda **Bilişsel Devrim, Tarım**

Devrimi ve Bilimsel Devrim gibi dönüm noktaları, hem atalarımızla bağlantı kurmamızı sağladı hem de o bağı kopardı. **Yuval Noah Harari** de bu fikirden hareketle **Hayvanlardan Tanrılara Sapiens: İnsan Türünün Kısa Bir Tarihi** adlı kitabıyla “ne olduğumuza” ve “ne olacağımıza” dair ilginç bir tartışma başlatıyor.

Hikayeci ve Gezgın Sapiens

İnsan çeşit çeşit sıfatlarla anıldı, anılmaya da devam ediyor. Kendine, “**homo erectus**”, “**homo rudolfensis**” ve “**homo neandertalensis**” de dedi, “**homo economicus**” da “**homo ludens**” de. Fakat bunlar arasında en popüler kuşkusuz “**homo sapiens**”ti. Zeka bir boy öne geçtiğinde sınırlar genişledi ve nihayet ortadan kalktı. “Düşünen

hayvan” mertebesi, sınırsızlığı açıklamak için de kullanıldı. Üstelik “**homo sapiens**” diğer kardeşlerinden sıyrılıp kendini büyük bir süratle geliştirdiğinde bu hızın gösterge çatlatacağından habersizdi. Evrim, insanoğlu için bir gaz pedalı işlevi gördü; beyin büyüdü ve ağırlığı arttı. Harari ilginç bir saptama yapıyor: “**İnsan tepeye o kadar hızlı çıktı ki ekosistemin gerekli ayarlamayı yapacak vakti olmadı** ve buna ek olarak insanlar da bu değişime ayak uyduramadı. Gezegendeki büyük avcıların çoğu muhteşem yaratıklar; milyonlarca yıl süren hakimiyetleri sayesinde kendilerine olağanüstü derecede güveniyorlar. Sapiens ise adeta bir muz cumhuriyetinin diktatörü gibi.” Harari’ye göre korkak ve endişeli Sapiens, aynı zamanda zalim ve tehlikeli. Bu yüzden ölüm-

16 Temmuz 1945 sabahı, ilk atom bombası denemesi, Alamogordo. Tarihi sonlandırma potansiyelinin önemli bir simgesi.

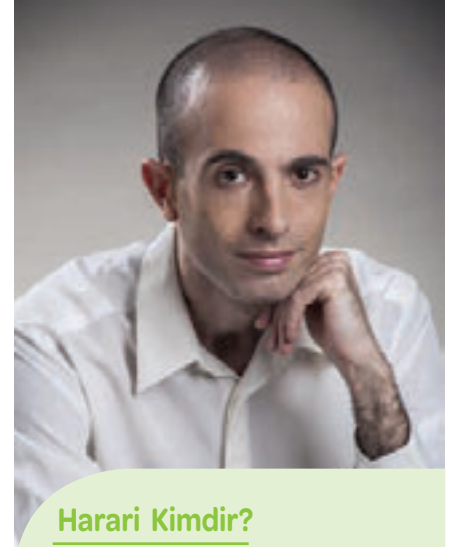
cül savaşlar ve çevre felaketleri gibi birçok tarihsel kötülüğün öznesi. Hepsinden öte dünyada dolaşmaya başladığında karşılaştığı öbür insan türlerini yok edecek kadar da gözüp-pek. Kendine özgü diliyle dünyayı fethetmesi bir başka özelliği. Bu fetih anlayışı Bilişsel Devrimi tetikledi; Sapiens, etrafındaki dünyayla ilgili bilgi edinip bunu aktardı, ilişkiler kurdu ve davranışlarını geliştirip soyutlama yetisi kazandı. Kısacası kültürün kuruculuğunu üstlendi. Avcı-toplayıcılıktan alet yapımına, oradan ekip biçmeye ve sonunda müreffeh topluma uzanan süreçte Sapiens, eski bir filozofun dediği gibi bir balona üflenircesine büyüdü. Harari bu büyümeye “hikayeci ve gezgin Sapiens’in, hayvan krallığındaki en önemli ve en yıkıcı güç haline gelişi” diyor.

Harari’nin yorumları, Sapiens’in ehlileştirici ve yapıcı kimliğini de açığa çıkarıyor. Örneğin hayvan evcilleştiren veya piramitleri oluşturan yine o. Bunun altında bir gelecek kaygısı

mı vardı? Yazarımıza göre evet. Ne kadar çok tarım ya da yapı, o kadar kaygı ve savaş demektir.

Sapiens’in atılımı, pek çok taşı yerinden oynattı veya taş taş üstüne koydu. Kendi refahı için çatışmaya girmesi, cinsler arasında ayrımın keskinleşmesi, toplumsal sınıfların oluşması ve adilliği tartışmalı adaletin geliştirilmesi bunlardan birkaçı. Sayılanların arasına bir zamanlar “Tanrı’nın niyetiyle uyumlu” anlamına gelen “doğal olan”la “doğal olmayan” ayrımını da katalım.

“Biz” ve “onlar” bölünmesi, çoğunlukla geliştirilen dinle bağlantılı görünse de bunda ticaretin, gerilimlerin ve fetihlerin de hatırı sayılır payı vardı. Sapiens, imparatorluklar kurma vizyonu ile hareket etmeye başlayınca, “biz” ve “onlar” arasındaki makas açılmaya başladı ve Tarım Devrimi’nde yeni bir evreye geçildi. Unutulan küçük ayrıntı ise paraydı: Onun adına yapılacak her eylem “kutsal” sayıldı. Harari’nin de hatırlattığı üzere para, her türlü

Harari Kimdir?

Yuval Noah Harari, 1976 doğumlu, insan bilimleri ve tarih konusunda uzmanlığa sahip bir akademisyen. 2002’de Oxford Üniversitesi’nde tarih doktorasını tamamlayan Harari, Kudüs İbrani Üniversitesi Beşeri Bilimler Fakültesi, Tarih Bölümü’nde Dünya Tarihi dersleri veriyor. “Renaissance Military Memoirs: War, History and Identity, 1450-1600”, “Special Operations in the Age of Chivalry, 1100-1550” ve “The Ultimate Experience: Battlefield Revelations and the Making of Modern War Culture, 1450-2000” adlı çalışmalarıyla tanınan yazarın Türkçeye çevrilen ilk kitabı ise “Hayvanlardan Tanrılara Sapiens: İnsan Türünün Kısa Bir Tarihi”.

hastalığı gidermeye muktedir şifalı bir icattı. Elbette yeni hastalıklar da yaratıyordu...

Tarihi Sonlandırma Kapasitesi

Mal ve hizmet takasına değer biçilmeye başlanması, Harari’nin de dediği gibi zihinsel bir devrimdi. Daha da ötesi, hayal gücünün hareketlenmesi ve bilinenlerin gözden geçirilmesi demektir. Artık her şey, her şeyle değişiyor, para hem güveni hem de derin bir kuşkuyu simgeliyordu. Nice kral, toplum, imparatorluk ve devlet bu yolda heba olup gitti. Anlayacağımız Sapiens, başına büyük

bir iş aldı ama olsun, hayat devam etmeliydi.

Hakimiyet kurup emperyal politika güden, para bastıran, kültürü yayan ve “tüm dünyayı herkesin iyiliği için” yönetmeye aday olan Sapiens, gitgide yabancı düşmanı haline geldi; “biz” ve “onlar” ayrımı keskinleşti. “Onlar”, “biz” haline getirilmeye çalışıldı, buna direnenler daha fazla “onlar” yapıldı. Tarihin iyi ve kötü çocukları, ayırıştırma ve birleştirme için kendi yarattığı kültürü de kullandı, üyesi olduğu din ve mezhepleri de. Kendine Tanrı da icat etti, varlığının kendisinin üstünde bir Tanrı’nın eylemi olduğunu da söyledi. Bütün bunlar kılıç kuşanmak için yeterliydi. Sonuçta “biz” iyiydi, “onlar” da kötü. Önemli olan ne taraftan bakıldığıydı.

Harari, Sapiens’in yükselişinin olağanüstülüğünü anlatırken bu hızın, tüm kudretine rağmen aynı zamanda onun bilgisizliğini kavramasına yol açtığını da belirtir. Keşifler yeni bir kimliğe bürünür, yayılcılık ise vites artırır. Bilimsel araştırmalar da cehaleti alır.

Sapiens, sorular sorup Sokrates’in kulağını epey bir cınlattı, “tek bildiğinin hiçbir şey bilmediği” olduğunu kavradı, hırsa kesti; Harari’nin deyişiyle “tarihin akışını değiştirebilmenin ötesinde tarihi sona erdirebilme kapasitesine de sahip oldu”. Bilimsel Devrim’in, cehalet devrimi olduğu böylece ortaya çıktı; soruların cevaplarını bilemedikçe onlara yenileri eklendi ve tahmin bile edilemeyecek yerlere ulaşıldı. Bilginin gücü, ileride patlatılacak bombalar gibi gözleri kamaştırıyordu. Bilgi ve bilim kısa sürede imparatorlukların kaldıracına dönüşecekti.

“Neyi İstemek İstiyoruz?”

Emperyal projeler, bilim insanlarının denetimindeki pratik bilgi, ideolojik gerekçeler ve teknolojiyle donatıldı. İşgalciler bunların bir adım öteye taşınmasına yardım etti.

Bir Mısır mezarında yaklaşık MÖ 1200'lere dayanan resim: İki öküz tarla sürüyor.

Fakat Harari, bilimi destekleyen bir gruptan daha bahsediyor: “Daha fazla para kazanmak için uğraşan işadamları.” Yani en az diğerleri kadar hırslı bir Sapiens. Onlar olmasa yatırımcı arayan Kolomb nasıl rahat hareket ederdi? Serbest piyasa kültürü nasıl boy verirdi? Kapitalist ortam nasıl yaratılabilirdi? Üretim bandı bir yaşam şekli olabilir miydi? Alışveriş çağı hayat bulabilir miydi? Ekolojik bozulma ya da çevre felaketi gündeme gelebilir miydi?..

Harari, son soruya önem atfediyor, çünkü hırslı Sapiens, kendi türünü tehdit edebilecek ekolojik bozulmayı körüklüyor. Sapiens, değiştirdiği doğanın isteklerine karşı duyarsızlaşıyor. Kendinde topladığı ekonomik, ticari, bilişsel ve bilimsel gücün yozlaştırıcı etkisi hemen her yere bulaşıyor: Beklentiler büyük, Sapiens mutsuz ve bu durum artık bizi yeni bir aşamayla yüzleştiriyor; Harari oraya dokunuyor: Akıllı tasarım. Şimdilerde bilim insanları “laboratuvarlarda doğal seçim yasalarını bozarak bir organizmanın özgün özelliklerini dikkate almadan canlı yaratıklar tasarlıyor.” Bunu, “Tanrı’dan rol çalmak” olarak yorumlayanlar da var, “doğanın işine burun sokmak” olarak da. Ama iki

yorumun da kesişme noktası, o laboratuvarlardan inorganik bir şeyin çıktığına işaret ediyor. Bu da bizi Homo Sapiens’in yerini, bilişsel ve duygusal bakımdan çok başka varlıkların alabileceği sonucuna götürüyor. Harari, ölümsüzlüğü arayan ve doğanın dengesini günden güne bozan Sapiens’in eylemleri karşısında, haklı olarak “Neye dönüşmek istiyoruz?” diye soruyor.

Yazarın bizi götürdüğü ikinci ve asıl soru ise “Neyi istemek istiyoruz?” Gezegenin efendisi ve ekosistemin başına bela olan Sapiens, bu iki soruyu kendine ne kadar yöneliyor? Harari’nin vardığı sonuç, üzerinde düşünmeye değer; hatta bugün artık bunu samimiyetle yapmak zorundayız: Hayvanları ve ekosistemi mahveden ve konforunu düşünen, üstelik tatmin olmayan böylesine bir Tanrı’dan daha tehlikeli bir şey olabilir mi? Harari’nin sıraladığı bu soruları, son sürat giden Sapiens’ler olarak kendimize sormanın vakti geleli epey oldu.

Bugün, ne olacağını düşünüp buna göre hareket eden öznelardan çok ne olduğuyla ilgilenen Sapiens’leriz. Üstelik bu eylemin bizi soktuğu ve sonu belirsiz tünelde ilerliyoruz. ○

SUSTAINABLE BRANDS
SÜRDÜRÜLEBİLİR MARKALAR İSTANBUL KONFERANSI
İLE BİRLİKTE...

Sürdürülebilir Gelecek için Perakende Paydaşları Buluşuyor!

Yeni Müşteri Davranışları ve Beklentileri
Sürdürülebilir Perakende Yol Haritaları
Sürdürülebilir Satış Alanları Yaratmak
Değişen Pazarlama ve İletişim Modelleri
Perakende ve İnovasyon
Tedarik Zinciri Yönetimi ve Sürdürülebilir Üretim

27 Mayıs 2015

Park Bosphorus Hotel

Kayıt ve Bilgi: 0212 274 2516/ sbi@surakademi.com
<http://www.sustainablebrandsistanbul.com/2015/tr/>

[/surmarkalar](#) [/SurdurulebilirMarkalar](#)

Geleceğimiz Çocuklar, Geleceğimiz Alternatif Enerji

Nisan ayını çok severim. Zaten ayın ilk günü bile neşeli başlar, 1 Nisan şakaları dolayısıyla. Nisan, bana baharın geldiğini müjdeler, Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı da bu aydadır.

Bu ayki köşemizde anlamlı ve insancıl uygulamalardan birkaç örnek derleyerek, alternatif enerjinin özellikle geleceğimiz, yani çocuklarımız için ne kadar önemli olduğunu bir kere daha hatırlatmak istedik. İlk iki örneğimizi de özellikle çocuklar için düşünülmüş tasarımlardan seçtik (Her iki tasarımın da **kadınlar tarafından** akıl edildiğinin ve yapıldığının altını çizerek, feminist tarafımızı belli edelim burada ☺) Son örneğimizi özellikle HES'lerden seçtik, zira Makro HES'ler yerine, yöre halkının hayatını çok olumlu anlamda tamamen değiştiren, doğru planlanmış ve ölçeklenmiş mikro HES'lerin çok çok önemli olduğuna inanıyoruz, hâlâ elektriğe ulaşımı olmayan Karadeniz yaylalarımız için.

Bence Çin, Hindistan, İngiltere gibi ülkeler bugünü değil, yarınları düşünüp planlama ve Ar-Ge yaparken, bizler günlük kısır tartışma ve gündemlerin içine hapsedtiğimiz potansiyellerimizi harcayarak büyük bir günah işliyoruz. Sekiz senedir PV sektörünün içinde biri olarak kızlarım bana "Anne sekiz senedir hep bize yurtdışında güneş enerjisi işinin ne kadar büyüdüğünü anlatıyorsun, biraz da Türkiye'deki güzel işleri anlatsan?" dediği zaman kızmak yerine "İşte o işleri de sizler başaracaksınız" diyorum. Allah'tan şimdiki çocuklar bizden çok daha fazla çevre bilincine sahip olarak yetişiyorlar, daha araştırmacılar ve bilgiye çok kolay ulaşıyorlar. Artık pek çok ortaokulda fen derslerinde rüzgar ve güneş enerjisi kullanılarak yapılmış projeler isteniyor. Onlardan temiz enerjiyi kendi hayatlarına nasıl entegre edeceklerini düşünmeleri isteniyor. İşte bu çocuklar, bizden hesap sormaya başladılar bile. Geleceğimizin temiz enerjide olduğunu biliyorlar. Geleceğin kendileri olduğunu biliyorlar. Ve artık onlara gurur duyarak anlatacağımız örneklerimiz olmaya başlamalı...

Güzel günler sizlerin olsun

Senem Gençer

www.facebook.com/

www.twitter.com/altenerji

www.linkedin.com/altenerji

Hayat Veren Solar Okul Çantaları

Güney Afrika Cumhuriyeti'nin Rustenburg şehrindeki iki genç girişimci kadın, elektrik olmayan köylerde okula giden çocukların geceleri gaz lambası ya da mum ışığı altında ders çalışmalarının ne kadar kötü sonuçlara neden olduğunu görünce, bir çözüm getirmeye karar verir. Zira ışık elde etmek için kullanılan gazyağı ve mumların neden olduğu yangınlar nedeniyle her sene Afrika'da 3 milyona yakın (çoğu kadın ve çocuk olmak üzere) insan ölmektedir. Bunun üzerine "**Repurpose Schoolbags**" adında bir marka yaratan Thato Kgalhanye ve Rea Ngwane adındaki bu iki kadın, geridönüşümlü plastikten yapılmış okul çantalarının sırtına koydukları ve üzerinde güneş enerjisi sistemi olan kapakların, gece uygun kavanoza geçirerek birer lamba haline geldiği ürünler tasarlar. Plastik olan bu çantalar, ıslanmaz ve kirlense de kolayca temizlenebilir. Çocukların tek yapması gereken, okula gitmek için yolda geçirdikleri saatler boyunca çantalarını sırtlarından çıkarmamaktır ki, paneller içlerindeki bataryaları şarj edebilsinler. Gece ise bu paneller çantadan çıkarılıp, kavanozların ağızlarına takılarak sağlıklı, tertemiz bir ışık kaynağına dönüşür. <http://www.alternatifenerji.com/hayat-veren-solar-okul-cantaları.html>

Herkes Solar Pompa Sistemi Kurabilir

İçme suyuna erişim, dünyanın bazı bölgelerinde hâlâ büyük bir sorun. Sadece içme suyu değil, sulamada kullanılan su bulmak için de yol yürüyen ve ağır su kovalarını taşımak zorunda olan milyonlarca insan var. Alman Pumpmakers firması, buradan yola çıkarak pahalı olmayan, bakım gerektirmeyen ve en önemlisi herkesin kolayca kurabileceği bir solar sulama sistemi geliştirmiş. Haziran ayında piyasaya çıkaracakları NSP modelinin özelliği, pek çok parçanın yerel olarak imal edilebilmesi. Bu da maliyeti azaltan bir faktör. Şirket, aynı zamanda ürünlerinin satışının da yapılmasını teşvik ediyor. Yani Pumpmakers, girdiği ülkenin vatandaşlarının hem kullanıcı hem de alıcı olabileceği bir dağıtım ağı kuruyor.

Hayat Değiştiren Mikro-HES'ler

Nepal'in batısındaki ücra dağ köyü Rangkhani'de yaşayan aileler, 10 yıl öncesine dek karanlık çökünce gazyağı ve yağ lambaları kullanırdı. İletişim ve sağlık hizmetleri yetersizdi, iş bulmak zordu. Ama bir mini hidroelektrik projesi 2001'den beri, Rangkhani'ye ve komşu köylere elektrik üretmek için yakınlardaki Kalung Khola ırmağının sularından yararlanıyor. Kurulan mikro HES büyük hidroelektrik projeleriyle gelen baraj inşası, su basması ve toplulukların yerlerinden edilmesi gibi durumlardan farklı olarak çevreye en ufak bir zarar vermiyor. Baraj kurmadan, doğrudan ırmaktan yönlendirilen su ile çalışan ve hiçbir yeri su altında bırakmayan santral, seragazi salımı yapmıyor. Su, jeneratörün türbinlerini döndürdükten sonra tekrar ırmağa veriliyor. Bu mini hidroelektrik santral 100 kilovattan az elektrik üretiyor. Elektriğin beraberinde büyük deği-

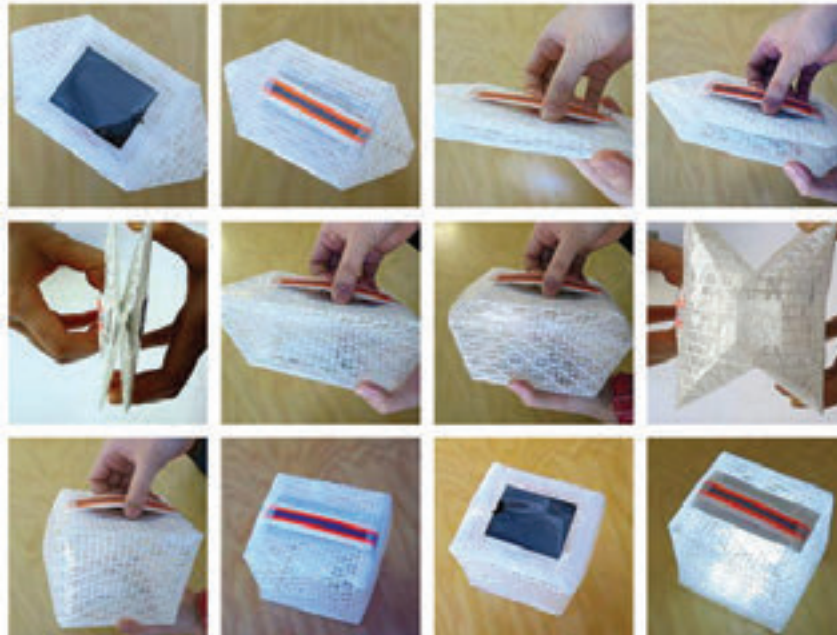

şimler getirdiği **Rangkhani'de** tahılı artık elle öğütülüyor; bir klinik açılmış; çocuklar ve gençlerin eğitimlerinde ciddi ilerlemeler kaydedilmiş; dükkanlar ve başka iş yerleri faaliyete geçmiş... Özetle bu mikro

HES, yöre halkının hayatında çok olumlu değişimler sağlamış.

<http://www.alternatifenerji.com/mikro-hesler-sayesinde-kalkinan-ekonomi.html>

Origami Değil "SolarPuff"

Dünyada milyonlarca insanın hâlâ elektriksiz yaşamaya mahkum olduğunu ve bu bölgelerde yaşayanların geceleri en temel ihtiyaçlarını rahatça gidermek için gaz lambası gibi tehlikeli ışık kaynaklarından başka alternatifleri olmadığını gören ABD'li **Alice Min Soo Chun**, bir ürün geliştirdi. 2010 Haiti depreminden sonra afet durumlarında ışığa duyulan ihtiyacın ne kadar önemli olduğunu gören Soo Chun'un kurduğu Solight Design şirketinin tasarlayıp ürettiği SolarPuff çok hafif, PET'ten imal edildiği için kolay kolay zarar görmüyor, sudan etkilenmiyor ve neredeyse hiç yer kaplamıyor, zira katlanabiliyor. Böylece gündüz ister sırt çantanızda, ister evinizin bahçesinde güneşlenmeye bıraktığımız zaman, geceleri biriktirdiği enerjiyi **en az sekiz saat** kullanabileceğiniz bir ışık kaynağına dönüşüyor.

<http://www.alternatifenerji.com/origami-degil-solarpuff.html>

Resmi Gazete’de 1 Mart’ta yayımlanan yasa değişikliği ile Kuzey Ormanları başta olmak üzere **karayolları kenarındaki ormanlık alanlar** ranta açıldı.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nin 13 Şubat 2014’te aldığı **Büyükkada**’ya cami yapma kararının ardından inşa edilecek ibadethane için yarışma açıldı.

Malatya Büyükşehir Belediyesi üç yıldan bu yana hazırlıkları devam eden **TRAMBÜS** seferlerini başlattı. %75 enerji tasarrufu sağlayan TRAMBÜS, dizel araçlara göre %40 düşük maliyetiyle dikkat çekiyor.

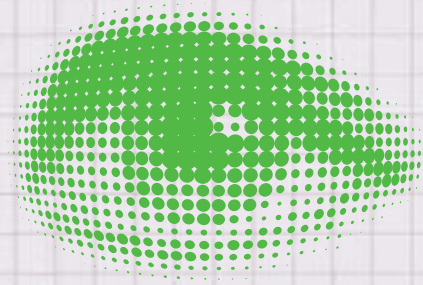
Muğla’nın Marmaris ve Fethiye arasındaki deniz turizm güzergahlarının, koylarda yaşanan kontrolsüz yapılaşma nedeniyle kaybolmaya başladığı iddia edildi. Deniz Ticaret Odası 38 no’lu Yatçılık Komite Başkanı **Tunç Kutluoğlu**, son 20 yılda koyların %25’inin kaybedildiğini açıkladı.

Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından endemik bitkiler konusunda yürütülen çalışmada, Karadeniz Bölgesi’nde **“Samsun madımağı”**nın varlığı da araştırıldı. Araştırmada, bölgede Samsun madımağının sayısının azaldığı, bitkinin korunması için önlem alınması gerektiği vurgulandı.

Manyas Kuş Cenneti’ni “sanayi cehennemi”ne çevirecek proje, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’na onaylandı. Böylelikle Balıkesir-Çanakkale Planlama Bölgesi 1/100 bin Ölçekli Çevre Düzeni Planı’yla birlikte Manyas’a kuş uçuşu 8 kilometre uzaklıktaki bölgede 1. derece tarım arazilerine çok sayıda **sanayi tesisi kurulmasının önü açıldı**.

Rize’de, göç yolundaki kuşların uğrak yeri haline gelen ve Türkiye’de

GÖZÜMÜZDEN

KAÇMAYANLAR

Manyas Kuş Cenneti’ni “sanayi cehennemi”ne çevirecek proje Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından onaylandı; Karayolları kenarındaki ormanlık alanlar ranta açıldı; Niagara Şelaleleri’nde buz kalınlığı 3 metreyi aşmış durumda...

Gözde İVGİN

140 yıl sonra ilk kez görülen **“kutup martısı”**nın fotoğraflanıp kayda alındığı sahilde iş makineleri ile dere ıslahı ve kum alma çalışması başlatıldı, ağaçlar kesildi.

Hava sıcaklığının sıfırın altında 40 dereceyi bulduğu Kanada’da kısmi olarak donan **Niagara Şelaleleri’nde** buz kalınlığının 1912 yılından bu yana ilk kez 3 metreyi aştığı bildirildi.

Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından, Diyarbakır’da Dicle Nehri

üzerinde yapılacak olan ve Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu’na (EPDK) da onaylanan **üç HES projesi**, projeyi yapacak firmaların vazgeçmesi nedeniyle iptal edildi.

Ankara Bölge İdare Mahkemesi, Yaylacık köyüne yapılması planlanan yeni 47 RES türbini için yürütmeyi durdurma kararı verdi.

İstanbul Üsküdar’da **Validebağ Korusu** için hazırlanan 1. derece doğal sit alanı ve çevresine yönelik koruma amaçlı nazım imar planına Danıştay’dan iptal geldi.

Massachusetts Teknoloji Enstitüsü’nde yapılan araştırmalara göre, 2025 yılına kadar Amerika’da doğan çocukların yarısına yakınının **Monsanto** tarım firmasının kullandığı tarım ilaçlarına bağlı olarak **otistik olma riski var**.

Sanayi kuruluşları ve organize sanayi bölgelerinin yerleşim birimleriyle iç içe girmesi nedeniyle hava ve çevre kirliliğinin alarm seviyelerine ulaştığı Kocaeli’nin **Dilovası** ilçesindeki dereler de simsiyah akmaya başladı.

Fatih Ormanı’nı betonlaştıracak projeyi protesto eden grup, sincap maskeleriyle **Bilgili Holding’e** yürüdü.

1630 okulun bulunduğu İzmir’de okul müdürlerine yönelik “Okullarda Enerji Verimliliği ve Yönetimi Semineri” düzenleyen Yaşar Üniversitesi akademisyenleri, okulları yeşil bina anlayışına taşıyacak önemli bilgiler sundular. Buna göre, ülkemizde sayısı 60 bini geçen okulların yıllık enerji faturası ortalama **1 milyar 500 milyon TL’yi** buluyor.

Çanakkale Sahil Güvenlik Grup Komutanlığı ekiplerince geçen yıl yapılan denetimlerde, yasağa rağmen denizden çıkarılan **29 ton midyeye**

el konuldu. Canlı olan midyeler tekrar denize bırakıldı.

Tehlikeli atık bulundurduğu iddiasıyla gündeme gelen **Fpso Kuito** isimli petrol tankerinin, Aliğa Gemi Geridönüşüm Bölgesi'nde sökülme işlemlerine başlandı.

Kolombiya Devlet Başkanı Manuel Santos, Almanya'nın dört katı büyüklüğünde bir doğa koruma alanının planlanmakta olduğunu kamuoyuna duyurdu. Gerçekleştirildiği takdirde, 135 milyon hektarlık alan kaplayacak alan, **dünyanın en büyük ekolojik koridoru** olacak.

Dünya genelinde bir yıl içerisinde **300 milyon naylon torba üretilmesi** ve bu rakamın her yıl artması Avrupa Birliği ülkelerini harekete geçirdi. Çevre, insan ve hayvan sağlığını tehdit eden naylon torba tüketimini azaltmak isteyen 28 AB ülkesi yetkilisi, torbalara vergi uygulanması, yasaklanması gibi önlemler alınması ve somut hedefler belirlenmesine karar verdi.

"Otel mi, AVM mi olacak" diye merak edilen İstanbul Beyoğlu'nda bulunan **Narmanlı Han**'ın restorasyonunu yapacak mimar Sinan Genim,

hanın AVM olmayacağını; handa yedi dükkan, iki lokanta bulunacağını ifade etti.

Güney Pasifik'teki sualtı yanardağı **Hunga Tonga**'nın patlaması sonucu yeni bir ada meydana geldi.

HSYK, **Mersin Akkuyu**'daki nükleer santrale ilişkin davalara bakacak hakimleri değiştirdi. Kritik çevre davalarına bakacak mahkemelere, dört ay önce mesleğe başlayan yeni hakimler atandı.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Türkiye çapında 81 ilin su, hava, atık ve gürültü kirliliği durumunu ortaya koyduğu karnelerini çıkardı. İllerin birinci öncelikli çevre sorunları sıralamasında İstanbul'da **su kirliliği**, Ankara, Antalya, Diyarbakır ve Kocaeli'nde **hava kirliliği**, Erzurum, İzmir, Kayseri ve Sakarya'da **atık kirliliği**, Adana'da **gürültü kirliliği** ilk sırada geliyor.

Artvin'de Kamilet Vadisi'ne yapılmak istenen **Orta HES projesi** için hazırlanan imar planları Artvin İl Özel İdaresi tarafından onaylandı. 2014 yılında Rize İdare Mahkemesi, imar planı hazırlanmadan yürütülen HES inşaatını durdurmuştu.

Erzincan Şihköy'de "ÇED gerekli değildir" kararı verilen HES projesi iptal edildi.

Kaynaklar: Cepecevre.net, Radikal, WWF, Sözcü, Hürriyet, Bas-kahaber.org, Zete, BirGün, Star, Cumhuriyet, Anadolu Ajansı, T24, Bianet, Buğday Derneği, Yeşil Gazete

Göğü Delen Adam

Yazar: Erich Scheurmann

Çeviri: Levent Tayla

Yayınevi: Ayrıntı Yayınları, 2015

Erich Scheurmann tarafından ilk kez Almanca olarak 1920 yılında yazılan kitap (Der Papalagi), bugün artık bir yeşil klasiği olarak kabul ediliyor. Türkiye’de de Ayrıntı Yayınları tarafından bu yıl 13’üncü baskısı yapılan eserde Samoa’da bir kabile şefi olan Tuavii’nin Avrupa’da geçirdiği günleri bir mektup halinde halkına anlatması konu ediliyor. Günümüz insanlığına adeta bir tokat niteliğinde olan kitap, “Beyaz Adam”ı temsil eden Papalagi’lerin -yani bizlerin- doğru sandığı tüm yanlışları gözler önüne seriyor.

Beni “Akkuyu”larda Merdivensiz Bıraktın

Yazar: Filiz Yavuz

Yayınevi: Can Yayınları, Şubat 2015

“**Mülki** ve idari erkân” tarafından sürekli “daha fazla enerji” deniyor. Türkiye’nin ekonomik gelişmesi ve sanayileşmesinin, enerji açığını gidermeye bağlı olduğu vurgulanıyor. Bu ihtiyacı gidermenin yolu olarak da tehlikeli bir yöntem gösteriliyor: Nükleer santral. İşte Filiz Yavuz’un Niras ve BBC Media Action ortaklığındaki “**Objective**” isimli araştırmacı gazetecilik programının desteğini alarak hazırladığı çalışma, “Beni ‘Akkuyu’larda Merdivensiz Bıraktın” adlı kitap da Türkiye’de yeniden ama bu kez daha hararetli bir şekilde gündeme gelen nükleer enerji konusunu, şeffaf ve herkes için anlaşılabilir bir şekilde anlatıyor.

Nerede Bu Fil?

Yazan ve resimleyen: Barroux

Çeviri: Turgay Bayındır

Yayınevi: Redhouse, 2015

Türkiye’nin WWF-Yeşil Ofis sertifikalı ilk ve tek yayınevi olan Redhouse, çevre bilincini çocuklara aktarmak ve doğayı korumanın önemini vurgulamak amacıyla Çevreci Kitaplar serisine başladı. Serinin ilk eseri de Fransız illüstratör Barroux’un tasarladığı “Nerede Bu Fil?” isimli resimli kitabı. Üç yaş ve üzeri çocuklara yönelik kitap, ormanın yalnızca ağaç demek olmadığını basit bir **saklambaç oyunu** aracılığıyla anlatıyor. Ormanlar zarar görürse, içinde bulunan tüm hayvanların zarar göreceğini gözler önüne seriyor. Kitap, Barroux’nun yaratıcılığı sayesinde aynı zamanda bir “sessiz kitap” olma özelliği taşıyor. Tamamen metinsiz ya da çok az metinle hazırlanan bu tür kitaplarda, hikâye temel olarak resimlerle anlatılıyor. Her çocuk okur çizim ve resimleri farklı bir şekilde yorumlayabildiği için, kendi bakış açısına göre bambaşka hikâyeler de ortaya çıkabiliyor.

damla®

Doğal Kaynak Suyu

Gelecek için
bir damla fazlasını yaptık:

**Türkiye'de
bitkilerden üretilen
ilk su şişesi***

*%30'a yakını bitkilerden üretilen ve
%100 geri dönüştürülebilir şişe.

plantbottle™
bitkişişe™

%30'a yakını bitkilerden üretilen,
tamamı geri dönüştürülebilir yeni **BitkiŞişe™**
doğa için de, gelecek için de bir damla fazlası demek.

Şekerbank

ENERJİYİ VE
EMEĞİ KORUYAN

eKO
KREDİ

Doğa
için
güzel
haber

Enerji verimliliği yatırımlarının finansmanında Türkiye'de öncü rol edinen Şekerbank, EKOkredi ile bugüne kadar 59 bini aşkın bireysel müşteri, esnaf, çiftçi, işletme ve KOBİ'yi enerji tasarrufuyla tanıştırdı. EKOkredi ile 15,8 milyar kilovatsaat enerji tasarrufu sağlandı, 3,5 milyon ton karbon salımı engellendi, 79 bini aşkın konut yalıtımı desteklendi ve 144 milyon metreküp doğalgaz tasarrufu elde edildi. Şekerbank, EKOkredi ile emeği ve enerjiyi koruyarak ülkemiz ekonomisine destek olmaya devam ediyor.

ekokredi.com.tr | 444 78 78